

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
УСТАНОВА ОСВІТИ «БІЛОРУСЬКИЙ ТОРГОВО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ»
UNIVERSITY «PERSPECTIVA-INT», MOLDOVA
VIDZEME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, LATVIA
POLITECHNIKA OPOLSKA, POLAND
КАРАГАНДИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Е.А. БУКЕТОВА
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ І ФІНАНСОВЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНІ,
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ АСПЕКТИ**

**21-22 листопада 2018 року
м. Миколаїв**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
УСТАНОВА ОСВІТИ «БІЛОРУСЬКИЙ ТОРГОВО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ»
UNIVERSITY «PERSPECTIVA-INT», MOLDOVA
VIDZEME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, LATVIA
POLITECHNIKA OPOLSKA, POLAND
КАРАГАНДИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Е.А. БУКЕТОВА
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ І ФІНАНСОВЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНІ,
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ
АСПЕКТИ**

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

м. Миколаїв, 21-22 листопада 2018 року

**Миколаїв
2018**

Друкується за рішенням вченої ради обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету (протокол № 3 від 26.11.2018 р.).

Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні та євроінтеграційні аспекти : Матеріали III Міжнарод. Наук.-практ. Конф., 21-22 листопада 2018 р., Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2018. - ____ с.

Посвідчення про державну реєстрацію Міжнародної науково-практичної конференції «Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні та євроінтеграційні аспекти» видане УкрІНТЕІ № 838 від 21.12.2017 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шебанін В.С., д-р техн. наук, професор, академік НААН, ректор МНАУ; **Крайждан А.В.**, д-р істор. наук, професор, ректор університету «PERSPECTIVA-INT»; **Новіков О.Є.**, д-р екон. наук, доцент, проректор з наукової роботи МНАУ; **Бобович А.П.**, канд. екон. наук, доцент, проректор з наукової роботи та інновацій Установи освіти «Білоруський торгово-економічний університет споживчої кооперації»; **Вишневська О.М.**, д-р екон. наук, професор, голова організаційного комітету конференції, декан обліково-фінансового факультету МНАУ; **Астаф'єва В.О.**, канд. екон. наук, доцент, декан обліково-фінансового факультету Установи освіти «Білоруський торгово-економічний університет споживчої кооперації»; **Андерсонс А.**, канд. екон. наук, доцент, декан факультету суспільства і науки Відземського університету прикладних наук; **Хусаїнова Ж.С.**, канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри економіки та міжнародного бізнесу, керівник Центру молодіжного підприємництва Карагандинського державного університету імені Е.А. Букетова; **Потривасва Н.В.**, д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування МНАУ; **Бобровська Н.В.**, канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування, заступник декана обліково-фінансового факультету з наукової роботи МНАУ; **Брик Г.В.**, канд. екон. наук, доцент, заступник декана економічного факультету з наукової роботи ЛНАУ; **Козаченко Л.А.**, канд. екон. наук, доцент, в.о. завідувача кафедри обліку і оподаткування МНАУ; **Пономаренко П.Г.**, канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку Установи освіти «Білоруський торгово-економічний університет споживчої кооперації»; **Сіренко Н.М.**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування МНАУ; **Ханстантинов В.О.**, д-р політ. наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії і суспільних наук МНАУ; **Березовська Т.В.**, канд. іст. наук, доцент, в.о. завідувач кафедри українознавства МНАУ; **Волосяк Ю.В.**, канд. техн. наук, доцент, завідувач кафедри інформаційних систем і технологій МНАУ.

У збірнику наведено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні та євроінтеграційні аспекти», де викладено результати наукових досліджень НПП і здобувачів вищої освіти вітчизняних та зарубіжних ВНЗ.

Результати можуть бути використані для подальших досліджень, формування наукових ідей.

СЕКЦІЯ

«ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Баришевська І.В.

*Канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет*

Деденко К.С.

*Магістр спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет.*

м. Миколаїв, Україна

ekaterinadedenko97@gmail.com

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В тезі розглядається основні засади управлінського обліку на підприємстві та вирішення низки управлінських завдань. Автором дано коротке уявлення про управлінський облік, розкриті питання організації управлінського обліку на підприємстві.

Ключові слова: управлінський облік, управлінська діяльність, інформаційне забезпечення, підприємство

На сьогоднішній день важко уявити діяльність підприємства без інформаційної забезпеченості його окремих підрозділів і служб. Поява в нашій країні комерційних вітчизняних та іноземних підприємств та стрімкого розвитку економічних відносин поставили перед бухгалтерських обліком нові завдання. Надання інформації менеджерам для прийняття ефективних управлінських рішень стало одним із них. Разом з цим виникає необхідність створення системи внутрішнього контролю – управлінського обліку.

Найбільш точно трактує поняття управлінського обліку А.Д. Шермет. Він вважає, що управлінський облік – це підсистема бухгалтерського обліку, яка в рамках одного підприємства забезпечує її управлінський апарат інформацією, що використовується для планування, власне управління та контролю за діяльністю підприємства. Управлінський облік охоплює всі види облікової інформації, необхідної для управління в межах підприємства. Частиною загальної сфери управлінського обліку є виробничий облік, під яким зазвичай розуміють облік витрат виробництва та аналіз даних про економію або

перевитрату в порівнянні з даними за попередні періоди, прогнозами і стандартами [1].

Відповідно до чинного законодавства управлінський облік організовується і ведеться виходячи з цілей і завдань керуючих щодо підприємств, оскільки кожне з них має низку галузевих, технологічних та інших особливостей. Отже для всіх підприємств неможливо визначити єдиний порядок організації управлінського обліку. Основними засадами організації управлінського обліку є:

- задоволення потреб користувачів різних рівнів управління;
- обґрунтованість по відношенню до кожного виробничого підрозділу, де виникають відносини типу "обсяг діяльності - витрати - прибуток";
- узагальнення інформації за центрами відповідальності, місцями виникнення витрат;
- контроль діяльності кожного центру відповідальності з використанням системи бюджетів [2].

Водночас управлінська діяльність може дати позитивні результати лише за умови розширеної організації праці. Рушієм у побудові управління на засадах систематичного менеджменту будуть підприємницькі інтереси.

На кожному підприємстві система управлінського обліку має свої особливості, але водночас може включати в себе подібні елементи: збір інформації, структуризацію обліку за центрами відповідальності, бюджетування та розробку стандартів, аналіз системи показників, контроль та прийняття управлінських рішень.

Інформаційні потреби для формування управлінських рішень задовольняються за умови забезпечення взаємозв'язку систем управління собівартістю підрозділів різних рівнів. Функції внутрішньої системи контролю - вимірювання; комунікація, оцінка та мотивація - повинні визначатися з урахуванням особливостей організації та структури підприємства, де кожен підрозділ має свої інтереси [3].

Таким чином, інформація, що отримується в системі управлінського обліку, відображає всі особливості роботи підприємства, вона повністю розкриває економічні, технічні, технологічні й фінансові можливості діяльності підприємства.

Найбільш точне розподілення інформації, та поділ внутрішньої системи контролю за підсистемами надасть якомога більше шансів для прийняття правильних управлінських рішень та забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Необхідність ведення управлінського обліку на підприємстві являється одною з головних засад функціонування діяльності самого підприємства, тому удосконалення системи обліку є досить важливим питанням на сьогодні. Для того щоб підвищити ефективність управління в першу чергу необхідно посилити поточний контроль всередині підприємства. Тому можна сказати, що управлінський облік є дуже важливою складовою діяльності підприємства, але доцільність та надійність цієї системи в першу чергу залежить від організаційної структури підприємства та організації ведення цього обліку.

Список використаних джерел

1. Управленческий учет: учебник для вузов; под ред. Шеремета А.Д. [Текст]. – Изд. 4-е, перераб., доп. – Инфра-М, 2009. – 429 с.
2. Карпенко О. В. Управлінський облік: організація, методологія, методика викладання. Монографія. — Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2005 р., — 341 с.
3. Петленко Ю.В. Оптимізація джерел фінансових ресурсів підприємств. // Фінанси України. — 2010. — № 6. — С. 91.

I. Baryshevska, I. Dedenko. Basic principles of management company manufacturing enterprises.

Summary

The thesis examines the basic principles of managerial accounting in an enterprise and solves a number of management tasks. The author gives a brief idea of managerial accounting, discloses the issue of organization management accounting in the enterprise.

Key words: management accounting, management activities, information support, enterprise.

Брик Г. В.
*Канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування,
Львівський національний аграрний університет,
м. Львів, Україна
galkabruk@ukr.net*

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЩОДО ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Висвітлено необхідність облікової політики для раціональної організації бухгалтерського обліку на рівні суб'єкта господарювання. Відображено підходи щодо формування складових облікової політики з врахування специфіки виробничо-господарської діяльності підприємства. Запропоновано модель обліку фінансових результатів діяльності підприємства, яка базується на використанні центрів фінансової відповідальності.

Ключові слова: доходи, витрати, фінансові результати, облікова політика, організація бухгалтерського обліку.

В умовах динамічних змін зовнішнього і внутрішнього середовища господарювання підприємство повинно постійно адаптуватися, здійснюючи свою господарську діяльність. Полегшення даного процесу вбачається у вирішенні питань щодо облікової політики, яка повинна відображати всі аспекти організації обліку на підприємстві. Основною метою діяльності будь-якого суб'єкта господарювання – досягнення високих фінансово-економічних показників діяльності, а облікова політика сприяє досягненню цієї мети [3].

Достовірність формування фінансового результату є основою принципів і правил бухгалтерського обліку, обов'язкове дотримання яких вимагає законодавча база. Діюча нормативно-правова база передбачає, що методика обліку в багатьох питаннях визначається обліковою політикою, яка обирається кожним підприємством самостійно [1]. Таким чином, від правильно сформованої облікової політики залежать кінцеві результати діяльності суб'єкта господарювання та стратегія його розвитку в майбутньому [4].

В результаті проведеного аналізу наказів про облікову політику сільськогосподарських підприємств Львівської області встановлено, що на сьогодні процесу формування облікової політики, приділяється недостатньо уваги, як зі сторони бухгалтерської служби, так і зі сторони управлінського персоналу. Так, наприклад, зміст наказу на календарний рік, здебільшого, є

дублюванням вже діючого, хоча економічні обставини підприємства вимагають суттєвих змін в організації облікової практики. Це пояснюється тим, що в Україні на даний момент не має стійких товарних та фінансових ринків і сільськогосподарські підприємства проводять свою діяльність в умовах дефіциту матеріальних ресурсів.

Формування елементів облікової політики суб'єкта господарювання має відбуватися з урахуванням специфіки його діяльності підприємства. Крім того, важливе значення для підвищення аналітичності обліку має виділення на рівні підприємства центрів фінансової відповідальності [2]. Модель обліку фінансових результатів сільськогосподарських підприємств з врахуванням центрів фінансової відповідальності відображена в таблиці 1.

Таблиця 1 Модель обліку фінансових результатів сільськогосподарських підприємств за умови виділення на рівні суб'єкта господарювання центрів фінансової відповідальності

Субрахунок	Аналітичні рахунки				
	першого порядку	другого порядку	третього порядку	четвертого порядку	п'ятого порядку
791 «Фінансовий результат операційної діяльності»	791.1 «Фінансовий результат основної діяльності»	791.1.1 «Фінансовий результат галузі рослинництва»; 791.1.2 «Фінансовий результат галузі тваринництва»; 791.1.3 «Фінансовий результат діяльності допоміжних виробництв»; 791.1.4 «Фінансовий результат діяльності обслуговуючих господарств»	791.1.1.1 «Фінансовий результат від реалізації зернових та зернобобових культур» і т.д. за видами продукції, робіт чи послуг	791.1.1.1.1 «Фінансовий результат від реалізації зернових та зернобобових культур центром відповідальності № 1» і т.д. в розрізі центрів відповідальності	791.1.1.1.1.1 «Фінансовий результат від реалізації зернових та зернобобових культур центром відповідальності № 1 і т.д. в розрізі каналів реалізації (держави, переробні чи заготівельні підприємств, кінцеві споживачі)

Таким чином, обчислення прибутку (збитку) в розрізі галузей сільськогосподарського виробництва є необхідним для прийняття як оперативних, так і стратегічних управлінських рішень. Визначення фінансового результату за видами продукції, робіт чи послуг забезпечить керівництво

підприємства інформацією про найбільш вигідні для вирощування культури (надані послуги) та внесок кожного виду продукції (послуг) у покриття витрат підприємства. Запропоновані методичні підходи до обліку в сільськогосподарському виробництві забезпечать необхідну деталізацію інформації про доходи, витрати і фінансові результати та розширять можливості її використання центрами відповідальності для прийняття управлінських рішень. Визначений в такий спосіб фінансовий результат за певний звітний період враховуватиме внесок центру відповідальності в його формування, що в подальшому вплине на порядок розподілу прибутку (покриття збитків) у розрізі центрів відповідальності і забезпечить контроль та оцінку діяльності структурних підрозділів підприємства, їх вклад у отриманий фінансовий результат та покриття (економію) витрат.

Список використаних джерел

1. Барановська Т.В. Облікова політика: рівні, суб'єкти, складові/ Т.В. Барановська//Вісник ЖДТУ. - Економічні науки. -2013. - № 3 (25). -С. 18-26.
2. Домбровська Н. Р. Облікова політика витрат, доходів і фінансових результатів підприємства. / Н. Р. Домбровська//Глобальні та національні проблеми економіки. - Випуск 9, 2016. - С.771-775.
3. Житний П.Є. Організаційно-методологічні засади формування облікової політики підприємства. / П. Є. Житний // Бухгалтерський облік і аудит. - 2006. - №3.- С. 3–10.
- 4.Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: монографія. / В. А. Кулик//Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014.-373с.

G. Bryk. Accounting policy financial results of the enterprise.

Summary

The necessity of the accounting policy for rational organization of accounting at the level of the entity is determined. Proposed approaches to the forming of accounting policy components taking into account the specifics of production and economic activity of the enterprise. The model of accounting of financial results of activity of the enterprise, which is based on the use of centers of financial responsibility, is offered.

Key words: income, costs financial results, accounting policy, organization of accounting.

Лугова О.І.

Канд. екон. наук, старший викладач

кафедри обліку і оподаткування,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

olha-luhova@ukr.net

РИЗИКИ І НЕОБХІДНІСТЬ ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ У ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто поняття ризик та його характеристики в контексті складання та подання

фінансової звітності. Визначено заходи щодо зниження ризиків розкриття недостовірної інформації у фінансовій звітності підприємства.

Ключові слова: фінансова звітність, бухгалтерський ризик, достовірність звітності, невизначеність

Фінансова звітність є практично єдиним джерелом інформації, що повинно об'єктивно і достовірно відображати фінансово-господарську діяльність підприємства. Високі темпи змін зовнішнього середовища призводять до невизначеності, нестійкості та, як наслідок, виникненню ризиків, що значно ускладнює прийняття ефективних управлінських рішень.

В економічній теорії під невизначеністю розуміють неповноту і неточність інформації, неможливість точного прогнозування (передбачення) змін зовнішнього середовища, непередбачуваність в діях конкурентів, партнерів, неможливість передбачити наукові відкриття і т.д.

Логіка господарської діяльності показує, що невизначеність найбільш реально проявляється в процесі формування фінансової звітності та прийняття за її даними управлінських рішень, внаслідок чого виникають ризики. Тому їх відображення є невід'ємним елементом фінансової звітності підприємства.

Слід відзначити, що на сьогодні недостатньо вивчено вплив господарських ризиків на надійність фінансової звітності.

Необхідність розкриття інформації про невизначеності і ризики, які супроводжують діяльність підприємств, регламентована як в МСФЗ, так і в GAAP. Але вимоги щодо відображення цієї інформації носять загальний характер і не регламентують обов'язкового розкриття як величини ризиків, наслідків їх дії, так і способів управління ними.

Ризик - це наслідок впливу невизначеності на досягнення поставлених цілей. Серед характеристик, які розширюють зазначене визначення, наведемо наступні: невизначеність - це відсутність (повна або часткова) інформації, необхідної для розуміння події, а також її наслідків і ймовірності їх реалізації; наслідок впливу невизначеності - це відхилення (позитивне і / або негативне) від очікуваного результату або події; цілі можуть бути різними як за змістом, так і за значимістю; ризик можна представити у вигляді наслідків можливої

(можливих) події, включаючи зміни зовнішніх і внутрішніх обставин, і відповідної ймовірності; ризик часто характеризують шляхом опису можливої події та її наслідків або їх поєднання.

Автори [1] пропонують наступне визначення: бухгалтерський ризик – це ймовірність несприятливого фінансового результату для підприємства внаслідок неправильного відображення фактів господарської діяльності (неправильна інтерпретація змісту господарської операції, помилки при визначенні кореспондуючих рахунків, неточності в оцінці активів тощо), невідповідності обраної облікової політики, що застосовується на підприємстві.

На думку Засадного Б. А. [2], одними з найбільших ризиків для бухгалтерів українських компаній, які застосовують МСФЗ, є ризик недотримання базових принципів бухгалтерського обліку під час відображення інформації про господарську діяльність у фінансовій звітності, а також ризик правильності застосування професійного судження під час відображення господарських операцій відповідно до їх сутності.

Подання в фінансовій звітності даних про ризики і про наслідки їх дій здійснюється в несистематизованому вигляді. Багато з ризиків описуються тільки на якісному рівні. Високий ступінь достовірності бухгалтерської інформації неможливо досягти, описуючи в звітності тільки наявність ризиків, тому для підвищення прогностичних якостей бухгалтерської інформації доцільно здійснювати оцінку ризиків і їх впливу на надійність звітності.

При розкритті інформації про ризики господарської діяльності підприємства доцільно враховувати вимоги МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації». З огляду на особливу значимість фінансових ризиків, пов'язаних з рішеннями підприємства щодо вибору об'єктів інвестування, джерел фінансування та інших рішень фінансового характеру, в складі фінансових ризиків доцільно виділити наступні групи: ринкові ризики; кредитні ризики та ризики ліквідності.

В якості заходів щодо зниження ризиків пропонуємо незалежні перевірки господарських операцій головним бухгалтером або зовнішніми фахівцями з

бухгалтерського обліку та аудиту. Це особливо необхідно щодо об'єктів бухгалтерського обліку, за якими в законодавстві відбулися зміни або є невизначеність. В аудиторському висновку аудитор висловлює свою думку про достовірність фінансової звітності. Застосовувані способи і прийоми документальної ревізії, а також підсумковий позитивний аудиторський висновок є непрямым доказом достовірності облікової інформації.

Ці заходи повинні здійснюватися перманентно, систематично і бути спрямовані, перш за все, на управління факторами внутрішнього середовища, якими, на відміну від факторів зовнішнього середовища, підприємство може керувати.

Список використаних джерел:

1. Атамас П. Й. Роль бухгалтерського обліку в управлінні ризиками підприємництва / П. Й. Атамас, О. П. Атамас, Г. О. Крамаренко // Академічний огляд. - 2016. - № 1. - С. 60–69.
2. Засадний Б. А. Ризики системи бухгалтерського обліку в умовах застосування МСФЗ / Б. А. Засадний // Науковий вісник Ужгородського національного університету. - 2017. - Вип. 14 (1). - С. 111-115.

O. Luhova. Risks and the importance of their disclosure in financial statements of an entity

Summary

The concept of risk and its characteristics in the context of compilation and presentation of financial statements is considered. The ways of reducing the risks of disclosure of false information in the financial statements of an entity are determined.

Key words: financial reporting, accounting risk, reliability of reporting, uncertainty.

Молчанова Т. В.

*Магістр спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет.*

м. Миколаїв, Україна

Ксьонжик І. В.,

д-р екон. наук, доцент,

професор кафедри обліку і оподаткування,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

int_conf@meta.ua

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИПЛАТИ ЗАРОБІТНОЇ
ПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ**

Розглянуто питання, пов'язані з нормативним регулюванням виплати заробітної плати на підприємстві. Визначено сутність поняття заробітної плати; встановлено строки її виплати, досліджено міру відповідальності за несвоєчасну виплату.

Ключові слова: праця, заробітна плата, дохід, неоподаткований мінімум дохід громадян.

Заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [1].

Згідно ст. 24 Закону України «Про оплату праці» терміни виплати заробітної плати встановлюються підприємствами самостійно в колективному договорі або нормативному акті роботодавця з дотриманням норм законодавства. При цьому заробітна плата повинна виплачуватися не рідше двох разів на місяць через проміжок часу, що не перевищує 16 календарних днів, та не пізніше семи днів після закінчення періоду, за який здійснюється виплата [1].

Тобто зазначеними нормами встановлено, що заробітна плата виплачується не рідше ніж два рази на місяць, а, отже, підприємство може виплачувати заробітну плату і три рази в місяць.

Половиною місяці вважаються 15 календарних днів з першого до 15 числа, а другою половиною – з 16 до 30 (31) числа.

Право на своєчасне одержання винагороди за працю захищається законом (ст. 43 Конституції). Працівник має право на оплату своєї праці на підставі укладеного трудового договору (ст. 21 Закону «Про оплату праці») [1].

Оплата праці працівників підприємства здійснюється в першочерговому порядку; своєчасність та обсяги виплати заробітної плати працівникам не можуть бути поставлені в залежність від здійснення інших платежів та їх черговості (ст. 97 Кодексу законів про працю (КЗпП), ст. 15 і 24 Закону «Про оплату праці») [1, 2].

Юридичні та фізичні особи-підприємці, які використовують найману працю, згідно зі статтею 265 КЗпП несуть фінансову відповідальність: 3 мінімальні зарплати (на сьогодні - 11 169 грн.) – за порушення встановлених термінів виплати зарплати працівникам, інших виплат, передбачених законодавством про працю, більш ніж за один місяць, виплату в повному обсязі [2].

Відповідно до статті 41 Кодексу про адміністративні правопорушення визначена адміністративна відповідальність за порушення встановлених термінів виплати заробітної плати, виплату її не в повному обсязі, що тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та громадян-суб'єктів підприємницької діяльності від 30 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [3].

Згідно зі статтею 175 Кримінального кодексу за безпідставну невикплату заробітної плати громадянам більше ніж за один місяць, вчинену умисно керівником підприємства, установи або організації незалежно від форми власності, передбачається покарання у вигляді штрафу від 500 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправних робіт на строк до двох років, або позбавлення волі на строк до двох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років. Якщо невикплата здійснена внаслідок нецільового використання коштів, призначених для виплати заробітної плати, передбачається покарання у вигляді штрафу від 1000 до 1500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеження волі на строк до трьох років [4].

Таким чином, в законодавстві України встановлені терміни виплати заробітної плати, за несвоєчасну виплату передбачено адміністративну та кримінальну відповідальність.

Список використаних джерел:

1. Про оплату праці: Закон України 108/95-ВР від 01.01.2017 // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95>
2. Кодекс законів про працю України № 322-08 зі змінами від 10.11.2018 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 27.09.2018 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
4. Кримінальний кодекс України від 10.11.2018 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

T. Molchanova, I. Ksonzhik. Normative legal regulation of wage payment at the enterprise.

Summary

The questions connected with the normative regulation of payment of wages at the enterprise are considered. The essence of the notion of wages is determined; established the terms of its payment, investigated the extent of liability for late payment.

Key words: labor, wages, income, non-taxable minimum incomes of citizens.

Потриваєва Н.В.
*д-р екон. наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
potrivaeva@mnaui.edu.ua*

Каверіна В.В.
здобувач вищої освіти,

Габелюк Н.В.
*здобувач вищої освіти,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ГАРМОНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Розкрито роль міжнародних стандартів фінансової звітності в процесі глобалізації світової економіки. Висвітлено результати запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності. Окреслено питання, вирішення яких дозволить якісно реформувати бухгалтерський облік в Україні.

Ключові слова: глобалізація, бухгалтерський облік, міжнародні стандарти фінансової звітності.

Розвиток міжнародних економічних відносин в рамках глобалізації є однією з об'єктивних умов істотних змін як в українській системі бухгалтерського обліку і звітності, так і в облікових системах практично всіх країн. Сучасний етап соціально-економічного розвитку України тісно пов'язаний зі світовою глобалізацією, економічною кризою і характеризується подальшим зміцненням ринкових відносин, посиленням євроінтеграційних процесів та переходом на Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). Причому відображення сучасних міжнародних процесів в національних облікових системах представляє складні, багато в чому поки що не вирішені проблеми.

Метою дослідження є розкриття сутності впливу глобалізації економіки на гармонізацію бухгалтерського обліку.

Глобалізація є основним фактором, що визначає подальший розвиток бухгалтерського обліку. Існує безліч точок зору на проблеми такого розвитку, і вони багато в чому пов'язані з глобалізацією. Однак в даний час поки ще тільки сформульований головний підхід до розвитку обліку у вигляді МСФЗ, але не

визначилися теоретичні та методологічні основи вивчення процесів, що визначаються глобалізацією.

Розробка визнаних багатьма міжнародними організаціями концепцій, норм і правил подання облікової інформації у фінансовій звітності є далекоглядним кроком економічного співтовариства, що має значення глобального рівня. Одним з універсальних інструментів для оцінки економічних показників у всьому світі є звітність, складена відповідно до міжнародних стандартів. За допомогою МСФЗ можливо представити дані про діяльність компаній, зрозумілі зацікавленому користувачеві незалежно від його національної приналежності і територіальної віддаленості від суб'єкта господарювання.

Питання запровадження міжнародних стандартів у вітчизняну облікову практику постало в Україні з моменту проголошення країною незалежності та потреби побудови власної облікової системи. На нормативному рівні перехід на міжнародні стандарти був затверджений з прийняттям у 1998 році Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів [1]. У 1999 р. прийнято Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2], з прийняттям якого розпочато етап реформування методології бухгалтерського обліку, статичну його модель почали змінювати динамічною.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 року було схвалено Стратегію застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні [3], основним завданням якої є створення законодавчих та організаційних передумов до запровадження міжнародних стандартів для складення суб'єктами господарювання фінансової звітності.

Процес глобалізації світової економіки, посилення захисту прав інвесторів та забезпечення прозорості функціонування міжнародних ринків капіталу зумовив нові підходи до удосконалення методології розкриття економічної інформації про результати діяльності суб'єктів господарювання, насамперед, емітентів цінних паперів міжнародних фінансових ринків» [4].

Останнім часом Україна досить активно бере участь у впровадженні МСФЗ, що дозволяє зробити ведення бухгалтерського обліку відповідним до світових стандартів. Вивчення і впровадження міжнародних стандартів є необхідним для розвитку економічних відносин України із зарубіжними країнами. На даному етапі розвитку бухгалтерського обліку для української облікової практики гармонізація, на нашу думку, представляє собою використання МСФЗ як бази для створення власних, національних стандартів та поступовий, повний перехід до МСФЗ. Разом з тим, доцільно відмітити, що наразі існують певні проблеми, котрі повинна вирішити наша країна, перш ніж остаточно перейти на МСФЗ. Вони включають: створення координаційного органу, реформування освіти, перекваліфікація бухгалтерів, державних службовців, користувачів інформації, надання дотацій з боку держави на приведення у відповідність обліку на окремих підприємствах та обліку за МСФЗ, міжнародна підтримка, моніторинг, коригування процесу введення МСФЗ. Вирішення цих складних питань дозволить реформувати облік в Україні та розпочати якісно новий етап розвитку як практики, так і теорії.

Список використаних джерел:

1. Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.1998 р. №1706. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1706-98-p>.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р., № 996-XIV [Електронний ресурс] // Відомості Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
3. Стратегія застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, ухвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 р. № 911-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-p>.
4. Сопко В. Глобалізаційні процеси та їх вплив на бухгалтерський облік / В. Сопко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 5. – С. 4–10.

N. Potryvaieva, V. Kaverina, N. Habeljuk. HARMONIZATION OF ACCOUNTING IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION ECONOMY

Summary

The role of international standards of financial reporting in the process of globalization of the world economy is revealed. The results of the implementation of international standards of financial reporting are presented. There are certain issues, the solution of which will allow to qualitatively reform accounting in Ukraine.

Key words: globalization, accounting, international financial reporting standards.

Раимбеков Б.Х.
*Канд.экон.наук, доцент кафедры экономики
и международного бизнеса,
Карагандинский Государственный Университет им.
Е.А. Букетова,
г. Караганда, Республика Казахстан
rbh2006@yandex.ru*
Аубакир Д.
*магистрант кафедры экономики и международного бизнеса,
Карагандинский Государственный Университет
им. Е.А. Букетова,
г. Караганда, Республика Казахстан
diana.aubakir55@mail.ru*

СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ОЦЕНКИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

У статті досліджуються різні методи оцінки економічної ефективності діяльності підприємства. Проведено короткий аналіз і виділено характерні особливості найбільш поширених методів до оцінки ефективності діяльності підприємства. Проводиться їх порівняльний аналіз, виявляються сильні і слабкі сторони кожного досліджуваного методу.

Ключові слова: економічна ефективність діяльності підприємства, методи оцінки, структурний підхід, Balanced Scorecard (BSC), концепція TQM, SWOT-аналіз, PEST-аналіз, матриці БКГ, бенчмаркінг.

Первостепенной задачей для всех субъектов рыночной экономики является определение уровня экономической эффективности функционирования предприятия. Под экономической эффективностью понимают производственно-хозяйственную результативность, а под эффективностью как экономической категории понимают эффективность всей совокупности общепроизводственного процесса. Экономическая эффективность определяет интенсивность и успешность производственного развития и улучшения работы предприятия [1].

Под экономической эффективностью К. Макконнелл и С. Брю в книге «Экономикс: Принципы, проблемы и политика» понимают, что экономическая эффективность является связующим звеном между количеством единиц ресурсов, применяемыми в процессе производства, и получаемым в результате количеством какого-либо потребленного продукта. Большее количество продукта, получаемого от данного объема затрат, означает повышение

эффективности. Если объем продукта меньше данного количества затрат, то это означает снижение эффективности [2].

По результатам изучения предлагаемых концепций оценки сформирован перечень подходов, наиболее полно охватывающий ключевые критерии экономической эффективности предприятий:

1. Экспресс-анализ эффективности - позволяет сделать обзор деятельности предприятия и оперативно оценить экономическое положение компании. Он основывается на оценке экономического потенциала, размере и включает в себя показатели, характеризующие состояние основных средств [2, с. 753-756].

2. Структурный подход Куросавы — это метод, основанный на структуре предприятия, состоящей из трех составляющих: оценки показателей экономической деятельности компании, качественной оценки и оценки экономических показателей отрасли [2, с. 753-756].

3. Бенчмаркинг — это процесс сравнения деятельности предприятия с лучшими компаниями на рынке и в отрасли, с дальнейшим осуществлением изменений для достижения и поддержания определенного уровня конкурентоспособности, а также гарантии долгосрочного функционирования на рынке [2, с. 753-756].

4. Balanced Scorecard (BSC) - предназначена для измерения эффективности деятельности всего предприятия, стратегического управления результативностью, которое отражает наиболее важные аспекты бизнеса и помогает осуществлять перевод общих стратегических целевых установок в конкретные цели, показатели и задачи [2, с. 753-756].

5. Концепция тотального управления качеством (Total Quality Management) - общеорганизационный метод непрерывного постоянного повышения качества всех производственных процессов [3].

6. SWOT-анализ - это метод оценки внутренних и внешних факторов, которые влияют на развитие компании или проекта. Эта методика помогает

оценить сильные и слабые стороны бизнеса, найти новые возможности и определить возможные угрозы [4].

7. PEST–анализ - используется для оценки ключевых рыночных тенденций отрасли, а результаты PEST анализа можно использовать для определения списка угроз и возможностей при составлении SWOT анализа компании. PEST анализ является инструментом долгосрочного стратегического планирования и составляется на 3-5 лет вперед, с ежегодным обновлением данных [4].

8. Матрицы БКГ (Boston Consulting Group) - это матрица, в виде модели жизненного цикла, в соответствии с которой продукт, в своём развитии проходит четыре стадии: выход на рынок, рост, зрелость и спад. Для оценки рыночной конкурентоспособности некоторых видов предпринимательской деятельности в матрице используются два критерия: темп роста отраслевого рынка и относительную долю рынка. [5].

Таким образом, ввиду наличия значительного многообразия критериев и оценок эффективности руководству предприятия необходимо искать пути рационального использования ограниченных ресурсов и комбинировать методы анализа для повышения экономической эффективности.

Список использованных источников:

1. Оценка эффективности деятельности предприятия. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://applied-research.ru/ru/article/view?id=9691/>. - Дата доступа: 17.09.18.
2. Панфил Л.А., Муртазина Е.Э. Оценка эффективности деятельности предприятия // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2016. № 6-4. – С. 753-756.
3. Система тотального управления качеством. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://economics.studio/voprosyi-menedjmenta-obschie/341-sistema-totalnogo-upravleniya-22932.html/>. - Дата доступа: 19.09.18.
4. SWOT- и PEST-анализ на предприятии. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://sb-advice.com/soveti-marketinga/4060-swot-i-pest-analiz.html/>. - Дата доступа: 27.09.18.
5. Матрица БКГ (матрица BCG). Матрица Бостонской консультативной группы. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.stplan.ru/articles/theory/bkg.htm/>. - Дата доступа: 27.09.18.

B. Raimbekov, D.Aubakir. MODERN METHODS OF ASSESSING THE ECONOMIC EFFICIENCY OF THE ENTERPRISE.

Summary

The article reflects various methods for assessing the economic efficiency of the enterprise. A brief analysis is carried out and characteristic features of the most common methods for evaluating the effectiveness of the enterprise are highlighted. Their comparative analysis is carried out, the strengths and weaknesses of each method are identified.

Key words: economic efficiency of the enterprise, assessment methods, structured approach, Balanced Scorecard (BSC), TQM concept, SWOT analysis, PEST – analysis, BCG matrices, benchmarking.

Рудковський О. В.
Доктор економічних наук,
кафедра менеджмента
Хмельницький економічний університет,
м. Хмельницький, Україна
arudkovsky@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто питання формування організаційно-економічного механізму управління корпоративною безпекою підприємства.

Ключові слова: механізм, управління, корпоративна безпека.

Сучасне підприємство здійснює свою господарську діяльність під впливом значної кількості загроз. Потреба у захисті вимагає розробки дієвого механізму, який би забезпечив управління корпоративною безпекою. Такий механізм повинен забезпечувати своєчасне вироблення ефективних рішень щодо забезпечення корпоративної безпеки підприємства та їх реалізацію за допомогою управлінських впливів на внутрішні і зовнішні елементи керованої підсистеми управління з метою здійснення підготовки і проведення заходів щодо протидії зовнішнім і внутрішнім загрозам.

Одним з найбільш ефективних інструментів забезпечення корпоративної безпеки підприємства є організаційно-економічний механізм, що повинен об'єднати в собі сукупність законодавчих актів, правових норм, спонукальних мотивів і стимулів, методів, заходів, сил і засобів, за допомогою яких забезпечується досягнення цілей безпеки і розв'язання поставлених завдань [1, с. 43]. Саме тому формування організаційно-економічного механізму управління корпоративною безпекою підприємства останнім часом має особливу актуальність.

З'ясування сутності організаційно-економічного механізму управління корпоративною безпекою передбачає семантичний розгляд складових цього поняття в розрізі його окремих елементів.

У науковій літературі представлено різні визначення категорії «механізм управління». Під «механізмом управління» розуміють сукупність способів, форм і методів впливу суб'єкта управління на об'єкт управління для

досягнення поставлених цілей. Змістовна характеристика механізму управління залежить від рівня його пізнання та врахування специфічних особливостей його формування та розвитку з урахуванням задач, на вирішення яких він орієнтований [2, с. 48]. З точки зору загально-економічних підходів, механізм управління визначається як відповідний певній організаційно-правовій формі спосіб організації управління бізнесом з притаманними йому формами, методами, інструментами та засобами [3, с. 405].

Механізм управління також розглядають як складову частину системи управління, що забезпечує дієвий вплив на фактори, стан яких обумовлює результат діяльності об'єкту управління [4, с. 18].

Механізм управління – складне й багатопланове поняття, яке відображає як внутрішні процеси функціонування підприємства, так і взаємодію із зовнішнім середовищем. Кожному історично визначеному способу виробництва властивий свій особливий механізм управління.

Аналіз трактувань терміну «механізм управління» дозволяє зробити висновок, що серед науковців існують значні розбіжності щодо його розуміння. Зазначені позиції фахівців свідчать, що поняття «механізм управління» частіше за все розглядається з двох різних сторін: по-перше, як система; по-друге, як інструмент або засіб впливу. Ми вважаємо, що обидві позиції мають право на існування, адже результатом дії такого механізму, незважаючи на відмінність поглядів, все рівно є досягнення бажаного результату або управлінської мети.

На нашу думку, варто говорити про те, що механізм управління є базовим по відношенню до всіх інших видів механізму, тобто всі вони є механізмами управління за своєю природою, а їх назва лише виражає той аспект управління, на якому акцентовано увагу як на основному при вирішенні тих чи інших завдань системи. Крім того, серед вказаних механізмів управління вихідним, системооб'єднуючим доцільно вважати господарський. Подібна думка прослідковується у [5, с 15; 6, с. 25], де вказано, що господарський механізм є механізмом управління, який складається з механізмів, спрямованих на врахування специфічних аспектів функціонування підприємства.

Узагальнюючи наявні підходи та використовуючи загальний принцип побудови, пропонується авторське визначення організаційно-економічного механізму управління корпоративною безпекою підприємства: це сукупність управлінських елементів та способів їхньої організаційної і економічної взаємодії, спрямованих на гармонізацію інтересів підприємства з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища, за допомогою чого, з урахуванням особливостей діяльності підприємства, забезпечується стан його захищеності від впливу потенційних і реальних загроз.

Важливим при побудові організаційно-економічного механізму є застосування певних методів, за допомогою яких і буде здійснюватися процес управлінського впливу. Методи організаційно-економічного механізму управління корпоративною безпекою підприємства досліджуються у ряді наукових праць [7, с.78-80; 8, с.296-297; 103; 9, с. 39-41]. Згідно з цими дослідженнями, до організаційно-економічного механізму управління корпоративною безпекою запропоновано віднести такі методи управління, як: економічні, адміністративні, технологічні, інноваційні, соціально-психологічні, загальнонаукові.

Функціонування організаційно-економічного механізму управління корпоративною безпекою є складним та багатогранним явищем, що зумовлює необхідність розгляду його місця в загальній системі управління корпоративною безпекою підприємства.

Структура організаційно-економічного механізму управління корпоративною безпекою підприємства, в якому передбачено блок вибору рівня управління: оперативного, тактичного або стратегічного, – в залежності від стану захищеності стабільності функціонування підприємства, дозволяє більш доцільно обирати управлінські заходи щодо реалізації кожної складової корпоративної безпеки підприємства.

Список використаних джерел:

1. Дэй Д. Трансформация компании без кризиса / Д. Дэй, М. Юнг // Вестник McKinsey. – 2002. – № 1. – С. 56–72.
2. Головкова Л. С. Сутність системи корпоративного управління підприємством / Л. С. Головкова // Наука і вища освіта : матеріали XV міжнар. наук. конф. молодих науковців. – Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2007. – Ч. 2. – С. 134.

3. Копка П. М. Якісні та кількісні оцінки загроз національній безпеці України / П. М. Копка // Євроатлантична інтеграція. Бюлетень «Україна – НАТО». – № 4. – 2005. – С. 15.
4. Менкур Олсон Логіка колективної дії. Суспільні блага і теорія груп / Менкур Олсон ; пер. з англ. ; післямова С. Слухая]. – К. : Лібра, 2004. – С. 13.
5. Господарський кодекс України. Із змінами, внесеними згідно із Законом № 1070-VI (1070-17) від 05.03.2009 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18–22. – Ст. 120.
6. Грейнер Л. Е. Эволюция и революция в процессе роста организаций / Л. Е. Грейнер // Вестник Санкт-Петербургского университета. – 2002. – № 4. – С. 76–92. – (Серия «Менеджмент»).
7. Бендиков М. А. Экономическая безопасность промышленного предприятия в условиях кризисного развития / М. А. Бендиков // Менеджмент в России и за рубежом. – 2000. – № 2. – С. 17–30.
8. Боровик М. В. Управління соціальним розвитком промислових підприємств : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.09.01 «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика» / М. В. Боровик. – Х., 2005. – 22 с.
9. Геселева Н. В. Емерджентні властивості системи [Електронний ресурс] / Н. В. Геселева, Н. М. Заріцька. – Режим доступу: http://www.business-inform.net/pdf/2013/7_0/93_97.pdf

O. Rudkovsky Formation of organizational and economic mechanism for corporate security management of the enterprise.

Summary

The questions of formation of organizational and economic mechanism of corporate security management of the enterprise are considered.

Key words: mechanism, management, corporate security.

Сирцева С.В.

*Канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
sirceva@mnaeu.edu.ua*

Кушнірук В.С.

*Канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри управління виробництвом та
інноваційною діяльністю підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
kushnirukvs@mnaeu.edu.ua*

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО АУДИТУ ПІДПРИЄМСТВА

Визначено роль інноваційного аудиту в умовах інноваційного типу розвитку підприємств. Розглянуто основні аспекти інноваційного аудиту і виявлено їх особливості.

Ключові слова: інноваційний розвиток, аудит, інноваційний аудит, організаційний аспект, економічний аспект, технологічний аспект

В сучасних умовах господарювання інноваційна модель є пріоритетним напрямком розвитку економіки країни. Стале зростання, оновлення і розвиток вітчизняних підприємств може бути досягнутим за умови використання сучасних інструментів реалізації стратегії інноваційного розвитку. Адже інновації дають змогу підприємству досягти поставлених цілей, а саме, знизити

витрати виробництва, збільшити обсяг прибутку, і в результаті розширити сою діяльність.

Основним важелем, що дозволяє визначити доцільність інновацій, технологічні можливості підприємства, ефективність, фінансове забезпечення та економічні результати, виступає аудит.

Інноваційний аудит – це системна оцінка показників розвитку організації в галузі розробок та комерціалізації нововведень, а також визначення внутрішніх та зовнішніх перешкод на їх шляху [1].

Інноваційний аудит включає оцінку інноваційних можливостей підприємства, а саме: інноваційний потенціал, інноваційне середовище, інноваційну позицію, інноваційну активність підприємства.

Аудит інноваційної діяльності має виконувати функції превентивного контролю і попередньої діагностики ймовірних похибок під час стратегічного управління інновацій та відхилень від оптимальних параметрів проекту [2].

Інноваційний аудит повинен включати три основних аспекти (етапи) перевірки: технологічний, організаційний (управлінський) і економічний.

Технологічний аспект аудиту є початковим етапом для оцінки вартості реалізації інновації та її потенціалу. Він передбачає, перш за все, виявлення належного виконання технологічних вимог до виробництва конкретного інноваційного продукту, дотримання всіх норм технічної документації на кожній стадії його виготовлення.

Завданням технічного аудиту є перевірка технічного стану обладнання машин, апаратів, комунікацій, інженерних мереж, будівель, споруд, конструкторської та проектної документації з висловленням думки про ефективність управлінських рішень в галузі виробництва.

Реалізація організаційного аспекту інноваційного аудиту безпосередньо залежить від технологічних особливостей виробничого процесу суб'єкта господарювання, а, отже, й від технологічного аспекту інноваційного аудиту.

Організаційний етап інноваційного аудиту передбачає діагностику існуючої на підприємстві системи управління його виробничої, комерційної та

соціальної діяльності, оцінку ефективності менеджменту підприємства, розробку рекомендацій щодо вдосконалення системи менеджменту межах нових інноваційних проектів.

Організаційний аспект інноваційного аудиту оцінює досягнуті успіхи управлінської команди, загальний результат трудової діяльності досліджуваного підприємства, трудову активність, ініціативність членів трудового колективу, інтелектуальні здібності працівників, ступеня творчого новаторства кожного члена управлінської команди організації, починаючи з менеджерів нижньої ланки і закінчуючи керівниками.

Економічний аспект інноваційного аудиту охоплює облікову сторону відображення інноваційного процесу. Під час проведення інноваційного аудиту необхідно приділити увагу таким напрямкам, як перевірка джерел фінансування інноваційної діяльності та перевірка витрат, що відносяться до інноваційної діяльності підприємства.

Особливо важливе значення інноваційний аудит набуває під час експертизи наукомістких інвестиційних проектів і включає в себе наступний комплекс робіт: проведення оцінки економічної складової проекту; оцінка відповідності маркетингових досліджень вимогам, характерним для інноваційних продуктів і нових технологій; аналіз ефективності обраної бізнес-схеми і економічної моделі; розрахунок економічних і фінансових показників; аналіз стійкості проекту та плану реалізації. За підсумками експертизи подається звіт про фінансово-економічну ефективність проекту і рекомендації щодо його оптимізації.

Отже, інноваційний аудит підприємства повинен включати три основних аспекти (етапи) перевірки: технологічний, організаційний і економічний. Реалізація виділених аспектів тісно пов'язана між собою, однак має свої особливості, які необхідно враховувати під час аудиту.

Список використаних джерел

1. Куцинська М. Аудит інноваційної діяльності: організаційний, технологічний та економічний аспекти / М. Куницька // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2013. – Вип. 34, Ч.І. – С. 39-42.
2. Зикіна В.О. Аналіз та аудит інноваційної діяльності машинобудівних підприємств Запорізької області / В.О. Зикіна // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. - №4, Т.1. – С. 207-214.

S. Syrtseva, V. Kushniruk. Main aspects of innovation audit of enterprise.

Summary

The role of innovation audit in the conditions of innovative type of enterprise development is determined. The main aspects of innovation audit are considered and their features are revealed.

Key words: innovation development, audit, innovative audit, organizational aspect, economic aspect, technological aspect.

СЕКЦІЯ

«СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ГАРАНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ»

Бобровська Н.В.

*канд. економ. наук, старший викладач
кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
bobrovskanadia@gmail.com*

Костирко А.Г.

*канд. економ. наук, старший викладач
кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
kosturkoa@gmail.com*

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ ДЕРЖАВИ

Досліджено вплив глобалізаційних процесів на національну економіку держави. Обґрунтовано, що глобалізаційні процеси активізують посилення економічних взаємозалежностей і взаємозв'язків у глобалізаційному світі.

Ключові слова: глобалізація, глобалізаційні процеси, національна економіка, економічні зв'язки.

Сучасний світ визначається глобальною соціально-економічною нестабільністю майже в усіх регіонах світу, що свідчить про актуальність дослідження явища глобалізації та її вплив на національну економіку держав. У результаті якісно нового етапу розвитку світової економіки усі країни світу перетворюються на цілісний глобальний організм, що утворюється за результатами масштабів виробничо-збутової діяльності, глобальної фінансової та планетарно-інформаційної мережі.

За останні роки питання процесів глобалізації активно досліджується зарубіжними і вітчизняними вченими, де основну увагу зосереджено на констатації самої сутності поняття «глобалізація», дослідженню причинно-наслідкових залежностей і виникнення її форм прояву, розгляду основних напрямів і показників, що характеризує локалізаційні процеси, а також мають вплив на розвиток національної економіки держав світу. Але недостатньо уваги

приділено дослідженню можливості позитивних та негативних наслідків глобалізації для світового господарства, зокрема, національній економіці окремих держав.

Рональд Робертсон один з найбільш відомих фахівців у питанні глобалізації, вважає, що глобалізація - це історичний процес посилення контактів між різними частинами світу, який призводить до зростаючої схожості й однаковості у житті народів планети [1]. Сам термін глобалізації проголошено було у 1996 році на Всесвітньому економічному форумі у Давосі, що представляє всеохоплюючий процес трансформації світового співтовариства у відкриту цілісну систему інформаційно-технологічних, фінансово-економічних, суспільно-політичних і соціально-культурних взаємозв'язків і взаємозалежностей. Але одне з поширених сучасних визначень терміну «глобалізація» належить Європейській комісії, а саме: глобалізація може визначатися як процес, за допомогою якого ринки і виробництво у різних країнах світу стають усе більше взаємозалежними завдяки рушійним силам торгівлі товарами та послугами, потоків капіталу та технологій [3].

Таким чином, вважаємо, що глобалізація має відношення більш до економічних процесів, про що свідчить формування глобальних ринків з можливістю у розширенні обміном товарів і послуг, вільним капіталом, а також формуванню міжнародних фінансово-економічних інститутів з перспективою нарощування економічних вигід і можливих економічних відносин.

Важливою особливістю сучасного світового господарства в умовах глобалізації є зростання взаємозалежності економік різних країн світу, розвиток інтеграційних процесів, інтенсивний перехід цивілізованих країн від замкнутих національних господарств до економіки відкритого типу. Зближення національних економік за рахунок посилення промислової співпраці та взаємозалежності міжнародного товарообороту, руху капіталів робочої сили між країнами називають інтернаціоналізацією [2].

Наслідками глобалізаційних процесів є втілення ідей інтегрованості країн у світове співтовариство, а також спільного розвитку держав світу, що може

впливатиме на соціально-політичні, соціально-економічні, соціокультурні й духовні цінності суспільства. Проблема сучасності полягає у подоланні глобальної нерівності, що проявляється у тому, що значна частина країн опинилася за межами соціального й економічного прогресу, а за умов тенденції розвитку глобалізації ринків, розвинуті країни світу дбають лише про покращення своїх економічних інтересів, попри те, що мало розвинуті країни поринають у ще більшу бідність й фінансову залежність та економічний занепад.

Процеси глобалізації для України з одного боку є перевагами у нових можливостях й перспективах, а з іншого вона стає відкритою для нових загроз. Так, однією з відомих методик рейтингової оцінки ризиків країни є методика визначення кредитного рейтингу Ambest, яка заснована на комплексній кількісній і якісній оцінці компаній країни, їх операційної діяльності й бізнес профілю. Ключовим чинником індексу є політична нестабільність країни. Таким чином, згідно з методологією рейтингово-аналітичного центру Ambest усі країни поділяють на 5 груп відповідно до значення індексу ризику країн CRT. Україна за показником CRT належить до 5 групи, у яку входять усі країни з найвищим індексом, що свідчить про підвищену ризикованість суб'єктів господарювання.

За фактором «Макроекономічна стабільність» Україна посідає майже останнє місце у порівнянні з іншими країнами, що є другим найгіршим результатом серед індексу глобальної конкурентоспроможності. Негативний внесок на низький рівень індексу конкурентоспроможності по регіонах країни спричинило погіршення ситуації у сфері державних фінансів, зростання державного боргу, низький фінансовий ринок, а також інфляційні процеси.

Підводячи підсумки, зазначимо, що функціонування України у відкритому глобальному середовищі негативно впливає на її національну економіку, що призведе до викликів фінансового глобалізму.

Поглиблення глобалізаційних процесів у всіх сферах соціально-економічного розвитку країни породжує нові виклики національній економіці,

що впливає негативно на економічну безпеку держави та призводить економічну систему країни більш прозорою і вразливою. Тобто, глобалізація є викликом економічній безпеці країнам усього світу, так як інтегрована в економічний простір. Отже, зазначимо, що глобалізаційні процеси активізують посилення економічних взаємозалежностей і взаємозв'язків, а національна економіка держави стає менш керованою з середини і є під загрозою розчинення у глобалізаційному світі, що призведе до поглиблення диференціації у соціально-економічному розвитку.

Список використаних джерел:

1. Головатий М. Обережно-глобалізація / М. Головатий // Урядовий кур'єр. – 2002. – 25 вересня.
2. Бачурин А. Интеграция экономик и создание общего рынка – веление времени / А. Бачурин // Экономист. – 2007. – № 7. – С. 43–51.
3. Манзя М.В. Соціальний вимір глобалізації / М.В. Манзя // Гуманітарний вісник ЗДІА. – Випуск 32. – 2008. – С. 196-209.

N. Bobrovska, A. Kostyrko. Globalization and its effect on national the economy of the state.

Summary

The influence of globalization processes on the national economy of the state is investigated. It is substantiated that globalization processes activate the strengthening of economic interdependencies and interconnections in a globalized world.

Key words: globalization, globalization processes, national economy, economic relations.

Есенгельдин Б.С.

*Д-р економ. наук, профессор,
декан экономического факультета,*

Жартай Ж.М.

*Докторант специальности 6D050600 - Экономика
кафедры экономики и международного бизнеса,
Карагандинский государственный университет
имени академика Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан
zhanibek862010@mail.ru*

АНАЛИЗ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ КАЗАХСТАНСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В МИРОВЫХ РЕЙТИНГАХ

Проведен анализ конкурентноспособности казахстанской промышленности в Ежегодном рейтинге глобальной конкурентноспособности. Участие Казахстана в рейтинге IMD имеет большую практическую значимость, так как результаты исследования служат определенным ориентиром при реализации государственной промышленной политики.

Ключевые слова: конкурентноспособность, промышленность, техноэкономика, форсированное развитие, производство.

Ежегодный рейтинг глобальной конкурентоспособности (The IMD World Competitiveness Index) - глобальное исследование и сопровождающий его рейтинг стран мира по показателю экономической конкурентоспособности по версии Международного института развития менеджмента (IMD, Швейцария, г. Лозанна).

Лозаннский институт ранжирует лишь те страны, которые активно проводят социально-экономические реформы и в которых должны быть поставлены цели повышения конкурентоспособности страны, в то время как в рейтинге ВЭФ рассматриваются практически все страны мира. Важно отметить, что среди стран СНГ, принимающих участие в рейтинге, Казахстан занимает лидирующие позиции.

По результатам исследования IMD публикует «Ежегодник по мировой конкурентоспособности» (The World Competitiveness Yearbook, WCY). Специалисты IMD определяют конкурентоспособность как «способность страны в условиях свободных и честных рыночных отношений производить товары и услуги, удовлетворяющие требованиям международных рынков, в то же время, поддерживая и повышая реальные доходы своих граждан в долгосрочной перспективе» [1].

Участие Казахстана в рейтинге IMD имеет большую практическую значимость, так как результаты исследования служат определенным ориентиром при реализации государственной промышленной политики. Вместе с этим, исследование широко используется в качестве информационного ресурса при принятии инвестиционных решений иностранными инвесторами.

Рейтинг IMD является престижным и известным в области сравнения глобальной конкурентоспособности стран. Ежегодник по мировой конкурентоспособности является результатом комплексного исследования, в котором оцениваются такие факторы, как экономическая деятельность, эффективность правительства, эффективность бизнеса и инфраструктура. Ежегодник содержит 329 показателей, 2/3 которых основаны на статистических данных и 1/3 на данных опроса.

По результатам исследования 2017 года Республика Казахстан заняла 57 место, улучшив свои позиции по сравнению с результатами рейтинга прошлого года (рисунок 1).

Eurasia	
Global Competitiveness Report 2017-2018	
	Global rank*
Azerbaijan	35
Russian Federation	38
Kazakhstan	57
Georgia	67
Armenia	73
Tajikistan	79
Ukraine	81
Moldova	89
Kyrgyz Republic	102
Source: The Global Competitiveness Report 2017-2018	
Note: *2017-2018 rank out of 137 economies	

Рисунок 1 - Рейтинг глобальной конкурентноспособности (СНГ), 2017

По фактору «Экономическая деятельность» Казахстан значительно улучшил позиции, поднявшись на 35 место.

В рейтинге 2017 года Казахстан находится впереди таких стран как Словакия (59 место), Иордания (65), Греция (87), Аргентина (92) и Кыргызстан (102). Среди стран СНГ Казахстан занял лидирующие позиции (57), пропустив перед собой Азербайджан (35) и Россию (38) [2].

Основными показателями, негативно влияющими на общий рейтинг конкурентоспособности Казахстана и на которые следует обратить внимание, являются:

- институциональные и инфраструктурные – качество дорог, качество инфраструктуры портов, надежность службы полиции, качество инфраструктуры воздушного транспорта, судебная независимость, защита прав интеллектуальной собственности, фаворитизм в решениях государственных служащих;

- финансово-экономические – степень потребительской ориентации, природа конкурентоспособного преимущества, доступность венчурного капитала, количество местных поставщиков, степень доминантности рынка, длина цепочки добавленной стоимости, инфляция, финансирование через рынок ценных бумаг, кластерное развитие, условия для развития финансовых институтов, сложность при получении ссуды, сложность продаж, уровень средневзвешенного тарифа, распространенность иностранной собственности, влияние правил, регулирующих ПИИ на бизнес, ограничение движения капитала;

- инновационно-технологические – качество научно-исследовательских институтов, доступность ученых и инженеров, расходы компании на развитие и исследовательскую деятельность, условия для инновационного развития, использование технологий на уровне компании, сотрудничество между ВУЗами и промышленностью, в исследовательской деятельности, доступность последних технологий;

- социальные – экономические издержки туберкулеза, снижение уровня заболеваемости туберкулезом, продолжительность жизни, качество менеджмента школ, количество школьников, принятых в начальные учебные заведения, качество образовательной системы, детская смертность.

Таким образом, наблюдавшееся с 2005 года падение позиций Казахстана в рейтинге ВЭФ прекратилось. Улучшение позиции в рейтинге конкурентоспособности в первую очередь связано с экономической политикой государства за последние годы, в частности, благодаря антикризисным мерам, а также программам ГПФИИР, «Дорожная карта бизнеса – 2020», «Карта индустриализации Казахстана», «Стратегическим планом развития до 2020 года».

Список использованных источников:

1. Обзорная информация о Всемирном экономическом форуме - Официальный сайт Постоянного представительства Республики Казахстан при отделении ООН и других международных организациях в Женеве - <http://www.mfa.kz/ru/geneva/content-view/world-economic-forum>

2. Ежегодник по глобальной конкурентоспособности мировой экономики Всемирного экономического форума - <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>.

B.S. Yessengeldin, Zh. Zhartay. Analysis of the competitiveness of Kazakhstani industry in the world rankings.

Summary

The article analyzes the competitiveness of the Kazakh industry in The annual ranking of global competitiveness. Kazakhstan's participation in the IMD rating is of great practical importance, as the results of the study serve as a guide in the implementation of the state industrial policy.

Keywords: competitiveness, industry, technoeconomics, forced development, production.

Есенгельдин Б.С.

*Д-р эконом. наук, профессор,
декан экономического факультета,*

Жартай Ж.М.

*Докторант специальности 6D050600 - Экономика
кафедры экономики и международного бизнеса,
Карагандинский государственный университет
имени академика Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан
zhanibek862010@mail.ru*

ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ОТРАСЛЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАЗАХСТАНА

Рассмотрены основные направления повышения и развития конкурентоспособности отраслей промышленности Казахстана за последние 2017, 2018 года. Рассмотрена роль промышленности в структуре экономики Казахстана в контексте Государственной программы форсированного индустриально-инновационного развития. Определены приоритетные направления развития на ближайшие годы.

Ключевые слова: конкурентоспособность, промышленность, техноэкономика, форсированное развитие, производство.

Анализ более поздних теорий конкуренции и конкурентоспособности, в частности, кластерного развития (М. Портер, М. Энрайт, М. Сторпер), взаимодействия кластеров с цепочками накопления ценности (Г. Джереффи, Р.Каплински, Дж. Хамфри), «техноэкономической парадигмы» (К. Фримэн) показал, что они на многие годы определили вектор стратегического развития целого ряда государств. Однако с момента выхода их работ экономические условия существенно поменялись, и сегодня глобальная информатизация становится все более определяющей во всех отраслях экономики, оказывая влияние на формирование новой экономики (Б.-О. Лундваль, Б. Йонсон, Б.Асхайм). Движущей силой формирования конкурентоспособной экономики является изобретение инноваций и генерирование новых знаний. В связи с чем,

необходимы новые подходы, способные сделать рассмотренные концепции более динамичными и адаптивными к специфическим и изменяющимся условиям [1].

Республика Казахстан была одной из первых стран, которые заявили о необходимости индустриально-инновационного развития экономики с учетом важности новых технологий. Разработка и запуск Государственной программы форсированного индустриально-инновационного развития (далее - ГПФИИР) стали ответом страны на вызовы, сформированные экономическим кризисом. Данная программа заложила основу для дальнейшего промышленного роста и считается одним из примеров государственных системных подходов по развитию собственной промышленной базы. Целью ГПФИИР является обеспечение устойчивого и сбалансированного роста экономики через диверсификацию и повышение ее конкурентоспособности.

В настоящее время в структуре экономики Казахстана промышленность занимает почти третью часть. Горнодобывающий сектор обеспечивает более 2,9% занятости и 18% валовой добавленной стоимости (далее - ВДС) в экономике. Инвестиции в основной капитал в добывающей промышленности сегодня составляют более 30% от общего объема, а в обрабатывающей промышленности всего 12%. Казахстан, лидирующий экспортер продукции добывающих отраслей (в первую очередь за счет нефти), по показателю среднедушевого экспорта опережает все страны СНГ. Однако среднедушевой экспорт продукции обрабатывающей промышленности в Республике Казахстан вдвое ниже, чем в России. В процессе индустриализации акцент в промышленности постепенно смещается в сторону обрабатывающей промышленности, хотя уровень ее развития остается относительно невысоким. Обрабатывающая промышленность формирует менее 7% занятости и 11% ВДС экономики страны. Для сравнения уровень производительности в обрабатывающей промышленности Казахстана в 2 раза ниже, чем в среднем по странам-членам Организации экономического сотрудничества и развития

(далее - ОЭСР), по доле занятых в обрабатывающей промышленности Казахстан уступает всем странам ОЭСР.

В январе-августе 2018 года по сравнению с январем-августом 2017 года индекс промышленного производства составил 104,7%. В обрабатывающей промышленности производство возросло на 4,8. Увеличилось производство продуктов питания (103,5%), бумаги и бумажной продукции (110,3%), продуктов химической промышленности (109,3%), резиновых и пластмассовых изделий (103,8%), металлургической промышленности (104,1%) и машиностроения (113,8%).

Снижение объемов промышленного производства наблюдалось в Северо-Казахстанской, Западно-Казахстанской, Туркестанской и Кызылординской областях. Увеличение зафиксировано в 13 регионах страны (рисунок 1).

Рисунок 1 - ИФО промышленного производства, янв.-авг. 2018 г. к соответствующему периоду прошлого года

В Казахстане отмечается положительная динамика прироста по основным индикаторам ГПФИИР: валовой внутренний продукт вырос на 22,5%; валовая добавленная стоимость несырьевого сектора – на 23,4%; объем производства в обрабатывающей промышленности – на 20,5%; производительность труда в обрабатывающей промышленности – на 70%; объем несырьевого экспорта – на 6,4%; уровень инновационной активности предприятий – на 3,6%; объем инновационной продукции – на 240% [2].

Получили поддержку новые крупные производственные проекты, реализуемые в рамках Карты индустриализации, что позволило избежать сокращения производства. На сегодняшний день введено более 500 новых производств. Указанными объектами произведено продукции на сумму 2,5 трлн. тенге, их доля в промышленности составила 6,3%, в обрабатывающей промышленности – 9,5%.

Успешное функционирование экономического механизма формирования конкурентоспособности страны связано с постоянным повышением уровня производительности отечественных фирм, с активностью их инвестиционной и инновационной деятельности. Характер деятельности отечественных фирм во многом определяется характером конкуренции и макроэкономической среды в стране [3].

Подводя итог можно сказать, что казахстанская экономика с каждым годом укрепляет свои позиции и становится более конкурентоспособной. Для того, чтобы экономика нашей страны была конкурентоспособной необходимо ее совершенствовать с помощью различных механизмов.

Список использованных источников:

1. Нурмуханова Г.Ж. Формирование конкурентоспособной экономики Республики Казахстан: методологические подходы, проблемы и перспективы развития: автореферат Республика Казахстан Алматы, 2008 - 11-12 с.
2. Аналитический отчет по развитию казахстанской промышленности АО "Казахстанского института развития индустрии" Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан - <http://kidi.gov.kz/docs/otchety/1510753.pdf>
3. Теоретико-методологические и практические аспекты конкурентоспособности национальной экономики. Монография /Университет международного бизнеса. – Алматы, 2007. – 272 с.

B.S. Yessengeldin, Zh. Zhartay. The main aspects of improving of competitiveness of industry branches of Kazakhstan.

Summary

The article deals with the main directions of increasing and developing the competitiveness of industries in Kazakhstan in the last 2017, 2018. The role of industry in the structure of Kazakhstan's economy in the context of the state program of forced industrial-innovative development is considered. The priority directions of development for the coming years are determined.

Key words: competitiveness, industry, technoeconomics, forced development, production.

Хусаинова Г.С.

*Магистрант специальности «Мировая экономика»,
Карагандинский государственный университет
имени Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан*

Мамраева Д.Г.

*Канд. экон. наук, доцент кафедры экономики
и международного бизнеса,
Карагандинский государственный университет
имени Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан
zhibek.khussainova@mail.ru*

СОВРЕМЕННЫЕ ОСОБЕННОСТИ АНТИМОНОПОЛЬНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В РАЗВИТЫХ СТРАНАХ

Проведен анализ современных особенностей и доминирующих тенденций антимонопольной политики в развитых странах, в частности - в США и странах Европейского союза.

Ключевые слова: антимонопольное регулирование, антимонопольная политика.

Рассматривая особенности реализации антимонопольной политики в последнее десятилетие, отметим наметившийся тренд отказа в теории отраслевых рынков от доминирования модели «структура-поведение-результат», согласно которой поведение агентов рынка зависит от размера и структуры соответствующего рынка, распределения агентов рынка и соотношения их долей, концентрации экономической мощи. Базовым критерием оценки состояния конкурентной среды длительное время являлась доля рынка, а решения о мерах антимонопольного регулирования принимались преимущественно на основе установленного порога концентрации (действующие индексы концентрации и индекс Герфиндаля-Гиршмана). Однако в настоящее время в экономически развитых странах наблюдается отход от преимущественного использования только структурных основ оценки рынка и переход к анализу рыночного поведения.

В отличие от прямого воздействия на структуру рынков, широко используемого в антимонопольной политике (принудительное разукрупнение и реструктуризация компаний и т.п.), политика защиты конкуренции сфокусирована на обеспечении условий для формирования и

совершенствования конкурентной рыночной среды и расширении возможностей потребительского выбора.

Также акцент делается на стимулировании конкурентного поведения агентов рынка путем создания таких условий, при которых конкурентное поведение приносит им экономические выгоды.

По сравнению с «классической» антимонопольной политикой, политика защиты конкуренции сегодня является развивающейся концепцией. Ее принципы и положения формируются, уточняются и развиваются по мере кристаллизации новых тенденций и явлений в экономике и политике [1].

Система антимонопольного регулирования в США и странах Европейского союза, строится на следующих основополагающих положениях:

1. Отход от примата модели «структура-поведение-результат» и структурного подхода для оценки барьера допустимости антимонопольного вмешательства в деятельность субъектов рынка.

2. Отказ от абсолютизации противоправности стремлений компаний к наращиванию рыночного преимущества (процессов монополизации) и обладанию хозяйствующим субъектом монопольной властью.

3. Институционализация категории позитивные (проконкурентные) эффекты, которые способствуют росту благосостояния отдельных потребителей и общества в целом, а также формируют критерии повышения рыночной эффективности и усиления эффектов как основополагающих для целей антимонопольного контроля.

4. Предотвращение сдерживания проконкурентного поведения участников рынка в результате антимонопольного контроля.

5. Переход к гибкой системе антимонопольного регулирования, обеспечивающей субъектам рынка широкие возможности в выборе, реализации и изменении бизнес-стратегии с целью быстрой адаптации к динамично меняющимся условиям на рынке и к обостряющейся конкуренции.

6. Снижение транзакционных, экономических и социальных издержек регулирования конкурентной среды для антимонопольных ведомств, судебных органов, участников рынка и общества в целом.

7. Обеспечение условий для развития конкуренции, основанной на повышении ценности для потребителя [2].

На современном этапе в международной практике регулирования конкурентной среды можно выделить доминирующие тенденции, обусловленные трансформирующимся процессами в мировой экономике. Наиболее значимыми являются следующие положения:

1) усиление либерализации антимонопольного регулирования в отношении поведения субъектов, занимающих доминирующее положение;

2) концентрация усилий антимонопольных органов на наиболее серьезных нарушениях конкурентного законодательства и, в первую очередь, на антиконкурентных слияниях и картелях;

3) снижение значимости мер по регулированию рыночной (экономической) концентрации;

4) повышение значимости мер поведенческого характера, направленных на стимулирование желаемого поведения участников рынка;

5) повышение роли адвокатирования конкуренции и превентивного сдерживания антиконкурентных действий;

6) активизация совместной деятельности конкурентных ведомств по выработке консенсуса относительно международных стандартов анализа, методов расследования нарушений конкурентных процессов, правовых норм и практики их применения.

Список использованных источников:

1 Конкурентное право Республики Казахстан. – Астана, 2015. - http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=37722913#pos=6;-161

2 Князева И.В., Лукашенко О.А., Трансформация антимонопольной политики в политику защиты конкуренции на современном этапе - Новосибирск: Изд-во НГТУ - СибАГС - 2011. - С. 109-117.

D.G. Mamrayeva, G.S.Khussainova. Modern features of antitrust regulation in developed countries.

Summary

The article analyzes the current features and dominant trends of antitrust policy in developed countries, in particular - in the United States and the countries of the European Union.

Key words: antitrust regulation, antitrust policy.

СЕКЦІЯ

«АКТУАЛІЗАЦІЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ОПОДАТКУВАННЯ: ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО І ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ»

Рябова С.С.

*Канд.экон.наук, доцент, доцент кафедры
государственного строительства и управления,
Академия управления при Президенте Республики Беларусь,
г. Минск, Республика Беларусь,
s-6093981@yandex.ru*

НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ НЕДВИЖИМОСТИ И КАДАСТРОВАЯ ОЦЕНКА

Раскрыты основные виды налогообложения недвижимости в Республике Беларусь. Определены различия в определении налоговой базы по налогу на недвижимость и налогу на землю. Автором рассмотрена методика определения рыночной оценки промышленной недвижимости для целей налогообложения, проводимой в Швеции. Подводя итог, можно определить отправные точки адаптации шведской модели кадастровой оценки для Республики Беларусь.

Ключевые слова: кадастровая оценка, методика, налоги, недвижимость

Налогообложение недвижимости в Республике Беларусь представлено двумя налогами: налог на землю и налог на недвижимость. Удельный вес этих налогов в налоговых доходах бюджета составляет порядка 6 %. Это небольшая величина по сравнению с аналогичными доходами бюджетов стран с развитой рыночной экономикой.

В качестве налогооблагаемой базы по налогу на недвижимость выступает остаточная стоимость капитальных строений, учитываемых в бухгалтерском учете в составе основных средств. Ставка налога – 1%, но может быть увеличена или уменьшена в 2,5 раз по решению местных органов власти. Для определения налоговой базы по налогу на землю применяется кадастровая оценка земельного участка, зафиксированная в Регистре стоимости земельных участков государственного земельного кадастра. Ставки налога на землю зависят от их функционального назначения и варьируются от 0,025% до 3% [1].

В настоящее время сложилась ситуация, при которой для определения налоговой базы налога на недвижимость используется бухгалтерская оценка зданий и сооружений. А вот кадастровая оценка земли не производится самостоятельно предприятием, которое на данном земельном участке

расположено, а осуществляется Национальным кадастровым агентством за счет средств бюджета. На лицо – диссонанс. Налогообложение земли – по кадастровой стоимости, а налогообложение капитальных строений, стоящих на ней, – по бухгалтерской оценке.

То есть сложилась ситуация, при которой закономерен переход к налогообложению объектов недвижимости, налогооблагаемая база которых будет определена как кадастровая стоимость. В 2017 году в Республике Беларусь уже осуществлен пилотный проект массовой оценки объектов недвижимости на определенных территориях, по результатам которого принято решение о проведении массовой оценки недвижимости для целей ее налогообложения. За основу принята шведская модель массовой оценки недвижимости.

Рассмотрим методику оценки промышленной недвижимости в Швеции, которая основана на рыночных подходах. Основным является доходный подход, при котором рыночная стоимость определяется как произведение ежегодной валовой аренды и валового мультипликатора. Для того, чтобы найти валовой мультипликатор, анализируются все сделки, относящиеся к оценочной зоне, в которой находится объект промышленной недвижимости. При этом валовой мультипликатор определяется как отношение продажных цен объектов аналогов и ежегодной валовой аренды. Цены объектов-аналогов определяются из общественного Регистра цен, а ежегодная валовая аренда – либо из декларационной анкеты, посылаемой собственнику, либо из статистического справочника «Обзор общей оценки рынка коммерческой аренды», издаваемого специально для целей оценки.

Для каждой оценочной зоны определяется индивидуальный валовой мультипликатор и применяется по всем объектам промышленной недвижимости внутри данной оценочной зоны. Валовой мультипликатор отражает месторасположение объектов промышленной недвижимости и экономическую ситуацию в Швеции в целом. Динамика валового мультипликатора для объектов промышленной недвижимости меняется от 8–

12% в высокодоходных областях Швеции до 1,5–2% в удаленных и низкодоходных областях [2]. Данные о ежегодной валовой аренде по объектам промышленной недвижимости, из-за отсутствия данных об аренде, определяются из статистического справочника «Обзор рынка оценки промышленной аренды», где аккумулируются сведения об аренде объектов промышленной недвижимости. Полученная рыночная оценка производится для целей налогообложения. Владельцы промышленной недвижимости уведомляются о величине ее рыночной оценки, которая проводится Национальной земельной службой Швеции [3].

Таким образом, для адаптации шведской модели массовой оценки недвижимости в Республике Беларусь потребуется развитие нового направления в официальной статистике, позволяющее получить информацию одновременно и по аренде и продаже одного и того же объекта недвижимости. Хотя на первом этапе для предприятий можно применить метод декларационных анкет, дающий возможность накопления первичной информации для составления модели массовой оценки, и расчета кадастровой стоимости недвижимости как основы для ее налогообложения.

Список использованных источников:

1. Налоговый кодекс Республики Беларусь (Особенная часть) [Электронный ресурс]: Кодекс Респ. Беларусь, 29 дек. 2009 г., №71-З // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. Минск, 2018.
2. Масловская, Е. Некоторые аспекты оценки недвижимого имущества в Швеции / Е. Масловская // Недвижимость Белоруссии [Электронный ресурс]. – 2017. – Режим доступа: <http://nb.by/content/view/4933/7/>.
3. Оценка баз данных Национальной земельной службы Швеции // Зем. вестн. России. – 2005. – № 1/2. – С. 55–62.

S. Rabava. THE REAL ESTATE TAX AND CADASTRAL VALUATION.

Summary

The text reveals the main types of real estate taxation in the Republic of Belarus. Here are the differences in determining the tax base for real estate tax and land tax. The author considers the method of determining the market valuation of industrial real estate for taxation in Sweden. Summing up, it is possible to determine the main points for the adaptation of the Swedish cadastral valuation model to the Republic of Belarus.

Key words: cadastral valuation, methodology, taxes, real estate.

СЕКЦІЯ
«ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

Жигало В.І.

*Магістр спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Миколаївський національний аграрний університет.
м. Миколаїв, Україна
vzhyhalo@gmail.com*

Боднар О.А.

*Асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
bodnarolena1606@gmail.com*

**СВІТОВИЙ РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ: ОСОБЛИВОСТІ
СТРУКТУРИ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ**

Розкрито напрями та підходи дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців до визначення сутності терміну «світовий ринок фінансових послуг». Сформовано структуру та функції світового ринку фінансових послуг. Досліджено та проаналізовано вплив глобалізації на розвиток та формування умов міжнародного ринку фінансових послуг.

Ключові слова: ринок фінансових послуг, світовий фінансовий ринок, глобалізаційні процеси, учасники світового ринку фінансових послуг.

На сучасному етапі розвиток ринків фінансових послуг характеризується глобалізаційними процесами, які призводять до посилення взаємозалежності та взаємовпливу країн світу у сфері фінансових відносин, зростання ролі міжнародних кредитних відносин, міжнародного руху капіталів, а також джерел надходження доходів і розміщення активів в інших країнах. Традиційно до ринків фінансових послуг відносять професійні послуги на ринках банківських, страхових, інвестиційних послуг, операцій із цінними паперами та ринків інших видів, що забезпечують обіг фінансових активів [1, с.368].

Основні положення, що визначають загальні теоретико – методологічні основи світового ринку та ринку фінансових послуг розкриті в наукових працях багатьох вітчизняних та зарубіжних учених-економістів, зокрема В.В. Васмильєва [1], О.М. Войтенка [4], А.Г. Загороднього [3], В.П. Левченка [2] та ін.

З погляду інституційного підходу, світовий ринок фінансових послуг є складною цілісною системою, що об'єднує інститути, організації та індивіди, які мають складну систему взаємозв'язків. Відзначимо найвагоміші фактори впливу, від яких залежить стан світового ринку фінансових послуг: по-перше, розмір ринку – тобто кількість споживачів фінансових послуг; по-друге, ціни на фінансові послуги; по-третє, наявність альтернативних можливостей отримання фінансових послуг; по-четверте, наявність розвиненої ринкової інфраструктури; по-п'яте, ступінь інформатизації ринку.

Основне функціональне призначення ринку фінансових послуг полягає в тому, що за допомогою інструментів ринку фінансових послуг відбувається трансформація фінансових ресурсів зі стану потенційного їх використання в продуктивний організований оборот, тобто перехід зі стану статичності у стан динаміки [2, с.365].

Основна мета функціонування світового ринку фінансових послуг – забезпечення саморегулювання процесу надання фінансових послуг, тому сутність даного ринку як економічного поняття проявляється в тому, що світовий ринок фінансових послуг є складною системою економіко-правових відносин, що забезпечує встановлення контактів між споживачами і посередниками з метою купівлі-продажу фінансових послуг, у рамках яких формуються попит та пропозиція, а також ціни на них [3, с.544].

Розглянемо структуру світового ринку фінансових послуг за видами послуг (рис. 1). Досліджуючи дане питання з'ясовано, що на світовому ринку фінансових послуг найрозвинутішими є три ринки: світовий ринок банківських послуг, що опосередковують послуги кредитного і валютного ринків; світовий ринок страхових послуг; світовий ринок інвестиційних послуг, до якого належать послуги, що опосередковують інвестиційну діяльність.

Необхідно зазначити, що між учасниками світового ринку фінансових послуг можливі три види відносин [5]:

- між національними учасниками з приводу купівлі-продажу фінансових послуг, що надають іноземні і національні фінансові посередники;

- між іноземними і національними «гравцями» у зв'язку з купівлею-продажем фінансових послуг, що надають іноземні й національні фінансові посередники;
- між іноземними учасниками з приводу купівлі-продажу фінансових послуг, що надають іноземні й національні фінансові посередники.

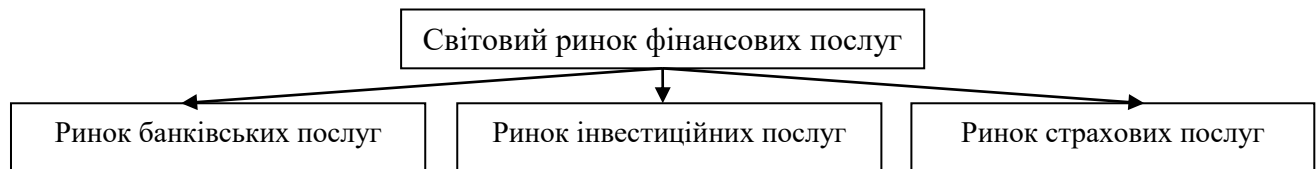

Рисунок 1 — Структура світового ринку фінансових послуг

Джерело: побудовано за даними [4, с.43]

Таким чином, світовий ринок фінансових послуг виступає в ролі функціональної підсистеми глобального фінансового ринку. Слід зазначити, що на сучасному етапі розвиток світового ринку фінансових послуг супроводжується еволюцією якісних характеристик самого ринку. Можемо відмітити, що світовий ринок фінансових послуг є складовою економічного зростання, а від розвиненості інструментів даного ринку залежить рух грошових потоків, що безпосередньо впливає на рівень глобальної стабільності.

Список використаних джерел:

1. Васмильєва В.В. Фінансовий ринок : навч. посібн. / В.В. Васмильєва, О.Р. Васильченко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – С. 368.
2. Левченко В.П. Розвиток ринку небанківських фінансових послуг України: [монографія] / В.П. Левченко. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – С. 365.
3. Загородній А.Г. Ринок фінансових послуг: термінологічний словник: [підручник] / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – Львів: Бескид Біт, 2008. – С. 544.
4. Войтенко О.М. Світовий ринок фінансових послуг: особливості структури та функціонування / О.М. Войтенко // Економіка та інноваційний розвиток національного господарства. – 2013. – № 6. – С. 41–45.
5. Manual on statistics of international trade in services 2010 (MSITS 2010) // Geneva, Luxembourg, New York, Paris, Washington, D.C., 2010.

V. Zhigalo, O. Bodnar. Global financial services market: peculiarities of structure and functioning

Summary

In this work the directions and approaches of research of domestic and foreign scientists to definition of essence of the term "world market of financial services" are opened. The structure and functions of the global financial services market have been formed. The influence of globalization on the development and formation of conditions of the international financial services market is studied and analyzed.

Key words: financial services market, global financial market, processes, participants of the global financial services market.

Макаренко М.І.

*Д-р.екон.наук, професор, професор кафедри
міжнародних економічних відносин
m.makarenko@uabs.sumdu.edu.ua*

Артеменко А.С.

*Аспірант кафедри міжнародних економічних відносин,
a.artemenko@uabs.sumdu.edu.ua
Сумський Державний університет,
м.Суми, Україна*

ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В ПРОЦЕСІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Досліджено особливості реалізації валютного регулювання в процесі трансформаційних змін у фінансовій системі України. Проведено історичний аналіз еволюції механізму валютного регулювання за останні десятиліття. Ідентифіковано та охарактеризовано ключові проблеми, що перешкоджають системному проведенню лібералізації валютного ринку в Україні.

Ключові слова: валютне регулювання, валютний ринок, лібералізація, режим курсоутворення.

Питання ролі валютного регулювання при проведенні реформ фінансової системи країн набирає все більшої актуальності в сучасному глобальному світі, бо, становлячи один із ключових елементів грошового та валютного ринків, воно повинне створювати потужну нормативно-правову та інституційну базу для оперативного виконання завдань валютної політики, забезпечення дотримання чинного законодавства суб'єктами валютних відносин, підтримки економічної стабільності й створення надійного фундаменту для трансформації національної фінансової системи.

Багатоплановість валютного регулювання, яке включає в себе регулювання стійкості розвитку валютного ринку, цілеспрямований вплив на валютний курс, регулювання валютних операцій банків, пов'язана перш за все з тим, що ринок обслуговує чималу кількість експортерів, імпортерів, скеровує величезні потоки капіталів від окремих національних фінансових центрів до єдиного міжнародного фінансового ринку. Тому виникає необхідність розробки цілого комплексу регулятивних заходів для контролю та нагляду за законністю дій всіх суб'єктів валютних відносин.

Особливої гостроти проблема функціонування чинного механізму валютного регулювання набула в Україні. Адже, на сьогоднішній день, банківська система країни переживає період глибокої очистки та

трансформації, повільно відновлюючись від наслідків системної кризи 2014-2015 рр. Це підтверджує зменшення збитків у банківському секторі, проведення докапіталізації деяких банків після стрес-тестування, зниження рівня дефолту в них, призупинення відтоку депозитів та продовження виведення неплатоспроможних фінансових установ з ринку.

Одним з ключових інструментів валютного регулювання в Україні є режим курсоутворення, який протягом 1996-2017 рр. змінювався чотири рази: політика валютного коридору (1996-1999 рр.), режим плаваючого валютного курсу, але де-факто режим прив'язки до долара США (2000-2004 рр.), режим керованого плавання (2005-2008 рр.), режим стабілізації валютного курсу (2009-2013 рр.) та режим плаваючого валютного курсу (2014 р. і по сьогодні).

Офіційно задекларувавши режим плаваючого валютного курсу, НБУ проголосив, що він не відповідає за курсову динаміку. Питання доцільності цього кроку досі викликає неабиякі дискусії серед вчених, політиків та всіх учасників валютного ринку [1]. На нашу думку, за сприятливих умов даний інструмент міг би стати своєрідним каталізатором валютної, цінової стабільності й економічного зростання, як це відбулося в інших країнах за ринкових умов. Але через відсутність необхідної реформи монетарної політики на початку впровадження всіх нововведень посилилася волатильність процентних ставок, загострилася девальвація, розгорнулася валютна криза і проблема кредитування реального сектору, а валютний курс досяг свого історичного піку і тримався в останні три роки у діапазоні 24-29 грн./дол.

Разом із цим НБУ ввів надмірні обмеження на проведення валютних операцій банками (заборона на купівлю іноземної валюти, обмеження для фізичних осіб на переказ коштів за межі України, заборона репатріації дивідендів за кордон в іноземній валюті тощо), які створили найбільші проблеми для експортерів та імпортерів [2].

У 2015 році НБУ також затвердив "Стратегію монетарної політики на 2016-2020 рр." відповідно до програми реформ МВФ у рамках Stand-by, а пізніше – програми розширеного фінансування Extended Fund Facility. Однією з

пріоритетних місій стало досягнення та підтримка цінової стабільності за допомогою переходу до нового монетарного режиму – інфляційного таргетування, де курсоутворення відіграє пасивну роль [3].

Беручи до уваги обраний курс лібералізації валютних відносин та міжнародні зобов'язання, які взяла на себе Україна, підписавши Угоду про Асоціацію з ЄС, механізм валютного регулювання залишається жорстко регламентованим та державно-монопольним. Про це свідчить низка проблемних питань, які перешкоджають оперативній стабілізації ситуації на ринку. Зокрема, йдеться про періодичні зовнішні шоки, перевищення інфляцією таргетованих значень, демонетизацію економіки та повільне відновлення ВВП, високий рівень проблемної валютної заборгованості клієнтів банків та високі витрати з її реструктуризації.

Отже, валютне регулювання має стратегічне значення при формуванні ефективної фінансової та валютної політики, адже це один із основних кроків до забезпечення стабільності фінансової системи країни.

Список використаних джерел

1. Гнучкий режим курсоутворення: етапи запровадження та можливі наслідки для економічного розвитку України [Електронний ресурс] / Центр наукових досліджень НБУ, м. Київ, 2010 рік. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=70697>.
2. Положення "Про заходи щодо діяльності банків та проведення валютних операцій" [Електронний ресурс] / Постанова Правління НБУ від 6 лютого 2014 року № 49. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/PB14003>.
3. Рекомендації з реалізації Плану дій з BEPS (мінімальні стандарти) [Електронний ресурс] / Міністерство Фінансів України. – Режим доступу: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/2017_Roadmap_BEPS_UKRAINE_ua.pdf.

M. Makarenko, A. Artemenko. The role of foreign exchange regulation in transformation of the ukrainian financial system.

Summary

The thesis is devoted to the study of the main features of foreign exchange regulation implementation in the process of transformational changes in the Ukrainian financial system. The evolution of foreign exchange regulation mechanism during the last decade has been carried out. The key issues that prevent the systematic implementation of foreign exchange regulation liberalization in Ukraine have been identified and characterized.

Key words: foreign exchange regulation, foreign exchange market, liberalization, exchange rate arrangement.

Мікуляк К. А.
*Асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
kateryna.mikulyak@gmail.com*

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Проаналізовано особливості конкурентоспроможності вітчизняних банківських установ, наведено фактори конкурентоспроможності у межах трансформації фінансової системи, досліджено інструменти, які дозволять посилити конкурентну позицію у перспективі, запропоновано напрями подолання проблем розвитку банківської системи України.

Ключові слова: конкурентоспроможність, стратегія, фактори впливу, трансформація, фінансова система.

В умовах фінансової та політичної нестабільності функціонування банківських установ знаходиться в зоні підвищеного ризику, що, в свою чергу вимагає забезпечення та підтримки їх фінансової стійкості, вибору раціонального варіанта розміщення ресурсів, потребує застосування комплексного підходу до розробки системних заходів організації банківської діяльності, гармонійне поєднання яких забезпечує конкурентоспроможність банківських установ в процесі трансформації фінансової системи.

З посиленням політичної, економічної, соціальної нестабільності спостерігається стрімке зростання інтересу з боку науковців до теоретичного обґрунтування забезпечення конкурентоспроможності банківських установ, що дозволяє останнім здійснювати успішну діяльність та посилювати конкурентні позиції на ринку фінансових послуг. Особливу увагу розгляду конкурентних переваг як засобу забезпечення ефективної діяльності приділяють вчені, серед яких: Ю. О. Заруба [1], В. В. Коваленко [2], В. Міщенко [3], І. В. Сало [5] та ін. Проте, в умовах трансформації як фінансової, так і банківської системи, існує постійна потреба дослідження факторів впливу на конкурентоспроможність.

Показник конкурентоспроможності для будь-якої банківської установи являє собою підсумок роботи її служб та підрозділів, а також реакцію на зміну зовнішніх факторів впливу [1].

Основною метою діяльності банківської установи є досягнення економічного ефекту, отже, критерій прибутковості в абсолютному і відносному виразі може бути використано для оцінки її конкурентної позиції на фінансовому ринку. Але в моменти політичної, економічної та соціальної кризи існує загроза отримати негативний фінансовий результат. У даному випадку необхідним інструментом налагодження діяльності виступає розроблення ефективної системи, які відображає успішність її функціонування в процесі набуття, утримання та розширення ринкових позицій, що передбачає здатність банківської установи забезпечувати відповідність власних послуг запитам споживачів та протистояти негативному впливу зовнішнього середовища [3].

Запорукою виживання і стабільності банківської установи у будь-яких економічних умовах є забезпечення її ефективної діяльності та фінансової стійкості [5]. Ефективне управління фінансовою стійкістю викликає необхідність подальшого розвитку теоретичних уявлень і методологічного інструментарію для оцінки фінансових закономірностей розвитку у процесі трансформації фінансової системи.

Загальноприйнятим є підвищення конкурентоспроможності шляхом змін за напрямками: постійне розширення сітки структурних підрозділів і додаткових офісів; використання сучасних банківських технологій, що зможуть забезпечити безпеку та надійність інформаційних систем; розробка і впровадження нової ідеології роботи з клієнтами, що базується на використанні новітніх технологій з індивідуальним підходом до кожного клієнта; пошук ефективних шляхів роботи з клієнтами та підвищення якості обслуговування.

Факторами конкурентоспроможності з позиції трансформації фінансової системи є: інтернаціоналізація (участь у міжнародній торгівлі та інвестиціях); людські ресурси (доступність і кваліфікація); уряд (якість державної політики, спрямованої на досягнення конкурентоспроможності); внутрішня політика; інфраструктура (спроможність обслуговувати бізнес); наука і технологія (потенціал використання науково-дослідницьких, дослідних і конструкторських

розробок); менеджмент (якість управління, поєднання економічних і соціальних цілей); фінанси (ринки капіталів та якість фінансових послуг) [3].

Задля мінімізації кризових ситуацій у банківській системі України та посилення конкурентних переваг, необхідно прийняти низку заходів впливу, які б допомогли уникнути дисбалансів банківського сектора, серед яких: приведення ринкового курсу гривні до офіційного та утримання в подальшому незначного розриву між ними; забезпечення достатньої ліквідності окремих комерційних банків та банківської системи в цілому, шляхом здійснення рефінансування банківських установ у значних обсягах та посилення норм обов'язкового резервування за кредитуванням в іноземній валюті. Великої уваги потребує низький рівень капіталізації комерційних банків, підвищення якої сприятиме зростанню конкурентоспроможності і створення в країні банківської системи світового рівня.

Список використаних джерел:

1. Заруба Ю. О. Конкурентоспроможність комерційного банку / Ю. О. Заруба // Фінанси України. – 2011. – № 2. – С. 2-23.
2. Коваленко В. В. Грошово-кредитна політика та її вплив на подолання структурних дисбалансів економіки України / В. В. Коваленко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 12. – С. 445-449.
3. Міщенко В. Капіталізація банківської системи України: сьогодення та перспективи / В. Міщенко // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 8. – С. 11-17.
4. Пацера М. Міжнародна банківська конкуренція: погляд науковців / М. Пацера // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 7. – С. 31-33.
5. Сало І. В. Система управління конкурентоспроможністю банку / І. В. Сало // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 5. – С. 279-285.

K. Mikulyak. Competitiveness of banking institutions of ukraine in conditions of transformation of the financial system

Summary

The paper analyzes the peculiarities of the competitiveness of domestic banking institutions, presents the factors of competitiveness within the framework of the transformation of the financial system, explores the tools that will strengthen the competitive position in the future, suggest ways to overcome the problems of the development of the banking system of Ukraine.

Key words: competitiveness, strategy, factors of influence, transformation, financial system.

СЕКЦІЯ

«ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНУ СИСТЕМУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Мороз Т.О.

*Канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних систем і технологій,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
moroz@mnaeu.edu.ua*

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Досліджено, що у інформаційному забезпеченні функціонування аграрного сектора накопичено значний потенціал. Обґрунтовано, що формування повноцінної інформаційної бази прогнозування подальших тенденцій розвитку можливе при організації якісного моніторингу.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, аграрний сектор, формування, аналіз інформації.

Сучасний аграрний сектор зорієнтований на розвиваючі технології, які передбачають збалансований, стабільний, комплексний економічно-соціальний та екологічний розвиток. В умовах становлення інформаційно-інноваційної економіки, глобальної гіперконкуренції на аграрних ринках, зростання обізнаності й очікувань споживачів щодо асортименту та якості продукції, українським аграріям слід мати доступ до світових інформаційних баз знань, використовувати всі доступні інформаційні технології та новації.

Стимулювання впровадження і розвитку інформаційних технологій визнано пріоритетним принципом Стратегії розвитку аграрного сектора економіки України на період до 2020 року [1]. Отже, об'єктивною необхідністю є реформування системи інформаційного забезпечення.

В загальному розумінні інформаційне забезпечення – це сукупність методів і засобів розміщення й організації інформації, від якості якого значною мірою залежить достовірність і якість прийнятих управлінських рішень [2].

Дослідження підтверджують, що у інформаційному забезпеченні функціонування аграрного сектору накопичено значний потенціал: наявна

розвинута інфраструктура державної статистики; наявні ієрархічно побудовані організаційні структури (центр, область, район), які можуть забезпечити збір і обробку інформації, а також її поширення в зворотному напрямі; наявні висококваліфіковані спеціалісти з інформаційних технологій; наявні організаційні можливості для навчання та перепідготовки спеціалістів з інформаційних технологій; накопичена науково-технічна інформація та створено бази даних; існують бази даних щодо сучасних сільськогосподарських технологій; існує розвинута науково-дослідна інфраструктура.

Однак, серед основних проблем інформаційного забезпечення аграрного сектора варто виокремити: не достатній рівень обслуговування інформаційними потоками всіх ключових користувачів; використання паперових технологій при зборі, обробці і аналізі інформації; брак статистичних показників як на галузевому так і на регіональному та державному рівнях.

Формування повноцінної інформаційної бази прогнозування подальших тенденцій розвитку можливе при організації якісного моніторингу. Створення системи спостереження і оцінки соціально-економічного та екологічного стану аграрних підприємств передбачає аналіз всіх особливостей їх розвитку, з урахуванням негативних та позитивних трансформацій. Надання користувачам своєчасної, достовірної, повної та систематизованої інформації про економічні процеси та тенденції розвитку, соціальну ситуацію та екологічний стан агрофірм, ідентифікація проблем та визначення шляхів їх вирішення – головна функція системи моніторингу.

Ефективне функціонування системи моніторингу та регулювання розвитку аграрного сектору повинно забезпечуватися компетентними органами державної влади на відповідній правовій основі; взаємоузгодженій роботі між органами управління з питань збору, передачі та зберігання первинної інформації (органи статистики в межах району), обробки та систематизації отриманої інформації, розрахунок інтегральних показників (відділи управління економіки районних райдержадміністрацій), обчислення індексу економічного, соціального та екологічного розвитку та його моніторинг (управління

сільського господарства і продовольства райдержадміністрацій), нормативно-правових форм зберігання та захисту інформації, формування територіальних (районних) інформаційних фондів моніторингу та контролю розвитку, що буде гарантувати інформаційну безпеку.

Список використаних джерел:

1. Стратегія розвитку аграрного сектора економіки України на період до 2020 року № 806-2013р. від 17.10.2013 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80>.
2. Олійниченко О. М. Інформаційне забезпечення як важлива складова процесу підготовки, прийняття та контролю реалізації управлінського рішення на підприємстві /О. М. Олійниченко // Економіка харчової промисловості. – 2010. – №3. – С. 38-42.

T. Moroz. Peculiarities of the information battle of the agrarian sector of the economy

Summary

More recently, the potential for the agricultural sector has accumulated significant potential. Obtained, for the formation of side-by-side informational basis on the prediction of the future trends of development can be done by organizing the monitoring.

Key words: informacyjne zabezpechennya, agrarian sector, formuvannya, analiz informacii.

СЕКЦІЯ

«СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА, РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ НА ЗАСАДАХ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ»

Вишневська О.М.

*Д-р екон. наук, професор,
декан обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
olganykk@gmail.com*

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ: СУТНІСТЬ Й ПРОЯВИ

Досліджено сучасний розвиток світового господарства під впливом глобалізаційних процесів. Виявлено, що глобалізацію розглядають як передову стадію розвитку процесу інтернаціоналізації різних аспектів суспільного життя: політичних, економічних, культурних. Доведено у необхідності заходів щодо створення дієвої системи гарантування економічної безпеки з можливістю невілювання зовнішніх ризиків.

Ключові слова: глобалізація, глобалізаційні процеси, економічна безпека, розвиток світового господарства.

У період глобалізаційних змін усі суб'єкти макросередовища запроваджують заходи з метою мінімізації ризиків, які утворюють різні типи загроз. Виявлення, попередження та ліквідація таких загроз є важливим завданням системи економічної безпеки держави. Рівень економічної безпеки держави залежить від рівня функціонування й розвитку економічної системи, у тому числі усіх її компонентів у взаємозв'язку і взаємозалежності. Нехтування економічною безпекою може призвести до негативних соціально-економічних наслідків, депресивного стану галузей економіки, зростання рівня імпортової залежності, банкрутства суб'єктів ринку тощо. Саме тому актуальним на часі є гарантування передумов до забезпечення економічної безпеки держави і нівелювання загроз.

Однією з основних ознак сучасного розвитку світового господарства є розширення впливу глобалізаційних процесів. Глобалізація є складним, багатогранним процесом, який має безліч проявів та включає значну кількість протиріч. Більшість вчених під глобалізацією світового господарства розуміють процес посилення взаємозв'язку національних економік держав світу, що знаходить своє відображення у формуванні світового ринку товарів і послуг,

капіталу; становленні глобального інформаційного простору, поширенні охопту ринку транснаціональними компаніями.

Усі держави світу запроваджують заходи з адаптації до глобальних проблем людства через погіршення екологічної ситуації, глобальне потепління, нерівномірне і неконтрольоване зростання населення в одних країнах і його катастрофічне зменшення в інших, нелегальну міграцію, тероризм, а також нерівномірність соціально-економічного розвитку держав світу. Основні передумови глобалізації полягають у: процесі інтернаціоналізації, який спонукає до поглиблення співробітництва між країнами та посилення їх взаємозалежності; науково-технічному прогресі, який пов'язаний зі змінами системи соціально-економічних відносин; загостренням світових проблем з метою збереження та розвитку людської цивілізації.

Виявлено, що глобалізацію розглядають як передову стадію розвитку процесу інтернаціоналізації різних аспектів суспільного життя: політичних, економічних, культурних. На цій стадії інтернаціоналізація поступово охоплює усе світове співтовариство, досягаючи планетарних масштабів. Глобалізаційні процеси в політиці полягають у послабленні національних держав. Це відбувається через те, що «держави-лідери» делегують дедалі більше повноважень міжнародним організаціям, а саме: Організації Об'єднаних Націй (ООН), Організації Північноатлантичного договору НАТО), Міжнародному валютному фонду (МВФ), Міжнародному банку реконструкції та розвитку (МБРР).

Враховуючи все вищезазначене проведено оцінку рівня глобальної конкурентоспроможності й визначено позицій України у глобальному середовищі. За інформацією Всесвітнього економічного форуму у 2017-2018 році Україна втратила позиції за рівнем глобальної конкурентоспроможності. У 2012-2013 роках Україна займала 73 місце серед 144 держав світу, у 2013-2014 роках 84 місце серед 148 держав світу, у 2017-2018 році - 81 місце серед 137 держав світу (рис. 1).

Індекс глобальної конкурентоспроможності складається з більш ніж 100 змінних, які згруповані у 12 контрольних показників. Оцінка усієї сукупності показників засвідчує зниження позицій України у глобальному середовищі на 8 позицій у досліджуваний період. Конкурентні позиції Польщі є значно вищими й перевищують значення у 2012-2013 роках на 32 пункти, у 2017-2018 роках — 42 пункти.

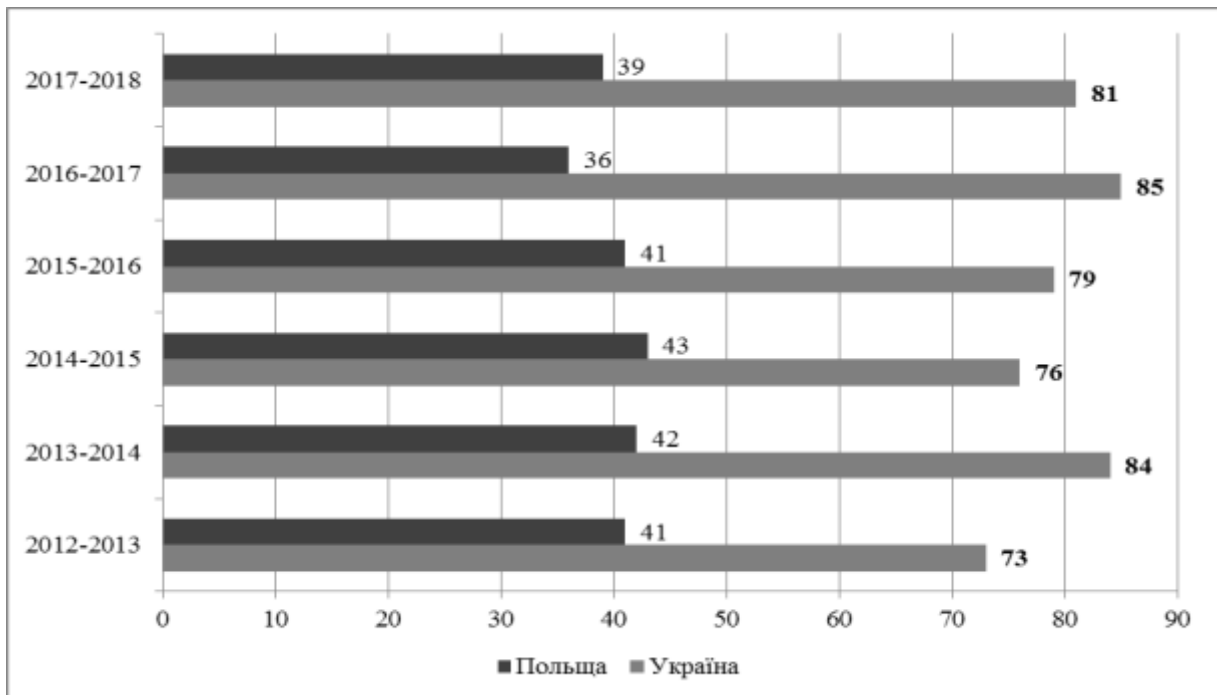

Рисунок 1 — Позиції держав за Індексом глобальної конкурентоспроможності

Джерело: узагальнено автором за інформацією Всесвітнього економічного форуму [1]

У загальній сукупності найвищі конкурентні позиції у глобальному середовищі займають держави, які протягом дослідження майже не змінюють свої позиції (Швейцарія, США, Сінгапур, Нідерланди, Німеччина, Гонконг, Швеція, Великобританія, Японія, Фінляндія). Останні позиції, переважно, займають африканські держави (рис. 2).

Економіки світу, які мають найвищі темпи зростання КНР, Індія мають 27 та 40 місце у світі за інформацією 2017-2018 років. Держави, які пройшли процес адаптації до змін умов глобального ринку мають найвищі позиції за індексом глобальної конкурентоспроможності, що підтверджують результати узагальнення інформації Всесвітнього економічного форуму. Держави світу, які мають найвищий рівень економічної свободи у світу у 2017 році віднесено:

Гонконг (88,6), Сінгапур (87,8), Нова Зеландія (81,6), Швейцарія (81), Австралія (80,3), Канада (78), Чилі (77,7), Ірландія (77,3), Естонія (77,2), Великобританія (76,4), США (76).

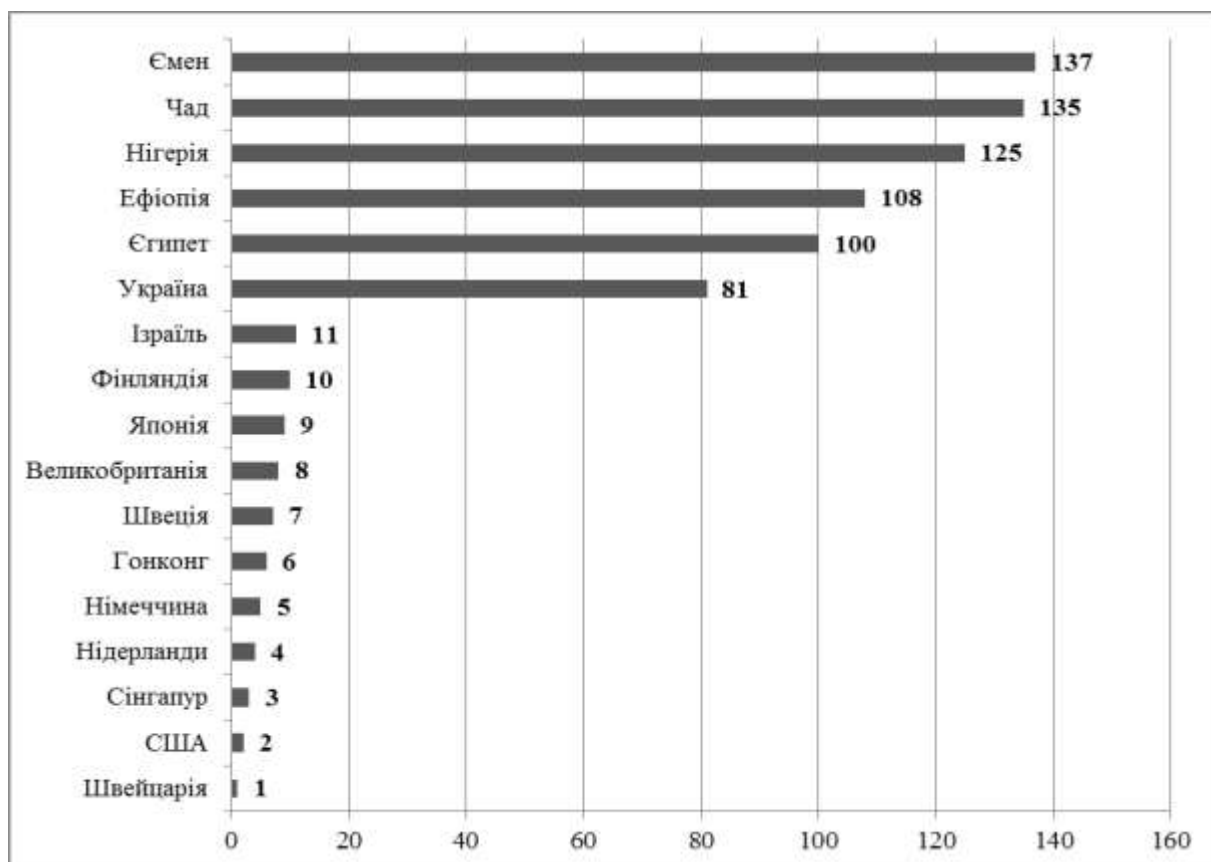

Рисунок 2 — Найвищі й найменші позиції держав світу за Індексом глобальної конкурентоспроможності

Джерело: узагальнено автором за інформацією Всесвітнього економічного форуму [1]

Глобалізація передбачає, що країни стають не просто взаємозалежними з причини формування системи міжнародного інтегрованого виробництва, зростання обсягів світової торгівлі та потоків іноземних інвестицій, інтенсифікації руху технологічних нововведень тощо, але й більш вразливим. До негативних наслідків глобалізації можна віднести: посилення нерівномірності розвитку країн світу, нав'язування «країнами-лідерами» відповідних рішень. Зростання ризиків невпорядкованої та неконтрольованої глобалізації поглиблює взаємозалежність та взаємозв'язок у світовому співтоваристві, в результаті чого суттєво змінюється зміст та структура міжнародних політичних відносин, зазнає певної трансформації і система національних інтересів, що й спонукає нові виклики національній безпеці. Національна безпека закономірно є одним із механізмів виявлення,

попередження та ліквідації загроз життєдіяльності й розвитку суспільства. Нові чинники суспільного розвитку в умовах глобалізації породжують нові виклики національної безпеки.

За умов глобалізації світ постає перед головним викликом його суспільного розвитку, гарантування національної безпеки держав світу та переосмислення параметрів національної і економічної безпеки відбувалося паралельно з процесом глобалізації. Економічна безпека є фундаментальною основою успішного розвитку країни і невід'ємною частиною її національної безпеки, характеризує стан економічного розвитку держави, який повною мірою забезпечує розвиток та ефективне усунення як внутрішніх, так і зовнішніх загроз. Створення дієвої системи гарантування економічної безпеки надає можливість уникнути негативних наслідків і нівелювати загрози швидкого відкриття національної економіки у глобалізаційному середовищі, забезпечити її конкурентоспроможність, захистити вітчизняного товаровиробника й ефективно взаємодіяти з міжнародними фінансовими та економічними структурами.

Список використаних джерел:

1. Всесвітній економічний форум [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://gtmarket.ru/ratings/global-competitiveness-index/info>.
2. Економічний дискусійний клуб [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti>.
3. Індекс глобалізації країн світу по версії KOF / Швейцарський економічний інститут (KOF Swiss Economic Institute). / [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL. <http://globalization.kof.ethz.ch>.

O. Vyshnevsk. Global personal processes: substance turn

Summary

Doszdzheno modern rozvitok sp_tovogo gospodarstva pid vlivom globalizatsiynih processiv. Viyavleno, globalization rozglydayut yak I will pass on to the stage rozvitku the process of the international aspects of the various aspects of life: political, economic, cultural. It was brought from the necessary entry of the trunk of the system and the guarantee of economic security without the risk of damage.

Key words: globalization, globalization process, economical security, development of svittovogo gospodarstva.

Мусина С.Т.
*Старший преподаватель кафедры
экономики и международного бизнеса,
Карагандинский государственный университет
им.Е.А.Букетова,
г. Караганда, Республика Казахстан
mussina.74@mail.ru*

ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕГАТИВНЫЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ПРОЦЕССА ГЛОБАЛИЗАЦИИ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ

Глобалізація несе в собі і позитивні (зростання можливостей комунікації та контактів, прискорення потоків інформації і товарів, іноземні інвестиції), і негативні риси (тенденція до стандартизації, стирання національних і етнічних відмінностей, до розмивання меж національних держав, до посилення вже існуючого в світі нерівності).

Ключевые слова: глобалізація, переваги, негативні наслідки.

Глобализация мировой экономики в последнее время ускоряется. Так, различные рынки, в частности, капитала, технологии и товаров, а также и труда, становятся все более взаимосвязанными и интегрированными в многослойную сеть транснациональных корпораций.

Глобализация имеет ряд преимуществ. Глобализация вызвала обострение международной конкуренции. Конкуренция и расширение рынка ведут к углублению специализации и международного разделения труда, стимулирующих в свою очередь рост производства не только на национальном, но и на мировом уровне. Еще одно преимущество глобализации — экономия на масштабах производства, что потенциально может привести к сокращению издержек и снижению цен, а следовательно, к устойчивому экономическому росту. Преимущества глобализации связаны также с выигрышем от торговли на взаимовыгодной основе, удовлетворяющей все стороны, в качестве которых могут выступать отдельные лица, фирмы и другие организации, страны, торговые союзы и даже целые континенты. Глобализация может привести к повышению производительности труда в результате рационализации производства на глобальном уровне и распространения передовой технологии, а также конкурентного давления в пользу непрерывного внедрения инноваций в мировом масштабе.

Глобализация, усиливая конкуренцию, стимулирует дальнейшее развитие новых технологий и распространение их среди стран. В ее условиях темпы роста прямых инвестиций намного превосходят темпы роста мировой торговли, что является важнейшим фактором в трансфере промышленных технологий, образовании транснациональных компаний, что оказывает непосредственное воздействие на национальные экономики. Преимущества глобализации определяются теми экономическими выгодами, которые получаются от использования передового научно-технического, технологического и квалификационного уровня ведущих в соответствующих областях зарубежных стран в других странах, в этих случаях внедрение новых решений происходит в краткие сроки и при относительно меньших затратах.

В целом преимущества глобализации позволяют улучшить свое положение всем партнерам, получающим возможность, увеличив производство, повысить уровень заработной платы и жизненные стандарты.

Глобализация несет с собой не только преимущества, она чревата негативными последствиями или потенциальными проблемами, в которых некоторые ее критики усматривают большую опасность.

Преимущества глобализации распределяются неравномерно. В краткосрочной перспективе, как известно, изменения в обрабатывающей промышленности, сфере услуг приводят к тому, что отрасли, получающие выгоды от внешней торговли, и отрасли, связанные с экспортом, испытывают большой приток капитала и квалифицированной рабочей силы. В то же время ряд отраслей значительно проигрывает от глобализационных процессов, теряя свои конкурентные преимущества из-за возросшей открытости рынка. Адаптационные меры чреватые для людей потерей работы, необходимостью поиска другого рабочего места, переквалификации, что приводит не только к семейным проблемам, но и требует крупных социальных расходов, причем в короткие сроки.

Следующая угроза глобализации связывается с заметным увеличением разрыва в уровнях заработной платы квалифицированных и менее

квалифицированных работников, а также с ростом безработицы среди последних. Рабочие с более низкой квалификацией остаются невостребованными, их доходы падают.

В качестве еще одной угрозы отмечают перевод фирмами стран с высокой стоимостью рабочей силы части своих производственных мощностей в страны с низкой оплатой труда. Экспорт рабочих мест может оказаться нежелательным для экономики ряда государств. Однако подобная угроза не слишком опасна.

Важным источником напряженностей и конфликтов может стать также массовая урбанизация, связанная с глобальными демографическими, технологическими и структурными изменениями.

Таким образом, глобализация является объективным процессом, имеющим свои законы и механизмы, которые необходимо учитывать любому государству и обществу, если оно хочет развиваться и быть конкурентоспособным.

Список использованных источников:

1. Семенов К.А. Международная экономическая интеграция: Учеб. пособие. – М.: Логос, 2012. – 127с.
2. Глобализация мирового хозяйства / Под ред. М.Н. Осьмовой. – М.: ИНФРА-М, 2006. – 376с.

S. Mussina. Advantages and negative consequences of the globalization process of the world economy

Summary

Globalization carries with it positive (growth in communication and contacts, accelerated flow of information and goods, foreign investment) and negative features (a tendency towards standardization, erasing national and ethnic differences, blurring the boundaries of national states, strengthening the existing inequality in the world)

Key words: globalization, benefits, negative consequences

СЕКЦІЯ

«ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»

Ананійчук Ю.В.

*Аспірант кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна,
yu.ananiichuck@gmail.com.*

ІНФРАСТРУКТУРНІ СКЛАДОВІ АГРАРНОГО РИНКУ

Розглянуто та теоретично обґрунтовано сутність та особливості розвитку інфраструктури аграрного ринку, відображено її складові частини, виявлено посередницькі зв'язки на товарному аграрному ринку. Визначено рівень ефективного функціонування аграрного ринку.

Ключові слова: аграрний ринок, інфраструктура, аграрна біржа, аграрний сектор

Забезпечення ефективної роботи аграрного сектора економіки та його конкурентоспроможності у значній мірі залежить від стану розвитку інфраструктури. Важливе місце у інфраструктурі аграрного ринку займає фінансове й інформаційне забезпечення (рис.1).

Рисунок 1 — Інфраструктурні елементи аграрного ринку

Джерело: узагальнено автором [2;3;6]

Сформований склад інфраструктури аграрного ринку є адаптованим до сучасних умов ринку.

Виявлено, що склад інфраструктури аграрного ринку – є системою елементів, що забезпечують стабільне безперебійне функціонування господарських зв'язків у галузі, взаємодію суб'єктів аграрного ринку та вільне просування ресурсів, товарів і послуг на ринку [4].

Практичні засади засвідчують, що товаровиробникам доцільніше реалізовувати продукцію через торгові оптові, оптово-роздрібні, міські продовольчі ринки та спеціалізовані супермаркети, які, порівняно з біржами, зменшують ланковість товароруку, та здатні купувати продукцію різними за розмірами партіями (рис.2).

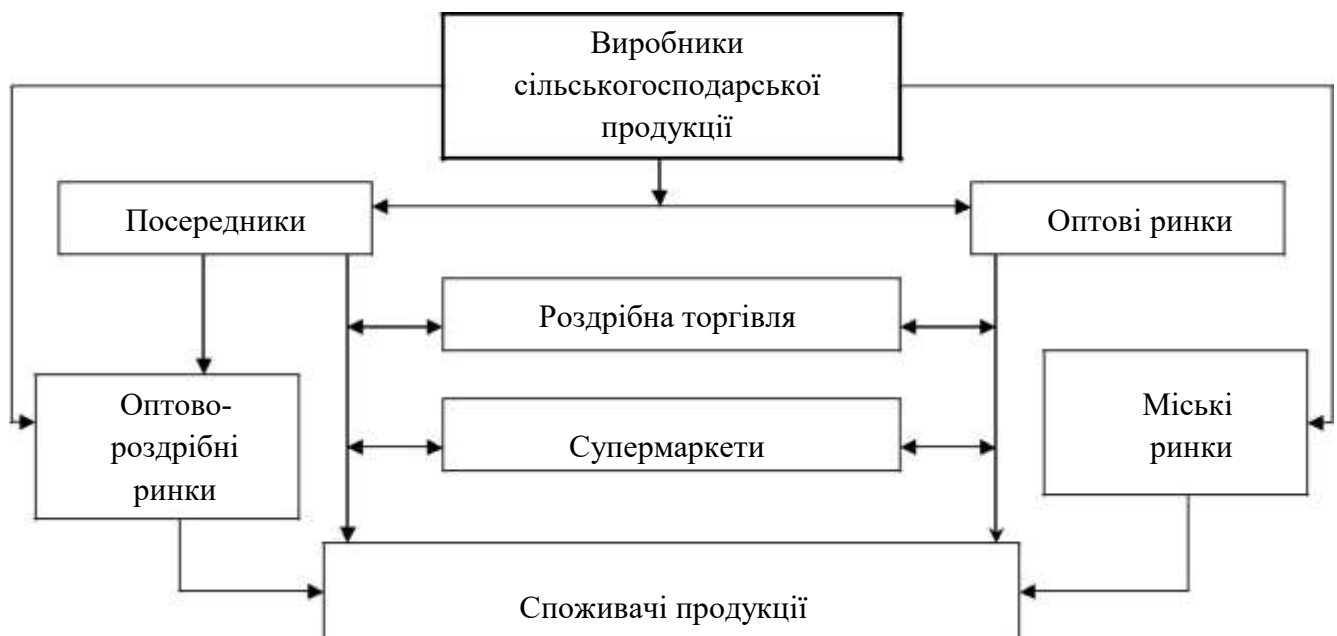

Рисунок 2 — Посередницькі зв'язки на товарному аграрному ринку

Джерело: узагальнено автором [5]

Отже, інфраструктурна складова здійснює значний вплив на рівень конкурентоспроможності аграрної продукції, забезпечуючи зменшення затрат та збереження її якості на етапі збуту. Чим вищий рівень інфраструктурного розвитку, тим вищий рівень ефективності функціонування аграрного ринку.

З метою підвищення рівня інфраструктурного забезпечення аграрного ринку потрібно реалізовувати програми на державному й регіональному рівнях, які передбачають створення дієвого механізму взаємодії між усіма учасниками

ринку, а також здійснювати заходи з метою підвищення інвестиційної привабливості з метою проведення матеріально-технічного переоснащення, що дозволить зберегти якість продукції за видами й забезпечить її безпечність.

Список використаних джерел:

1. Аграрна біржа // Матеріали офіційного сайту Аграрної біржі. [Електронне видання]. — Режим доступу : <http://agrex.gov.ua/about/>
2. Ахтариева Л.Г. Развитие региональной рыночной инфраструктуры в современных условиях (теоретический и практический аспекты) / Л.Г. Ахтариева, А.В. Богданов. — Уфа: УТАЭС, 2007. — 162 с.
3. Внукова Н.М. Управление развитием рыночной инфраструктуры: Методологический и организационный аспекты / Н.М. Внукова. — Х. : Форт, 1998. — 132 с.
4. Гуменюк О. О. Інфраструктурне забезпечення функціонування агропромислового ринку / О. О. Гуменюк // Інноваційна економіка. — 2013. — № 3. — С. 56-61. [Електронне видання]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_3_13.
5. Інфраструктурне забезпечення ефективного розвитку ринку продукції АПК : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.07.02 – економіка сільського господарства і АПК / — Тернопіль, 2005. — 23 с.
6. Самсонова О.Ю. Функциональная дифференциация институтов производственной инфраструктуры регионального АПК / О.Ю. Самсонова // TERRA ECONOMICUS. — 2009. — Том 7. — № 1. (Часть 2). — С. 162-166.

Y. Ananiychuk . Infrastructural compositions agrarian market.

Summary

The materials considered and theoretically justified the essence and features of the development of the infrastructure of the agricultural market, reflected its components, revealed intermediary relations in the commodity agricultural market. The level of effective functioning of the agricultural market is defined.

Key words: agricultural market, infrastructure, agricultural exchange, agricultural sector

Баришевська І.В.

*Канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна,
BaryshevskaIV@mnaeu.edu.ua*

**ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ**

Досліджено фінансове забезпечення інноваційного розвитку у сфері формування суспільних і змішаних благ, що пов'язане з формуванням і використанням бюджету. Виявлено існування двох підходів економічного змісту фінансового забезпечення, кількісний (ресурсний) та якісний. Досліджено, що крім кількісних параметрів наявних ресурсів, важливим є їх розподіл та використання.

Ключові слова: фінансове забезпечення, формування, розподіл, використання.

Конкурентне становище країни у період адаптації до світових глобалізаційних процесів визначатиме наявність інноваційного потенціалу та ефективність його фінансового забезпечення.

Ступінь і динаміка розвитку інноваційних процесів — визначальний показник економічного стану країни, здатності до перетворень за допомогою створення, впровадження, поширення, практичного використання нової техніки, продукції, сировини. Він зумовлює потребу в пошуку потенційних фінансових джерел забезпечення інноваційної діяльності і реалізації інноваційних проєктів.

Значну увагу фінансовому забезпеченню інноваційного розвитку аграрного сектора економіки приділяють увагу такі відомі вчені-дослідники, як І. М. Кобушко, С. І. Юрій, В. М. Федосов, П. Саблук та інші. Проте трансформаційні зміни як аграрного сектора так і фінансово-кредитних відносин в країні спонукають до подальших поглиблених досліджень цієї важливої проблеми.

В економічній енциклопедії під редакцією С. В. Мочерного фінансове забезпечення визначено як сума грошей на рахунку клієнта біржі з урахуванням прибутку або збитку за відкритими контрактами і комісії за цими контрактами, отриманої в разі їх ліквідації. Подане трактування є завузьке, адже фінансове забезпечення, за змістом, зводиться до суми грошей, що перебувають у розпорядженні підприємства [2].

С. І. Юрій, В. М. Федосов трактують фінансове забезпечення як формування цільових грошових фондів суб'єктів господарювання у достатньому розмірі та їх ефективне використання з виділенням п'яти основних елементів фінансового забезпечення суб'єктів господарювання: самофінансування; кредитування; бюджетне фінансування; оренда; інвестування [4].

Фінансове забезпечення інноваційної діяльності передбачає комплекс заходів, спрямованих на виконання таких завдань:

- формування джерел грошових коштів для фінансування інноваційної діяльності (на макроекономічному рівні — ВВП і його структура за доходами, видатками та цільовими фондами, форми перерозподілу ВВП, на

мікроекономічному рівні — виторг, доходи на основі виторгу, отримані ззовні капітальні трансфери);

- формування джерел негрошових активів, операції з якими здатні забезпечити приплив і відтік грошей, зміну їх залишку;

- організація грошового обороту: регулювання кількості грошей, структури грошової маси, її забезпечення активами центрального банку, регулювання швидкості грошового обороту, інфляції та купівельної спроможності грошей;

- організація операцій з негрошовими активами, для забезпечення: зростання ВВП і зміни його структури, забезпечення обороту грошей, самозростання капіталу, вкладеного в економіку, здійснення інвестиційного та інноваційного процесу, розвитку конкурентоспроможності галузей та економіки загалом, формування інфраструктури (виробничої і соціальної), вкладення в людський капітал;

- організаційне забезпечення (формування суб'єктів господарювання як учасників фінансових відносин та організація взаємодії між ними);

- інституційне забезпечення фінансових відносин у вигляді правил, норм, правил регулювання та контролю, формування органів регулювання та контролю [1].

Фінансове забезпечення інноваційного розвитку у сфері формування суспільних і змішаних благ пов'язане з формуванням і використанням бюджету, включаючи цільові бюджетні фонди, а також формуванням і використанням позабюджетних фондів.

Фінансове забезпечення здійснюють через бюджет, позабюджетні фонди, систему обов'язкового і добровільного страхування, низку напрямків банківського кредитування (освітні кредити, житлові іпотечні кредити), доходи від банківських вкладів, індивідуальних інвесторів.

Як свідчить світова практика, система фінансового забезпечення ґрунтується на таких принципах:

- 1) чітка цільова орієнтація системи - забезпечення швидкого, широкого й ефективного використання сучасних науково-технічних досягнень;
- 2) логічність, обґрунтованість і юридична захищеність використовуваних прийомів і механізмів;
- 3) множинність джерел фінансування;
- 4) широта і комплексність системи, тобто можливість охоплення максимально широкого кола технічних і технологічних новинок і напрямів їх практичного використання;
- 5) адаптивність і гнучкість, що передбачають постійну спрямованість як усієї системи фінансування, так і її окремих елементів на умови зовнішнього середовища, що динамічно змінюються, з метою підтримки максимальної ефективності [3].

На сьогоднішній день, систематизуючи погляди науковців, можна дійти висновку про існування двох підходів економічного змісту фінансового забезпечення, кількісний (ресурсний) та якісний. Перший передбачає розгляд фінансового забезпечення як сукупності фінансових ресурсів. Якісний підхід, зазначає те, що фінансове забезпечення - це здатність, можливість створювати умови для формування та використання фінансових ресурсів. Кількісний (ресурсний) підхід не відображає в повній мірі зміст фінансового забезпечення, оскільки не визначає характеру взаємозв'язків та взаємодії між фінансовими ресурсами, що зумовлює втрату певної частини економічного змісту проаналізованого поняття. Досліджено, що крім кількісних параметрів наявних ресурсів, важливим є їх розподіл та використання.

Список використаних джерел:

1. Амоша О. І. Організаційно-економічні механізми активізації інноваційної діяльності в Україні / О. І. Амоша // Економіка промисловості. – 2005. - № 5 (31). – С. 15-21.
2. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т. 1 / [ред. кол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. — К.: Видавничий центр «Академія», 2000. — С. 812.
3. Кобушко І.М. Шляхи покращення фінансування інноваційного розвитку в Україні з використанням міжнародного досвіду / І.М. Кобушко, Е.І. Гусейнова // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 2. – С. 124–130.
4. Теорія фінансів: Підручник / [П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник та ін.]; за ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 94-95.

I. Baryshevska. Financial stabilizer of innovative development of the agricultural sector of the economics.

Doslojeno finansove zezhepechennya innovatsiyного razvitku spheri i formuvannya inililnyh i zmishanyh blessings, just like the formulations and budget for the budget. Viyavleno isnuvnya dvogo pidkhodi ekonomichnogo zm_stu finansovogo zapepechennya, kilkisniy (resource) that yakisny. Doslojeno, so krim kilkisnih parametriv in the actual resources, important poz ix rozdopil that vikristannya.

Key words: finansove zezhepechennya, formavannya, rozdopil, vikristannya.

Булик О.Б.

*Канд. екон. наук, доцент кафедри
міжнародних економічних відносин та маркетингу,
Львівський національний аграрний університет,
м. Дубляни, Україна
oksanabylik@ua.fm*

ПЕРСПЕКТИВНІ РИНКИ ЗБУТУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА

Проаналізовано реальні можливості експортного потенціалу вітчизняної птахівничої галузі. Досліджено роль України та її місце у світовому експорті продукцією птахівництва. Розглянуто перспективні зовнішні ринки збуту продукції птахівництва.

Ключові слова: виробництво, ринок, продукція птахівництва, експорт.

Україна має досить сприятливі природно-кліматичні та географічні умови для розвитку сільського господарства і це та галузь, яка може залишитися найбільш стабільною і приносити постійний прибуток, а також забезпечувати продовольчу безпеку країни в умовах нестабільності геополітичної світової обстановки. Внутрішній ринок України насичений вітчизняною птахівничою продукцією. Тому логічним є пошук зарубіжних ринків збуту цієї продукції.

У 2013 Європейська Комісія ухвалила рішення про допуск продукції птахівництва з України до внутрішнього ринку ЄС (набуло чинності 21 лютого) [1]. Це рішення було ухвалене у відповідь на прохання України та після проведення Продовольчо-ветеринарним бюро Європейської Комісії інспекцій та виконання Україною отриманих рекомендацій. Зазначене рішення створило можливості для збільшення експорту української продукції птахівництва до ЄС. Європейський Союз є найбільшим світовим імпортером харчової продукції. Цей ринок характеризується дуже великим розміром завдяки 500 млн. споживачів із високою купівельною спроможністю і розвинутою інфраструктурою торгівлі. Водночас цей ринок відомий також дуже високими нетарифними бар'єрами.

Разом з тим, для доступу на свій ринок Європейський Союз встановлює три рівня бар'єрів – вимоги до країни, виробника і конкретної партії продукції. Для початку, ЄС повинен надати дозвіл на ввезення відповідної категорії продукції птахівництва з конкретної країни (рішення було ухвалене 31 січня відносно України). Крім того ЄС повинен схвалити план моніторингу шкідливих речовин у кормах і програму попередження сальмонели, які розроблені такою країною. В свою чергу, кожне підприємство, яке має намір здійснювати поставки своєї продукції на ринок ЄС, повинне бути занесене у відповідні переліки підприємств-виробників. І, врешті, кожна поставка продукції птахівництва повинна відповідати встановленим стандартам і вимогам, що за потреби може бути перевірено контролюючими органами держав-членів ЄС.

Таким чином, завоювавши ринок ЄС, українські виробники продукції птахівництва прагнуть освоїти нові горизонти. Тому стратегічним постає питання виходу на інші, не менш перспективні, ринки збуту.

Проте, орієнтованим на експорт птахівничим підприємствам для обґрунтованого прогнозування ринкової ситуації і зниження ризику варто звернути увагу на ряд обставин. Як свідчать аналітики ринку м'ясного птахівництва [2], світовим лідером з виробництва м'яса птиці є США, які контролюють майже 20% світового виробництва. Наступні у рейтингу – Бразилія, Китай, а потім йдуть країни ЄС. При цьому Бразилія, США і ЄС виступають найбільшими світовими експортерами м'яса птиці, а ЄС контролює 11% світового експорту. Частка України у світовому експорті постійно зростає, сьогодні вона сягає уже 1,5%. Отже, аналітики пропонують розвивати експорт в країни, які готові купувати великі обсяги продукції без громіздкої процедури сертифікації [4]. Українське м'ясо птиці купують Ірак (30%), Єгипет, Саудівська Аравія, Йорданія, також почалися поставки до Ірану та Індії. Зовнішня торгівля з цими країнами сприятиме значному розширенню обсягів експорту. Україна продовжує збільшувати експорт продукції птахівництва та відкривати нові ринки збуту. Так, за даними Державної фіскальної служби [3]

за 7 місяців 2018 р. експортовано 184,6 тис. тонн м'яса та їстівних субпродуктів свійської птиці, що на 8,9 % більше від аналогічного періоду минулого року. Продукція експортується у 80 країн світу, а у 2018 р. було відкрито чотири нових ринки – Албанія, Гана, Гонконг та Марокко.

Сьогодні акцентується увага на питанні підвищення виробництва, якості та безпеки продукції. М'ясо птиці є глобальним трендом на світовому ринку і попит на нього щорічно зростає. Згідно прогнозу OECD-FAO Agricultural Outlook 2018-2027, за 10 років світове споживання такої продукції збільшиться на 19 млн тонн (15,8%) і складе близько 139 млн тонн [3].

Враховуючи глобальні тренди, Україна нарощує виробництво м'яса птиці та наближається за його обсягами до провідних країн світу. Так, за 7 місяців поточного року сільськогосподарськими підприємствами реалізовано 809,6 тис. тонн м'яса, що на 5% більше в порівнянні з відповідним періодом минулого року. На сьогодні Україна займає 7 місце з експорту м'яса бройлерів в рейтингу країн-експортерів такої продукції. Найбільшими світовими імпортерами цієї продукції є Японія, Мексика, ЄС, Ірак, Південно-Африканська Республіка, Саудівська Аравія, Куба, Гонконг, Об'єднані Арабські Емірати, Ангола.

Зважаючи на перспективи виходу на зарубіжні ринки, доцільним є трансформація політики державної підтримки птахівничих підприємств та створення умов для посилення конкурентних переваг вітчизняної продукції птахівництва з метою забезпечення належного рівня продовольчої безпеки країни.

Список використаних джерел:

1. Дозвіл на ввезення продукції птахівництва з України до країн європейського союзу. URL: <https://uiamp.org.ua/uk/dozvil-na-vvezennya-produkciyi-ptahivnyctva-z-ukrayiny-do-krayin-yeuropeyskogo-soyuzu>.
2. Экспорт мяса птицы из Украины. Без политики и истерик. URL: <http://ubr.ua/market/agricultural-market/eksport-miasa-pticy-iz-ukrainy-bez-politiki-i-isterik-363121>.
3. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики України. URL: <http://minagro.gov.ua/node/26304>.

O. Bulyk. Promising markets for the sale products of poultry industry of national enterprises

Summary

The real possibilities of the export potential of domestic poultry industry are analyzed. The role of Ukraine and its place in world exports by poultry production is explored. The prospective foreign markets of poultry production are considered

Key words: production, market, poultry products, export.

Галунець Н.І.
*Асистент кафедри публічного управління
та адміністрування і міжнародної економіки,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна,
galunetsni@gmail.com.*

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ АДАПТАЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ДО УМОВ СВІТОВОГО ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ

Розглянуто набір конкурентних переваг аграрних підприємств, що характеризуються первинним і вторинним походженням. Виділено основні етапи застосування алгоритму формування процесу адаптації аграрних підприємств до умов світового продовольчого ринку.

Ключові слова: адаптація, стратегія адаптації, аграрне підприємство, світовий продовольчий ринок

Сьогодні ефективно сформована стратегія адаптації аграрних підприємства є необхідною умовою для підтримки їх конкурентоспроможності, способом виживання в мінливому середовищі світового продовольчого ринку та формою досягнення поставленої стратегічної мети. Формування стратегії адаптації аграрних підприємств, на нашу думку слід, пов'язувати зі стратегічним управлінням, яке являє собою процес розробки, прийняття і реалізації стратегічної моделі, центральною ланкою якої виступає стратегічний вибір, заснований на зіставленні власного внутрішнього потенціалу підприємства з можливостями і загрозами зовнішнього оточення.

Процес формування стратегії адаптації аграрних підприємств до умов світового продовольчого ринку, найбільшою мірою повинен відповідати особливостям підприємства і тенденціям розвитку ринкової ситуації, включаючи ряд процедур: оцінку переваг стратегії і її ризиків; аналіз відповідності ринкових умов, необхідних для реалізації стратегії; оцінка реальної ситуації на світовому продовольчому ринку; аналіз відповідності особливостей організації аграрного виробництва та управління пропонованим вимогам [1, С.17-18]. Зокрема, головний критерій вибору стратегії - адаптація можливостей аграрного підприємства до конкретних умов ринку. І в цьому сенсі базові стратегії адаптації є принциповою загальноекономічною основою формування конкурентних переваг аграрних підприємств на світовому

продовольчому ринку. Варто зазначити, що головною метою управління є посилення основного набору конкурентних переваг підприємств, що характеризується первинним і вторинним походженням. До первинних переваг аграрних підприємств належать природний потенціал, географічне розташування, а до вторинних – кваліфікація, навички працівників, техніко-технологічне забезпечення, рівень інформатизації виробничих процесів, енергетична ресурсомісткість виробничого процесу, інфраструктурне забезпечення, організаційна форма управління, ефективність використання маркетингового та виробничого інструментарію [2]. Зважаючи на специфіку аграрної сфери, аграрні підприємства мають неоднаковий стратегічний потенціал, реалізують різні стратегії й можуть функціонувати в середовищі певної міри складності.

Дослідивши економічну літератури нами встановлено, що процес формування стратегії адаптації аграрних підприємств до умов світового продовольчого ринку складається з наступних етапів [3]:

Перший етап передбачає визначення місії - під місією розуміють соціальне / суспільне призначення аграрних підприємств, тобто їх роль в системі економічних і соціальних відносин в суспільстві.

Другий етап - формулювання цілей (збалансована система цілей). Вимоги до стратегічних цілей: повинні бути простими і конкретними, реалістичними з точки зору зусиль і необхідних ресурсів, з чітко визначеними часовими і кількісними межами. При цьому слід зазначити, що з плином часу мети необхідно переглядати з урахуванням мінливих умов зовнішнього і внутрішнього середовища аграрних підприємств.

На третьому етапі проводиться стратегічний аналіз, який передбачає вивчення стратегічної позиції аграрних підприємств з позицій зовнішнього і внутрішнього середовища, визначення стратегічних альтернатив.

Під час здійснення четвертого етапу відбувається стратегічний вибір. Вибір певного варіанту стратегії, заснований на зіставленні власного внутрішнього потенціалу аграрних підприємств з можливостями і загрозами зовнішнього оточення.

На п'ятому етапі відбувається впровадження (реалізація) стратегії. Вся сукупність методів і механізмів управлінської діяльності, пов'язаних з перетворенням обраної стратегії в життя, контролем її виконання і досягненням намічених цілей.

Після розробки стратегій формується портфель адаптації за результатами цієї роботи складається бізнес-план адаптації. Сукупність типів, видів, напрямів, системних об'єктів, які обираються, впливає на формування портфеля адаптації, який, по суті, являє собою план впровадження обґрунтованого переліку конкретних адаптаційних заходів.

Таким чином, можна стверджувати, що формування стратегії адаптації аграрних підприємств до умов світового продовольчого ринку зводиться до конкретизації комплексу заходів, які необхідно реалізовувати для досягнення їх стратегічних і тактичних цілей. Зокрема, здійснюючи процес формування стратегії адаптації аграрних підприємств, необхідно врахувати вплив зовнішнього середовища та оцінити внутрішні ресурси, якими володіють аграрні підприємства та базові характеристики їх стратегії адаптації.

Список використаних джерел:

1. Особливості стратегічного управління розвитком аграрних підприємств / Н. Сіренко, І. Барішевська // *Економіст*. - 2012. - № 2. - С. 17-18. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2012_2_4.
2. Maystro S. Fields of state support for the agricultural sector and its impact on competitiveness on the world market / S. Maystro [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/txts/galuz/05msvpsr>.
3. Городилов С.В. Проблемы и подходы к методическому обеспечению процесса формулирования стратегии на предприятии / Городилов С.В., Воробьев А.Д. // *Менеджмент в России и за рубежом*. – 2009. - №5. - С.20-28.

N. Galunets. Formation of strategy of adaptation of agricultural enterprises to conditions of the world food market.

Summary

A set of competitive advantages of agrarian enterprises characterized by primary and secondary origin is considered. The main stages of application of the algorithm of forming the process of adaptation of agrarian enterprises to the conditions of the world food market are highlighted.

Key words: adaptation, adaptation strategy, agrarian enterprise, world food market.

Лесік І.М.
*Канд. екон. наук, доцент кафедри
економічної теорії і суспільних наук
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна,
ilesik@ukr.net*

ВПЛИВ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ

Розкрито сучасні тенденції розвитку економіки під впливом світової економіки. Наведено характерні особливості роботи інституцій та інших складових розвитку економіки. Визначено потенційні можливості та обґрунтовано шляхи підвищення ефективності економічного розвитку України.

Ключові слова: світова економіка, інституції, інфраструктура, потенціал, інвестиції, експорт.

Вплив економіки світового господарства породжує виникнення ряду дестабілізуючих факторів, які змінюють умови політичної, економічної, екологічної, соціо-культурної та іншої діяльності. Актуальність окреслених питань вимагає активізації управлінських дій у обранні пріоритетних напрямів діяльності, орієнтованих не тільки на виведення країни з кризового стану, у якому опинилась Україна, а й на формування сталого соціально-економічного розвитку в цілому.

Характерними ознаками конкурентоспроможності країни є певний набір інституцій, політик і факторів, за якими можна визначити рівень її продуктивності. Серед базових елементів слід відзначити:

- інституційне середовище відображає роботу правової та адміністративної інфраструктури, у межах якої уряд, підприємства та організації взаємодіють з метою утворення суспільного блага та добробуту нації. Від якості інституційної складової суттєво залежить конкурентоспроможність і економічне зростання країни;

- «інформаційно-технологічна модель сучасного світового господарства неможлива без якісного розвитку наявних та створення нових об'єктів і ланок інфраструктури, яким були би притаманні внутрішня єдність і спільне функціональне призначення. На загальну оцінку інфраструктури впливає ряд її складових, рівень розвитку яких формує її якість. Розвиток окремих

інфраструктурних елементів має пряму залежність від можливостей нарощування виробничого потенціалу галузей народного господарства і розвитку логістики, що є актуальним з точки зору нарощування конкурентних переваг. Тому інфраструктуру можна вважати однією із перспективних складових економічного зростання країни, яку потрібно розвивати» [1, С. 80-81];

- оцінка макроекономічних категорій є важливим аспектом конкурентних пропозицій країни на світовому рівні, що впливає на розвиток окремих регіонів і галузей у контексті можливостей залучення інвестиційно-інноваційного капіталу [1, С. 78-79];

- охорона здоров'я та початкова освіта має найважливіше значення для конкурентоспроможності й продуктивності країни. Люди із поганим здоров'ям не зможуть реалізовувати свій потенціал і працюватимуть менш продуктивно. Робітники, що мають недоліки або недостатній рівень початкової освіти, можуть виконувати лише елементарні роботи вручну і їм набагато важче адаптуватися до складніших виробничих процесів і технологій. Недоліки, пов'язані із базовою освітою, можуть негативно впливати на бізнес, обмежуючи його розвиток [2, С. 14].

Досліджуючи коло вірогідних загроз економічній безпеці країни виділяють низку найбільш уразливих напрямів (рис. 1).

Вплив світової економіки в сучасних умовах господарювання вимагає від України запровадження ряду першочергових завдань, реалізація яких якісно змінить умови розвитку аграрного сектору та економіки в цілому. Демоніфікація державного сектору, інституціональна ринкова трансформація ефективного функціонування всіх суб'єктів господарювання і розвиток інститутів ринку, утвердження прав економічної поведінки суб'єктів підприємництва в ринкових умовах та ліквідація правил, притаманних адміністративно-командній системі.

Залучення інвесторів до створення національних виробництв і сфер послуг з високим рівнем доданої вартості, здатних стати лідерами або центрами

на світовому ринку. Реформування з відділенням бізнесу від політики, жорсткий контроль та запобігання проявам корупції, гарантування безпеки вітчизняним товаровиробникам і підприємцям. Все ці заходи сприятимуть покращенню інвестиційного клімату, підвищенню рівня добробуту громадян, конкурентоспроможності товарів і послуг, забезпечить привабливість країни та гідне місце серед лідерів світової економіки [3, С. 395].

Рисунок 1 – Найбільш уразливі базові елементи конкурентоспроможності
Джерело: побудовано автором

Список використаних джерел:

1. Інфраструктурне забезпечення формування і функціонування ринку продукції овочівництва : [монографія] / О.М. Вишневська, І.М. Лесік. – Миколаїв : ФОП Швець В.М., 2017. – 324 с.
2. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2013 / [Електронний ресурс] : фонд ефективне управління. – Режим доступу: <https://docplayer.net/29827834-Zvit-pro-konkurentospromozhnist-regioniv-ukrayini-nazustrich-ekonomichnomu-zrostannnyu-ta-procvitannnyu.html>.
3. І. М. Лесік /Тенденції та перспективи розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобалізації // Глобальні принципи фінансового, облікового та аналітичного забезпечення аграрного сектору економіки: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 8- 9 листопада 2018 р. Вип. 1/ Харк. нац. аграр. ун-т. – Харків: ХНАУ, 2018. – С. 393-395.

I. Lesik. Impact of the global economic competitiveness of Ukraine. Summary

In the paper reveals the modern trends of development of economy under the influence of the global economy. Are the characteristic features of institutions and other components of the development of the economy. Identified potential opportunities and reasonably ways improve the efficiency of economic development of Ukraine.

Key words: world economy, institutions, infrastructure, potential, investment, export.

Пісоченко Т. С.

*Канд. екон. наук, асистент кафедри
обліку і оподаткування*

*Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна,
pisochenko@mnau.edu.ua*

ОСНОВНІ ЦІЛІ ЕКСПОРТНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ

Визначено основні цілі та необхідність створення урядом України експортної стратегії для подальшого просування продукції всіх галузей на зовнішніх ринках.

Ключові слова: експорт, експортна стратегія, зовнішні ринки.

В сучасних умовах, коли половина валового внутрішнього продукту України формується за рахунок експорту головною передумовою ефективного функціонування національної економіки, є масштабне зростання присутності України на зовнішніх ринках. Часткова або повна втрата традиційних ринків, яка відбулася протягом останніх років, підсилює необхідність пошуку ефективних рішень для розвитку експорту української продукції.

Маючи важливе значення для економіки, український експорт складається переважно із сировини, що свідчить про неефективне використання ресурсів, ставить українську економіку в залежність від коливань цін на світових ринках і містить потенційні ризики для економічної і соціальної стабільності. З метою зменшення даних ризиків та забезпечення стабільного зростання експорту української продукції Урядом країни було розроблено Експортну стратегію України на 2017—2021 роки та план завдань і заходів з її реалізації.

До основних цілей експортної стратегії відносять:

- створення сприятливих умов, що стимулюють торгівлю та інновації для диверсифікації експорту;
- розвиток послуг з підтримки бізнесу та торгівлі, здатних підвищити конкурентоспроможність підприємств, зокрема малих та середніх;

- удосконалення навичок і компетенцій підприємств, зокрема малих та середніх (підприємництва), необхідних для участі в міжнародній торгівлі.

Дана експортна стратегія передбачає створення умов для розвитку експорту всіх секторів економіки завдяки покращенню регуляторного поля, інвестиційного клімату, створенню системи підтримки інновацій, цілісної мережі підтримки торгівлі, вдосконалення навичок та компетенцій підприємств, установ та організацій.

За допомогою встановлених цілей експортної стратегії та зважаючи на необхідність концентрації зусиль в умовах обмежених ресурсів, було обрано перспективні сектори економіки для розроблення секторальних експортних стратегій та подальшого просування продукції всіх галузей на зовнішніх ринках.

Список використаних джерел:

1. Експортна стратегія України («дорожня карта» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017—2021 роки [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1017-р. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80>.
2. Пісоченко Т. С. Концептуальні засади розвитку експортного потенціалу підприємств агропродовольчого підкомплексу [Електронний ресурс] / Т. С. Пісоченко, О. І. Лугова // Modern Economics. - 2017. - № 2. - С. 44-49. - Електр. текст. дані. - Режим доступу : <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/2-2017/UKR/pisochenko.pdf>.

T. Pisochenko. Main objectives of the export strategy of Ukraine.

Summary

The main goals and the necessity to create an export strategy by the government of Ukraine are defined for further promotion of products of all branches in foreign markets.

Key words: export, export strategy, external markets.

Сіренко Н. М.

*Д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри
фінансів, банківської справи та страхування*

sirenko@mnau.edu.ua

Мікуляк К. А.

*Асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування*

*Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

katernyna.mikulyak@gmail.com,

mikulyak@mnau.edu.ua

ТЕНДЕНЦІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ М'ЯСОПРОДУКЦІЄЮ

Розкрито необхідність здійснення експортних операцій, проаналізовано експортно-імпортні операції м'ясопродукції за січень-серпень 2016-2018 рр., наведено товарну структуру експорту

м'ясопродукції, відображено питому вагу основних покупців м'ясопродукції у географічній структурі експортних операцій.

Ключові слова: експорт, зовнішній ринок, м'ясопродукція, торгівля.

Зростання темпів інтеграційних процесів вітчизняної економіки у глобальному економічному просторі спричиняє посилення ролі зовнішньої торгівлі у відтворювальному процесі, а також збільшує вплив кон'юнктури світового ринку на параметри розвитку економіки держави [1]. За рахунок аграрного сектора держава забезпечує населення необхідними продуктами харчування та має значні можливості для експорту продукції, обсяги виробництва якої суттєво перевищують можливості внутрішнього споживчого ринку [2].

Теоретико-методологічним аспектам експортних операцій, як важливої складової економічної інтеграції приділяли увагу вітчизняні науковці, до числа яких належать: Р. П. Мудрак [3], В. М. Ціхановська [5], П. Т. Саблук [1], та ін.

В умовах сьогодення практично всі країни орієнтуються на розширення обсягів міжнародної торгівлі, основним мотивом чого є розширення обсягів збуту на зовнішніх ринках [4].

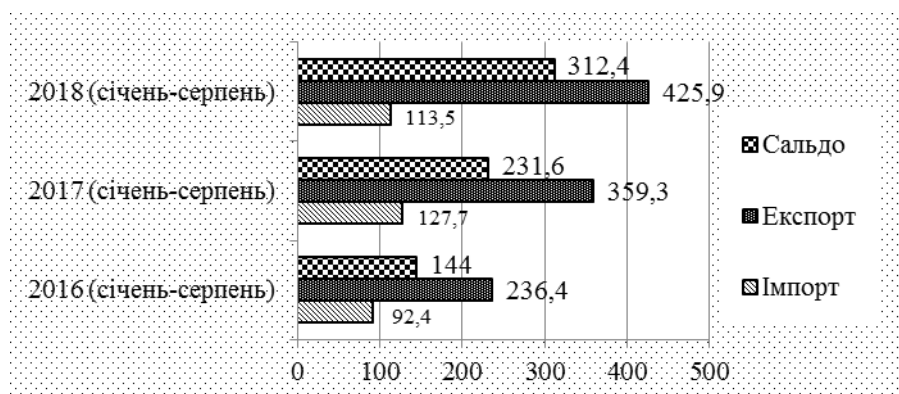

Рисунок 1 – Динаміка обсягів зовнішньої торгівлі України м'ясопродукцією, січень-серпень 2016-2018 рр., млрд дол. США

Джерело: побудовано на основі даних [2]

У січні-серпні 2018 р. (рис. 1) валютна виручка від експорту м'ясопродукції аграрного сектора збільшилася на 18,5% порівняно з аналогічним періодом 2017 р. і становила 425,9 млн дол. США. Вартість імпортованих м'ясних продуктів у січні-серпні 2018 р. порівняно з аналогічним періодом попереднього року дослідження збільшилася у 1,7 раза до 113,5 млн

дол. США. У січні-серпні 2018 р. сальдо зовнішньої торгівлі позитивне та складало 312,4 млрд дол. США [2].

Так, у січні-серпні 2018 р. експорт м'яса птиці у товарній структурі вітчизняної м'ясопродукції (рис. 2) становив 79,25% від загального виторгу, яловичини мороженої – 12,04%, яловичини свіжої – 5,67%, консервованих м'ясопродуктів – 1,21%, субпродуктів – 1,11%, свинини – 0,71% [2].

Рисунок 2 – Товарна структура експорту м'ясопродукції, січень - серпень 2018 рр., %

Джерело: побудовано на основі даних [2]

Головними каналами збуту української м'ясопродукції (рис. 3) є Нідерланди – 19,8 % від загального експорту цієї продукції (м'ясо птиці – 96,4 %) на суму 84,3 млн дол. США, та Словаччина – 9,8 % (м'ясо птиці – 100,0 %) на суму 84,3 млн дол. США, та Словаччина – 9,8 % (м'ясо птиці – 100,0 %) на суму 41,9 млн дол. США [2].

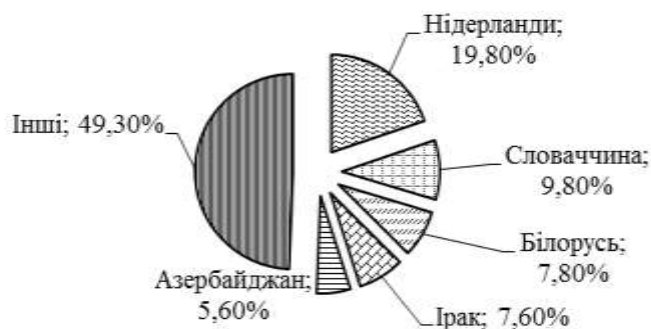

Рисунок 3 – Географічна структура експорту м'ясопродукції, січень-серпень 2018 рр., %

Джерело: побудовано на основі даних [2]

Утримання конкурентних позицій вітчизняними сільськогосподарськими товаровиробниками на зовнішньому ринку вимагає суттєвої модернізації виробництва, запровадження системи контролю якості та приведення

технологічних процесів у відповідність до міжнародних ветеринарних і фітосанітарних вимог.

Напрямами реалізації цих завдань є: сприяння вертикальній інтеграції агропромислового сектору, інвестування капіталів переробних підприємств у розвиток їхньої сировинної бази; надання інформаційної й методичної підтримки інвестуванню в розвиток сільгоспвиробництва, здійснення моніторингу світового і вітчизняного аграрного ринку, розроблення механізму виявлення й попередження зовнішніх та внутрішніх загроз продовольчій безпеці України.

Список використаних джерел:

1. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://clck.ru/EqscG>.
2. Зовнішньоторговельний обіг продукції АПК [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://clck.ru/Ehehp>.
3. Мудрак Р. П. Розширення експортних можливостей: зовнішнь-торговельні вигоди та внутрішньопродовольчі ризики [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://clck.ru/Eqsaf>.
4. Сіренко Н. М. Інноваційний розвиток аграрного сектора економіки в контексті глобалізації та євроінтеграції [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://clck.ru/EqsZN>.
5. Ціхановська В. М. Розвиток агропродовольчого ринку України в умовах глобалізації [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://clck.ru/Eqsaf>.

N. Sirenko, K. Mikulyak. Trends in Ukraine's foreign trade in meat products.

Summary

The paper discloses the necessity of export operations, analyzes export-import operations of meat products for January-August 2016-2018, presents the commodity structure of meat products exports, shows the share of the main buyers of meat products in the geographical structure of export operations.

Key words: export, foreign market, meat products, trade.

Смалюх Я. В.

*Аспірант кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності,*

Львівський національний аграрний університет

м. Львів, Україна

yarunarty2011@ukr.net

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

У матеріалах тез висвітлено та узагальнено підходи щодо визначення сутності поняття «інвестиційна привабливість». Обґрунтовано практичні рекомендації щодо підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва. Окреслено перспективи розвитку виробничих систем сільськогосподарських виробників.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, інвестиційна діяльність, сільськогосподарські виробники.

Ступінь інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва є показником, за рахунок якого потенційні інвестори можуть зробити висновок щодо необхідності і доцільності вкладення фінансових засобів в певний об'єкт.

У сільськогосподарській сфері інвестиційна привабливість відіграє важливу роль і є невід'ємною складовою, яка виступає як засіб забезпечення продовольчої безпеки, гарантом розвитку сфер агропромислового комплексу та екологічного захисту довкілля. Тому доцільно розглянути праці науковців та викласти пропозиції щодо покращення ситуації у сільськогосподарській сфері та інвестиційній привабливості зокрема.

Оскільки в економічній літературі до сьогодні не має виробленого єдиного підходу щодо визначення поняття «інвестиційна привабливість», можна зробити узагальнений висновок взявши до уваги трактування багатьох вчених.

Для більш наглядного розуміння деякі підходи щодо визначення інвестиційної привабливості представлені у таблиці 1.

З вище наведеного можна зробити висновок, що інвестиційна привабливість – це набір фінансово-економічних показників, які визначають оцінку зовнішнього середовища, рівень позиціонування на ринку та потенціал отриманого в кінці результату.

Приймаючи рішення про вкладання капіталу у той чи інший інвестиційний об'єкт, інвестор розглядає інвестиційну привабливість комплексно. Інвестору необхідно враховувати забезпечення високої привабливості на всіх етапах інвестиційних рішень – від вибору країни реципієнта до визначення конкретного інвестиційного проекту.

Найважливішими характеристиками та чинниками, що зумовлюють інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств, є: географічне положення підприємства; наявність дорожньої мережі та наближеність підприємства до транспортних комунікацій; розміри землекористування; розвиток виробничої та соціальної інфраструктури; демографічна ситуація в

регіоні; види продукції, що випускаються, їх обсяг, конкурентна спроможність та можливості диверсифікації діяльності; попит на внутрішньому ринку й експортні можливості; доступність сировини і матеріалів; кооперація з іншими підприємствами; виробничі потужності підприємства; характер технологій та наявність сучасного устаткування; екологічна безпека виробництва; місце підприємства в галузі та належна йому частка ринку; якісний і кількісний стан персоналу; система управління та його структура; рівень заробітної плати; форма власності тощо.

Таблиця 1 Підходи щодо визначення інвестиційної привабливості

Визначення	Автор
1	2
Інвестиційна привабливість – сукупність об’єктивних ознак, властивостей, засобів, що зумовлюють потенційний платоспроможний попит на інвестиції.	Рудніченко Є. М. [5, с. 48]
Інвестиційна привабливість – це інтегральна характеристика окремих підприємств, галузей, регіонів, країни в цілому з позицій перспективності розвитку, дохідності інвестицій та рівня інвестиційних ризиків.	Бондарь В. М. [1, с. 149]
Інвестиційна привабливість підприємства – рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, яке може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників, у тому числі інтегральної оцінки.	Мойсеєнко І. П. [4, с. 485]
Інвестиційна привабливість підприємства – це сукупність характеристик його виробничої, комерційної, фінансової і управлінської діяльності та особливостей інвестиційного клімату, що свідчать про доцільність здійснення інвестицій в нього.	Євтушенко С. О. [3, с. 20]
Інвестиційна привабливість підприємства – це збалансована система інтегральних та комплексних показників доцільності вкладання капіталу інвестором в об’єкт інвестування, яка відображає сукупність об’єктивних та суб’єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування.	Брюховецька Н. Ю. [2, с. 110-117]

Джерело: представлено з використанням опрацьованих літературних джерел

Виходячи із зазначеного, можна зробити висновок про те, що на інвестиційну діяльність конкретного суб’єкта мають прямий вплив економічні умови функціонування і розвитку галузі сільського господарства. Крім того, виступаючи складовою частиною інвестиційної привабливості галузі через

привабливість підприємства виявляється узагальнена характеристика щодо перспективності, вигідності, ефективності і мінімізації ризику вкладення інвестицій. Необхідно зауважити, що проблема оцінки інвестиційної діяльності підприємства може бути вирішена лише після визначення усіх факторів, що впливають на її рівень як зовні, тобто з боку держави, регіону та галузі, так і із середини, із боку самого підприємства.

Список використаних джерел:

1. Бондарь В. Н. Противодействие коррупции на муниципальном уровне / В. Н. Бондарь // – М. : Волтерс Клувер, 2008. – 272 с.
2. Брюховецка Н. Ю. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: визначення недоліків деяких існуючих методик / Н. Ю. Брюховецька, О. В. Хасанова // Економіка промисловості. – Донецьк, 2009. – №44. – С. 110-117.
3. Євтушенко С. О. Організаційно-економічні фактори підвищення інвестиційної привабливості промислових підприємств: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук за спеціальністю 08.06.02 – «Підприємництво, менеджмент і маркетинг» / С. О. Євтушенко // – Харків, 2001. – 20 с.
4. Мойсеєнко І. П. Інвестування : посібник / І. П. Мойсеєнко // – К. : Знання, 2006. – 490 с.
5. Рудніченко Є. М. Інвестиційний менеджмент : навч. посіб. / Є. М. Рудніченко, Є. Г. Рясних, Н. І. Гавловська // – Хмельницький : ХНУ, 2010. – 415 с.

Y. Smaluh. Investment attractiveness of agricultural production.

Summary

The materials of the thesis cover general approaches to the definition of the essence of the concept of "investment attractiveness". Practical recommendations for raising the investment attractiveness of agricultural production are substantiated. Prospects of development of production systems of agricultural producers are outlined.

Key words: investments, investment attractiveness, agricultural enterprise, investment policy.

Стамат В.М.

*Канд.екон.наук, доцент, доцент кафедри
менеджменту та маркетингу,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
vmkolesnyk@ukr.net*

Дубочинський М.М.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
nikolaydubochinskiy18@gmail.com*

**ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ
ВІТЧИЗНЯНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ ПРИ ВИХОДІ НА
ЗАКОРДОННИЙ РИНОК ЯБЛУК**

Проведено оцінку умов виходу вітчизняного товаровиробника на світовий ринок. Виявлено проблеми конкурентоспроможності. Запропоновано шляхи удосконалення процесу позиціонування

українських яблук на світовому ринку через забезпечення системного підходу до планування, реалізації і контролю міжнародної маркетингової стратегії.

Ключові слова: міжнародна маркетингова стратегія, імпорт, експорт, конкурентоспроможність, частка ринку.

За умов глобалізації перед вітчизняними товаровиробниками постає перспектива виходу на світові ринки. Крім того, звертаючи увагу на приріст обсягу валового збору яблук, який у 2018 році становить більше ніж 15%, можна стверджувати про розширення ринків збуту за межами України [5]. Це забезпечить одержання доходу від реалізації надлишку товару без перенасичення ними внутрішнього ринку. Враховуючи те, що вихід і діяльність господарств на зарубіжні ринки потребує систематизації даних щодо тенденцій розвитку цільових ринкових сегментів, глобального товарного ринку і досягнення намічено зростання за встановленими внутрішніми обмеженнями, необхідною умовою є оптимальне формування міжнародної маркетингової стратегії.

Метою дослідження є оцінка умов та чинників формування міжнародної маркетингової стратегії на світовому ринку яблук для вітчизняних товаровиробників.

Яблука є перспективним товаром для виходу вітчизняного виробника на зарубіжні ринки: обсяг їх виробництва складає близько 70% від усіх вирощуваних фруктів та ягід в Україні. Дана продукція є транспортабельною та невибагливою до умов зберігання. Ситуація, що склалася на внутрішньому ринку (собівартість одиниці продукції перевищує її ціну майже удвічі, остання перебуває у межах 2-10 грн/кг (0,06-0,31 EUR/кг), залежно від сорту, якості та калібру) прискорює процес просування продукції за межами території країни [3].

Доцільним для більшості українських виробників плодових культур є поступове входження на світовий яблучний ринок. Відсутність досвіду реалізації за межами України змінюватиметься у процесі діяльності через накопичення інформації про іноземний ринок та його завоювання. Крім того, поступово посилюватимуться конкурентні позиції вітчизняних підприємств до

тих, які вийшли раніше, а обмежені ресурси, яких на даний час не вистачає на одночасне завоювання декількох ринків, будуть накопичуватись.

Імпорттери українських яблук минулих років, а саме: Узбекистан, Грузія, Азербайджан і Таджикистан, нарощують власне виробництво і розкривають позицію експорту. Росія, аналогічно, збільшує виробництво власних яблук і розширює можливості по збереженню. Однак, найбільшими конкурентами України з найвищим рівнем динамічного зростання обсягів експорту у 2018 році є Туреччина (25%), Сербія (21%), Молдова (12%), Греція (11%) і Польща (10%). Країнами, які розширюють обсяги імпорту є: Пакистан (37%), Білорусь (28%), В'єтнам (22%), Індія (20%), Бангладеш (19%) і Єгипет (16%) [2].

Однак, враховуючи такі чинники як кількість населення забезпеченого доходом вище середнього, рівень урбанізації й зменшення обсягів сільськогосподарського виробництва дає змогу обрати напрям вітчизняного виробника, також, на продовольчі ринки розвинених країн. Ситуація щодо торгової війни між Китаєм, Індією і США приводить до втрати останнім частки преміального сегменту у двох попередніх, що складає близько 100-130 тисяч тонн яблук на рік.

Більш детально обрати іноземний ринок яблук для українського товаровиробника можливо за допомогою таблиці 1.

Таблиця 1 Основні показники іноземного ринку яблук

Країна	Експортна ціна, тис. EUR/т	Імпортна ціна, тис. EUR/т	Витрати на 1 т, тис. EUR
Пакистан	4,5	5,3	2,1
Індія	3,8	4,2	1,2
Єгипет	5,2	4,8	1,0
Азія	8,7	7,9	3,2

Джерело: розроблено авторами за даними [3] станом на I півріччя 2017/2018 рр.

Азія є перспективним напрямом для розвитку українських виробників-експортерів яблук. Так, ціна перевищує витрати на одиницю майже удвічі, а різниця експортної ціни від імпортної є мінімальною. Крім того, важливою маркетинговою складовою у формуванні пропозиції яблук на світові ринки є сорт. У світі популярними сортами є: Голден Делішес, Ред Делішес, Гала, Фуджі, Айдаред, Гранні Сміт, Джонаголд. У Китаї моносортом є Фуджі [5].

Таким чином, можна зробити висновок про те, що українському товаровиробнику доцільно вийти на ринок Азії. При цьому першою необхідною умовою для експорту є виробництво сучасних перспективних сортів з підвищеним рівнем транспортабельності та збереженості.

Список використаних джерел:

1. Співаковська Т. В. Формування міжнародної маркетингової стратегії / Т.В.Співаковська // Ефективна економіка. – 2015. – №2 – С. 52-58.
2. GrowHow [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу : <https://growhow.in.ua>
3. Pro-Consulting [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу : <https://pro-consulting.ua>.
4. Мальська М. П. Міжнародна маркетингова діяльність : теорія та практика / М. П. Мальська, І. С. Пурська. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 340с.
5. Український клуб аграрного бізнесу: основні показники зовнішньої торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ucab.ua>.

V. Stamat, M. Dubochinskiy. Forming the international marketing strategy for the national producers during the entering foreign apples market.

Summary

An estimation of conditions of the national producer's output on the world market is carried out. Competitiveness problems were identified. The ways of improvement of the process of positioning of Ukrainian apples on the world market are offered through providing a systematic approach to the planning, implementation and control of an international marketing strategy.

Key words: international marketing strategy, import, export, competitiveness, market share.

СЕКЦІЯ

«ЗБАЛАНСОВАНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ В СУСПІЛЬСТВІ ТА БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ»

Альтемиров Р.Р.

*Магістрант спеціальності «Економіка»,
Карагандинський державний університет
імені Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан*

Бектлеева Д.Е.

*Канд. екон. наук, доцент кафедри економіки
і міжнародного бізнесу,
Карагандинський державний університет
імені Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан
bektleeva@bk.ru*

НАПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННОГО СОТРУДНИЧЕСТВА СТРАН ЕВРАЗИЙСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОЮЗА

Проведен анализ особенностей инновационного сотрудничества стран-членов Евразийского экономического союза и предложены направления активизации кооперации в научно-технической и инновационно-производственной сфере стран ЕАЭС.

Ключевые слова: ЕАЭС, региональная интеграция, инновационное сотрудничество.

В настоящее время одним из мировых вызовов развитию промышленного производства является нарастающая сложность производственных процессов, усложнение самой продукции, процессов ее конструирования, проектирования, управления производством.

Одной из основных причин отставания промышленности государств-членов ЕАЭС в производительности труда по валовой добавленной стоимости от уровня экономически развитых стран, является несовершенная технологическая структура промышленного комплекса. В государствах-членах ЕАЭС удельный вес высокотехнологичного сектора в промышленном производстве составляет 2-4 %, что почти в три раза ниже уровня стран ОЭСР и ведет к снижению конкурентоспособности их промышленности в целом. Промышленность стран ОЭСР, в отличие от промышленности государств-членов ЕАЭС имеет другую технологическую структуру: высоко технологичный сектор составляет от 7 % до 14 % промышленного

производства. Высоко технологичные промышленные виды деятельности являются источником конкурентоспособности для менее технологичных, а низкотехнологичные – источником сырья и материалов для остальных [1]. Индустриально развитыми странами объявлена политика новой индустриализации: возвращение производств на свою территорию, активизация инновационного развития по высоко технологичным видам деятельности, обеспечение конкурентоспособности за счет увеличения добычи энергоресурсов и выработки электроэнергии нетрадиционными способами (возобновляемых источников энергии).

Для государств-членов ЕАЭС названные тенденции означают значительное усиление качественной конкуренции на внешних рынках, трудности в наращивании несырьевого экспорта в третьи страны. Поэтому целью сотрудничества в сфере индустриально-инновационного развития в рамках ЕАЭС является реализация потенциала эффективного и взаимовыгодного взаимодействия государств-членов для обеспечения ускорения и устойчивости промышленного развития, повышения конкурентоспособности и инновационной активности промышленности государств-членов. Активизации промышленной кооперации в научно-технической, инновационно-производственной сфере государств-членов ЕАЭС должно способствовать создание и функционирование следующих наднациональных институтов развития: Евразийской сети промышленной кооперации и субконтрактации; Евразийских технологических платформ; Евразийского инжинирингового центра; Евразийской сети трансфера технологий; единого цифрового пространства промышленности ЕАЭС.

Одной из основных причин отставания промышленности государств-членов ЕАЭС в производительности труда по валовой добавленной стоимости от уровня экономически развитых стран, является несовершенная технологическая структура промышленного комплекса, что ведет к снижению его конкурентоспособности. Это требует объединения усилий стран-членов Евразийского экономического союза по сокращению технологического

отставания и развитию экспорта совместно произведенной продукции на рынки третьих стран. Поэтому приоритетными направлениями и задачами сотрудничества в сфере индустриально-инновационного развития в рамках ЕАЭС в современных условиях должны стать: увеличение темпов роста и объемов промышленного производства в государствах-членах ЕАЭС; развитие кооперационного сотрудничества; увеличение доли продукции государств-членов на общем рынке ЕАЭС и стремление к поэтапному повышению ее локализации; развитие производств новой конкурентоспособной продукции, ориентированной на экспорт, модернизация (техническое перевооружение) действующих производств с созданием новых инновационных секторов промышленности государств-членов ЕАЭС; устранение барьеров на пути движения промышленных товаров на общем рынке ЕАЭС как на федеральном (республиканском) так и региональном (местном) уровнях; привлечение инвестиций и повышение доступности финансовых ресурсов для предприятий промышленности.

Реализация данных институциональных механизмов взаимодействия стран-членов ЕАЭС придаст мощный импульс углублению кооперации между ними в области индустриально-инновационного развития, а также будет способствовать объединению инновационной инфраструктуры и системы трансфера технологий, более полному использованию потенциала общего рынка, увеличению доли продукции стран-участниц ЕАЭС на мировом рынке (в том числе совместно произведенной продукции). Кроме того, это позволит получить синергетический эффект от совместного развития промышленного производства стран-членов ЕАЭС и увеличить удельный вес высокотехнологичных видов деятельности в промышленном производстве.

Список использованных источников:

1. Решение Евразийского межправительственного совета от 8 сентября 2015 года № 9 «Об основных направлениях промышленного сотрудничества в рамках Евразийского экономического союза» - <http://adilet.zan.kz/rus/docs/H15M0000009>.

R. Altemirov, D. Bektleyeva. Directions of innovative cooperation of the countries of the Eurasian Economic Union.

Summary

The article analyzes the characteristics of innovative cooperation of the member countries of the Eurasian Economic Union and suggests ways to enhance cooperation in the scientific, technical and innovation-production sphere of the EAEU countries.

Key words: EAEU, regional integration, innovative cooperation.

Аманбай Н.М.

*Магистрант специальности «Экономика»,
Карагандинский государственный университет
имени Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан*

Бектлеева Д.Е.

*Канд. экон. наук, доцент кафедры экономики
и международного бизнеса,
Карагандинский государственный университет
имени Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан
bektleeva@bk.ru*

ПРИОРИТЕТЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО ПРОГРАММНО- ЦЕЛЕВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЖИЛИЩНОГО СТРОИТЕЛЬСТВА В КАЗАХСТАНЕ

Рассматриваются особенности и приоритеты государственного программно-целевого регулирования жилищного строительства в Казахстане.

Ключевые слова: строительство, жилищное строительство, государственные программы.

Строительная отрасль является одной из активно развивающихся отраслей экономики Республики Казахстан и оказывает значительное воздействие на социально-экономическое развитие страны и регионов. Доля строительной отрасли в ВВП Казахстана на сегодня составляет 6,2 %. Особое внимание уделяется развитию сектора жилищного строительства, доля которого в структуре ВВП по строительной отрасли составляет 11%. В секторе жилищного строительства сохраняется положительная динамика. За 2015-2017 годы по всем источникам финансирования на жилищное строительство направлены 2 549,8 млрд. тенге инвестиций, введены в эксплуатацию 30,6 млн. кв. метров общей площади жилых домов. Большая часть жилья – 26,6 млн. кв. метров или 86,9% сдано в эксплуатацию частными застройщиками, из них населением 13,9 млн. кв. метров, что в общем объеме ввода составляет 53% [1]. Рост объемов строительных работ с 2015 года обусловлен, в первую очередь,

реализацией инфраструктурных проектов и вводом жилья в рамках Государственной программы «Нұрлы жол», предусматривающей выделение средств из Национального фонда республики для финансирования строительства арендного, кредитного и коммерческого жилья

Обеспечение высокого качества жизни населения за счет повышения доступности и комфорта жилья является приоритетной задачей Стратегического плана развития Республики Казахстан до 2025 года. Начиная с середины 2000-х гг. Правительством Республики Казахстан был принят ряд документов по развитию жилищного строительства, основные из которых:

1) Государственная программа развития жилищного строительства на 2005–2007 гг., утвержденная Указом Президента Республики Казахстан от 11 июня 2004 г. № 1388;

2) Государственная программа жилищного строительства на 2008-2010 г., утвержденная Указом Президента Республики Казахстан от 20 августа 2007 г. № 383;

3) Программа по развитию строительной индустрии и производства строительных материалов Республики Казахстан на 2010–2014 гг., утвержденная постановлением Правительства Республики Казахстан от 30 сентября 2010 г. № 1004;

4) Программа жилищного строительства в Республике Казахстан на 2011–2014 гг., утвержденная постановлением Правительства Республики Казахстан от 31 марта 2011 г. № 329;

5) Государственная программа жилищного строительства «Нұрлы жер», утвержденная Постановлением Правительства Республики Казахстан от 22 июня 2018 года № 372.

В рамках данных программ разработана и действует схема строительства кредитного жилья с реализацией через систему жилищных строительных сбережений, возобновлено строительство жилья коммунального жилищного фонда, приняты меры по развитию сектора арендного жилья местными исполнительными органами и субъектами квазигосударственного сектора,

оказана поддержка строительству коммерческого жилья частными застройщиками, развитию и обустройству ИКИ к районам жилищной застройки.

Государственная программа жилищного строительства «Нұрлы жер», принятая по поручению Президента Республики Казахстан, данному на расширенном заседании Правительства Республики Казахстан 9 сентября 2016 года, предусматривает внедрение новых подходов стимулирования жилищного строительства для повышения доступности жилья широким слоям населения и интеграции в нее вопросов жилья из действующих программ.

В государственной жилищной политике были переведены акценты с прямого на внебюджетное финансирование. Средства в сфере жилищного строительства, выделенные в рамках Государственной программы «Нұрлы жол» на 2015-2019 годы и Программы развития регионов до 2020 года, сконцентрированы и перераспределены в Государственной программе жилищного строительства «Нұрлы жер». Для улучшения возможностей приобретения жилья каждой семьей Главой государства 5 марта 2018 года в Обращении к народу Казахстана «Пять социальных инициатив Президента» поручено Национальному Банку разработать новую ипотечную программу «7-20-25», основными условиями которой будут ставка вознаграждения по кредиту не более 7% в год, первоначальный взнос не более 20%, срок кредита до 25 лет. Реализация данной инициативы станет огромным толчком в развитии индустрии жилищного строительства и создаст огромный мультипликативный эффект для дальнейшего роста экономики всей страны в целом.

Список использованных источников:

1. Государственная программа жилищного строительства "Нұрлы жер", утвержденная Постановлением Правительства Республики Казахстан от 22 июня 2018 года № 372. - <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1800000372/>.

N. Amanbay, D. Bektleyeva. Priorities of the state program-targeted regulation of housing construction in Kazakhstan.

Summary

The article discusses the features and priorities of the state program-targeted regulation of housing construction in Kazakhstan.

Key words: construction, housing construction, state programs.

Арыстанбекова Г.К.
*Магистрант специальности «Экономика»,
Карагандинский государственный университет
имени Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан*
Хусаинова Ж.С.
*Канд. экон. наук, доцент кафедры экономики
и международного бизнеса,
Карагандинский государственный университет
имени Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан
zhibekh11@mail.ru*

ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА

Изложены основные меры государственного стимулирования инновационного развития сельского хозяйства, применяемые на современном этапе в странах ЕС, США, Канаде.

Ключевые слова: сельское хозяйство, инновации, инновационное развитие.

Изучение международной практики стимулирования инновационного развития агропромышленного комплекса позволяет определить наиболее эффективные формы и методы государственного регулирования сельского хозяйства, способствует поиску необходимых направлений формирования концепции агропромышленной политики, дает возможность широко использовать эффективно проявивших себя способов развития и поддержки инноваций.

Интересен опыт США и Канады в области стимулирования инновационной деятельности, как стран, в которых существует исключительно весомая и законодательно закреплённая экономическая и политическая поддержка аграрных инноваций со стороны государства.

Налоговая политика Канады призвана укрепить финансовое положение фермерства. Налоговые льготы фермерам, как и другие формы поддержки (федеральные и провинциальные взносы в страховые программы и т.д.) создали экономические условия для продуктивной деятельности фермерских хозяйств. Там скидка составляет 20%, причем в различных провинциях Канады существуют свои льготные ставки налогообложения для малых

сельхозпредприятий [1]. В целом, общая сумма налоговых льгот примерно равняется затратам предприятий на инновационные исследования.

В США, Канаде и других странах, наряду с финансовой помощью, производителям сельхозпродукции оказывается информационная, правовая, инновационная, маркетинговая, страховая и иная поддержка. Например, федеральные власти активно лоббируют интересы сельхозтоваропроизводителей на зарубежных рынках, финансируют создание и поддержание в исправном состоянии дорогостоящих объектов рыночной и социальной инфраструктуры, необходимой для обеспечения устойчивой деятельности формирований аграрного сектора

Государственное регулирование сельского хозяйства стран ЕС осуществляется в рамках Единой сельскохозяйственной политики (ЕСХП). ЕСХП представляет собой систему сельскохозяйственного субсидирования и сельхозпрограмм. Данная система регулирует политику в двух направлениях: во-первых, политика поддержки рынка и доходов, которая регулирует выплату субсидий и выдачу льготных кредитов; во-вторых, развитие села, в том числе через повышение конкурентоспособности сельскохозяйственной и лесной отраслей, улучшение состояния окружающей среды и сельской местности, повышение качества жизни на селе и диверсификацию сельской экономики, поддержку местного развития. Главные направления государственной поддержки в странах ЕС связаны, в первую очередь, с повышением производительности труда в сельскохозяйственных организациях, повышением конкурентоспособности произведенной продукции и совершенствованием самого механизма субсидирования

Основная стратегия поддержки сельского хозяйства в Германии и Франции реализуется по следующим направлениям:

- 1) повышение инвестиционной привлекательности отрасли;
- 2) внедрение инноваций и развитие научной базы;
- 3) создание рабочих мест и обеспечение рабочих достойной заработной платой.

Программно-целевым методом в Евросоюзе решают проблемы отставания в экономическом развитии отдельных регионов, осуществляют поддержку местных инициатив в малых районах промышленных, сельских, городских и приграничных территориях.

Таким образом, что в странах ЕС, США и Канаде сформирован эффективный механизм государственной поддержки, который позволяет обеспечивать не только продовольственную безопасность страны, но и конкурентоспособность продукции на мировом рынке. На его основе можно выработать приоритеты и ориентиры совершенствования государственного регулирования и поддержки инновационного развития сельского хозяйства в Казахстане.

Стратегия инновационного развития сельского хозяйства, ее основные цели, задачи и механизмы поддержки инновационных программ и проектов должны определяться на основе инновационной политики государства, главной задачей которой остается мобилизация возможностей научно-технического потенциала отрасли для технического и технологического обновления отечественного сельского хозяйства. При этом важную роль играет уровень развития инновационного климата в стране: законодательная база, регулирующая отношения участников инновационного процесса, развитое информационное и материально-техническое обеспечение научных исследований, сотрудничество между субъектами инновационной деятельности.

Список использованных источников:

1. Федоренко В.Ф. Научно-информационное обеспечение инновационного развития в сфере сельского хозяйства / В.Ф. Федоренко. - М. : ФГБНУ «Росинформагротех», 2011. – 368 с.
2. Стадник А.Т. Зарубежный опыт государственной поддержки сельского хозяйства / А.Т. Стадник, Д.М. Матвеев, Д.В. Меняйкин // Вестник КрасГАУ. - 2014. - №10. – С. 45-51.

G. Arystanbekova, Zh. Khussainova. Institutional support of youth entrepreneurship in Kazakhstan.

Summary

The article outlines the main measures of state incentives for innovative agricultural development, applied at the present stage in the European Union, the USA, and Canada.

Key words: agriculture, innovations, innovative development.

Байбек З.Д.
*Магистрант специальности «Экономика»,
Карагандинский государственный университет
имени Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан*
Хусаинова Ж.С.
*Канд. экон. наук, доцент кафедры экономики
и международного бизнеса,
Карагандинский государственный университет
имени Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан
zhibekh11@mail.ru*

БЮДЖЕТИРОВАНИЕ В СИСТЕМЕ ВНУТРИФИРМЕННОГО ПЛАНИРОВАНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

*Изложены основные принципы и особенности внутрифирменного бюджетирования как
основы внутрифирменного планирования деятельности предприятия*

Ключевые слова: бюджетирование, планирование, бюджет предприятия.

Понятие «бюджетирование» прочно вошло в отечественную экономическую практику сравнительно недавно. Под бюджетированием понимается производственно-финансовое планирование деятельности предприятия путем составления общего бюджета предприятия, а также бюджетов отдельных подразделений с целью определения их финансовых затрат и результатов. Назначение бюджетирования на предприятии заключается в том, что это основа планирования и принятия управленческих решений на предприятии, оценки всех аспектов финансовой состоятельности предприятия, контроля и управления материальными и денежными ресурсами предприятия, укрепления финансовой дисциплины и подчинения интересов отдельных структурных подразделений интересам предприятия в целом и собственникам его капитала.

Бюджет предприятия или фирмы – это финансовый план, выраженный в цифрах, где запланировано на будущее финансовое состояние предприятия или фирмы, финансовое, количественно определенное выражение результатов маркетинговых исследований и производственных планов, необходимых для достижения поставленных целей. Соответственно бюджетирование – это

процесс разработки, исполнения, контроля и анализа финансового плана, охватывающего все стороны деятельности организации, позволяющей сопоставить все понесенные затраты и полученные результаты в финансовых терминах на предстоящий период в целом и по отдельным периодам [1].

Бюджет предприятия является в первую очередь экономическим прогнозом. Руководство любого предприятия независимо от его вида и величины обязано знать, какие задания в области экономической деятельности оно может запланировать на следующий период и какие для этого требуются экономические ресурсы.

Во-вторых, бюджет предприятия – это основа планирования. В процессе планирования руководству компании для принятия взвешенных решений необходимо обладать отфильтрованной и обобщенной информацией о подразделениях. Ее носители - менеджеры нижнего уровня. В то же время часто менеджеры нижнего уровня могут эффективнее заниматься планированием при наличии у них информации от руководства, которое обычно значительно лучше осведомлено об общей картине в рамках организации и ее долгосрочных целей.

В третьих, бюджет предприятия является также основой контроля. В качестве средства для контроля бюджет может быть очень эффективен как инструмент, позволяющий задавать пределы ответственности и полномочий нижестоящих менеджеров и анализировать эффективность работы и качества планирования (например, на основе анализа отклонений).

В-четвертых, бюджет предприятия выступает как средство координации отдельных мероприятий. С его помощью различные подразделения могут согласовывать свои действия, что благоприятно сказывается на организации в целом, скорости продвижения к намеченным ею целям.

В-пятых, бюджет предприятия является основой для постановки задачи. Он позволяет заранее рассмотреть альтернативные предложения, возможные программы действий и выбрать оптимальный вариант.

В-шестых, бюджет предприятия выступает средством делегирования финансовых полномочий [5].

Основными управленческими задачами, решаемыми с помощью бюджетирования, являются: экономически обоснованное планирование операций, обеспечивающих достижение целей предприятия; координирование различных бизнесов и структурных подразделений предприятия; оперативное отслеживание отклонений фактических результатов деятельности предприятия и его структурных подразделений от поставленных целей; эффективный контроль за расходованием финансовых и материальных ресурсов, обеспечение плановой дисциплины; оценка выполнения плана центрами финансовой ответственности [3].

В казахстанской практике бюджетирование как основная составляющая внутрифирменного планирования предприятия еще недостаточно развито и часто используется лишь для контроля отдельных экономико-финансовых показателей, а не как эффективный инструмент управления активами предприятия. Использование бюджетирования как качественного инструмента современной системы управления организацией должно обеспечивать как повышение эффективности финансово-хозяйственной деятельности (рост экономических показателей) за счет сокращения расходов, так и повышение эффективности управления (рост качественных показателей – прозрачности, управляемости, гибкости).

Список использованных источников:

1. Вахрушина М. А. Бухгалтерский управленческий учет: учеб. для студ. вузов, обучающихся по экономическим специальностям. – 8-е изд., испр. – М.: Изд-во «Омега-Л», 2010. – 570 с
2. Непомнящий Е. Г. Бюджетирование на предприятии // Административно-управляющий портал Таганрог 2016 [электронный ресурс] URL:<http://www.aup.ru/books/m235>.
3. Гамаюнов В.В., Хруцкий В.Е. Внутрифирменное бюджетирование: Настольная книга по постановке финансового планирования. Изд. 2-е, доп., перераб. – М.: Финансы и статистика, 2008.

Z. Baibek, Zh. Khussainova. Budgeting in the internal planning system enterprises.

Summary

Abstract: the article describes the basic principles and features of in-house budgeting as the basis of in-house planning of the enterprise.

Key words: budgeting, planning, enterprise budget.

Баришевська І.В.
*Канд., екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м.Миколаїв, Україна*

Гринчук Ю.В.
*Магістр спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Миколаївський національний аграрний університет
м.Миколаїв, Україна
BaryshevskaIV@mnaui.edu.ua*

ФОРМУВАННЯ АСОРТИМЕНТНОЇ І ЦІННОВОЇ ПОЛІТИКИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ МАКСИМІЗАЦІЇ МАРЖИНАЛЬНОГО ДОХОДУ

Дослідження присвячено питанням реалізації механізму планування асортиментної і цінової політики організації. Розглянуто сутність асортиментно-цінової політики, обґрунтовано алгоритм розподілу змінної складової змішаних витрат на окремі види продукції.

Ключові слова: маржинальний дохід, цінова політика, асортиментна політика

Незважаючи на досить велику кількість робіт, присвячених маркетинговому аналізу, управління асортиментом і ціновій політиці, існує визнана рядом авторів необхідність розробки інструментарію обробки інформації на етапі планування реалізації продукції в умовах багатомономенклатурних виробництва. Ця проблема все ще недостатньо розкрита, а дослідження носять оглядовий характер, містять загальні рекомендації з планування асортименту і ціни на продукцію.

Одним з найбільш поширених підходів до планування асортиментної і цінової політики, що застосовуються в рамках перспективного аналізу, в даний час є CVP-аналіз на базі інформації, представленої в системі «директ-костинг», на підставі поділу всіх витрат організації (проекту) на постійні і змінні. Цей інструмент, вельми простий і корисний для вирішення зазначеного завдання, проте, обмежений у застосуванні там, де складно застосувати цю класифікацію витрат [1].

Також для цілей формування оптимальної асортиментної і цінової політики велике значення мають положення теорії обмежень систем (ТОС), які розглядалися в роботах ряду зарубіжних і вітчизняних вчених таких як

А.Майстрів, В. Нотченко, А. Бабко, А. Шеремет, А. Іонова. У свою чергу, теорія обмежень систем, що базується на застосуванні положень оптимізації діяльності підприємства в умовах наявності «вузьких місць» ще й досі не досліджена в повному обсязі, що й спонукало до написання цієї роботи.

Асортиментно-цінова політика – один із найголовніших комплексів заходів на підприємствах, спрямований на підвищення вимог по якості та асортименту продукції, створенню цінових стратегій та тактик залежно від позицій на ринку [2].

На основі дослідження науково-практичних основ піднятої проблеми слід виділити наступні елементи формування адаптаційної асортиментно-цінової політики як окремого напрямку управлінського аналізу. Реалізація адаптаційно-оптимізаційної політики в рамках загальної системи маркетингу створює умови для обліку і аналізу мінливої економічної кон'юнктури [2].

Кінцевими індикаторами ефективності асортиментної політики є наступні ключові показники: позитивний фінансовий результат (прибуток), збільшення займаної частки ринку, формування позитивного іміджу компанії або окремого напрямку діяльності, утримання довгострокових стійких позицій на ринку.

Одним з основних ефективних варіантів підвищення ефективності діяльності організації в умовах наявності «вузьких місць» без залучення суттєвих фінансових вкладень може бути побудова асортиментної і цінової політики, що дозволяє ефективно використовувати дефіцитні ресурси організації.

Ключовою характеристикою ефективності асортиментної і цінової політики є пропускна здатність - максимальна швидкість, з якою організація здатна генерувати грошові кошти. У разі використання маржинального доходу як показника, найбільш об'єктивно характеризує швидкість генерування грошових коштів, пропускна здатність організації може бути описана як потенційно максимально можливий рівень маржинального доходу, який організація може отримати до усунення обмежують ресурсних і зовнішніх чинників [2].

Величина маржинального доходу багато в чому залежить від розподілу витрат на постійні і змінні. Проблеми виникають з так званими умовно-змінними (змішаними) витратами, що містять як змінну, так і постійну частини. Вони змінюються разом з рівнем ділової активності організації, однак їх зміна не має настільки яскраво вираженої залежності від її динаміки, як у випадку змінних витрат [3].

Алгоритм розподілу змінної складової змішаних витрат на окремі види продукції, включає наступні етапи:

- 1) Виявлення факторів, що визначають динаміку змінної частини змішаних витрат.
- 2) Угруповання змішаних витрат по окремих їх факторам.
- 3) Побудова функції витрат по одному або декільком виявленим факторним показникам.
- 4) Вибір бази для розподілу змінної частини змішаних витрат.
- 5) Розподіл змінної частини змішаних витрат пропорційно обраної бази розподілу (в разі єдиного чинника - всієї суми, в разі кількох - кожної виділеної групи пропорційно прийнятої для неї бази розподілу) [1].

Отже, чинниками, що значною мірою впливають на максимізацію маржинального доходу є дохід від реалізації та змінні витрати. Чим більшим є маржинальний дохід, тим швидше підприємство зможе відшкодувати постійні витрати та збільшити прибуток. При асортиментно-ціновій політиці здійснюється пошук найбільш оптимальної ціни на товарні продукції, що за певним обсягом продажу продукції надасть змогу отримати максимальну різницю між виручкою та змішаними витратами.

Список використаних джерел:

1. Майстрів А.І. Управлінський аналіз змішаних витрат в умовах багатомножинної реалізації. // Актуальні проблеми соціально-економічного розвитку України. -2016, № 2, 21-24 с.
2. Нотченко В.В., Бабко А.Т. Науково обґрунтована економічна політика підприємства як інструмент адаптації до змін зовнішнього середовища. // Проблеми сучасної економіки - 2018, № 2 (26), 131-134 с.
3. Шеремет А. Д., Іонова А.Ф. Фінанси підприємств: менеджмент і аналіз: навч. посібник / А. Д. Шеремет, А.Ф. Іонова. К. : КНРА, 2017.

Y. Hrynychuk. Formation of assortment and tsenovoy policy of the organization as a tool of maximization of marginal profit.

Summary

The study is devoted to the implementation of the planning mechanism of assortment and pricing policy of the organization. The sources of analytical data are considered, the theoretical and methodological scheme of the analysis is proved.

Key words: profit margin, price policy, assortment policy.

Гордеева Е.А.

*Магистр экон. наук, докторант
специальности «Экономика»,
Карагандинский государственный университет
имени Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан,
gordelena78@mail.ru*

**ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ
ГОСУДАРСТВЕННЫХ ПРОГРАММ И ПРОЕКТОВ
ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ**

В статье анализируются современные тенденции оценки эффективности государственных программ и проектов инновационного развития в развитых странах.

Ключевые слова: государственная программа, проектный подход, эффективность.

Анализ зарубежного опыта показывает, что оценке результатов проекта сопутствует оценка процесса реализации программы. Ярким примером является методика PART (ProgramAssessmentRatingTool), применявшаяся в США до 2009 года [1]. При оценке эффективности бюджетных программ оценка проводилась по четырем аспектам: цель и структура программы; планирование; управление программой; результаты. Подобное разграничение позволяет более точно выявить факторы, обуславливающие эффективность или неэффективность мер государственной поддержки. Эффективность программы может быть снижена за счет неэффективной реализации предусмотренных мероприятий. И наоборот, упущения на этапе разработки программы могут привести к отсутствию положительного эффекта при реализации программы.

Поскольку участниками инновационной деятельности является широкий круг участников необходимо применять как внутреннюю, так и внешнюю оценку эффективности государственных программ в области инновационного

развития. В качестве внешней оценки может применяться оценка государственной программы независимыми экспертами и населением. Может быть использован постоянный внешний мониторинг в сочетании с подробной внешней оценкой эффективности через определенные периоды времени, как это осуществляется в Рамочных программах Европейского Союза по развитию научных исследований и технологий.

По времени проведения оценки эффективности государственных программ можно выделить следующие виды оценки [2]:

1) предварительная оценка – она проводится до начала реализации программы, на этапе разработки, является основой для определения целевых показателей программы

2) промежуточная оценка - предполагает оценку на промежуточных этапах реализации программы;

3) оценка программы в реальном времени - близка к понятию мониторинга, представляет собой отслеживание результатов программы в ходе ее реализации;

4) финальная оценка — оценка фактических результатов после завершения программы. Для оценки эффективности программ в области инновационного развития необходима возможность неоднократного выполнения данного вида оценки.

Заключительным этапом может выступать определение качества проведенной оценки. С учетом указанных выше сложностей, связанных с оценкой программ в области инновационного развития, данный этап, часто упускаемый на практике, представляется необходимым. Его задачи — определить, насколько качественно была проведена оценка, были ли учтены ее результаты в последующем. Отсутствие оценки препятствует распространению удачного опыта. Без последующего использования результатов весь процесс оценки представляет собой формальность. Результаты оценки должны учитываться при разработке последующих программ, обеспечивая гибкость государственного регулирования. Так, Дирекция по исследованиям и

инновациям Европейской Комиссии ежегодно представляет отчет о проведенных в течение года оценочных процедурах.

Значительная методическая сложность обусловлена тем, что в работах как отечественных, так и зарубежных авторов еще не сложился четкий понятийный аппарат в отношении критериев, определяющих эффективность государственных программ (например, приравниваются понятия эффективности и результативности [3]. В зарубежной практике при оценке эффективности программ эффективность (efficiency) и результативность (effectiveness) разграничиваются и относятся к показателям, отражающим соотношение цены и качества программы (valueformoney).

Под эффективностью понимается соотношение результатов и затрат. Критерием эффективности является максимизация результата при заданном объеме ресурсов или минимизация объема ресурсов при заданных результатах при условии сохранения качества. Результативность понимается как: соответствие поставленных целей, объема общественных расходов и полученных с их помощью результатов; получение запланированных результатов в ходе выполнения мероприятий; степень достижения запланированных результатов. В целом при оценке результативности речь идет о сопоставлении планируемых и фактических результатов. При этом результат может быть и отрицательной величиной.

Как было отмечено, универсальной методики оценки эффективности государственных решений в области инновационного развития не существует. В этой связи речь может идти только о накоплении положительного опыта оценки, корректного определения фокуса, метода, этапов оценки с учетом специфики программных мероприятий. Особенности инновационной деятельности и ряд неоднозначных методических вопросов требуют максимально гибкого подхода. При обеспечении гибкости развитие отчетности и внешней оценки способствуют сохранению качества оценки.

Список использованных источников:

1. Шаркова А. Регулирование инновационного предпринимательства в регионе; теория и практика // Предпринимательство. — 2009. — № 6. — С.140-145.

2. Smart Innovation: A Practical Guide to Evaluating Innovation Programmes. ECSC-EC-EAEC Brussels-Luxembourg, 2006 — 196 с.

3. Бреусова А.Г. Оценка эффективности государственных программ // Вестник Омского университета. — 2015. — № 2. — С.128-136.

E. Gordeeva. Foreign experience in evaluating the effectiveness of state programs and innovation development projects.

Summary

The article analyzes the current trends in assessing the effectiveness of state programs and innovation development projects in developed countries.

Keywords: state program, project approach, efficiency.

Жандарбекова А.М.

Магистрант специальности

«Деловое администрирование»,

Карагандинский государственный университет

имени Е.А. Букетова,

г. Караганда, Казахстан

Бектлеева Д.Е.

Канд. экон. наук, доцент кафедры

экономики и международного бизнеса,

Карагандинский государственный университет

имени Е.А. Букетова,

г. Караганда, Казахстан

bektleeva@bk.ru

НАПРАВЛЕНИЯ МОДЕРНИЗАЦИИ СИСТЕМЫ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНИРОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ

Рассмотрены основные направления повышения эффективности бюджетного планирования в Казахстане, изложены принципы бюджетирования, ориентированного на результат.

Ключевые слова: бюджетное планирование; бюджетирование, ориентированное на результат; государственный бюджет

Модернизация планирования государственных расходов является важнейшей составной частью финансовой политики, способствующей повышению конкурентоспособности экономики стран и ее устойчивому поступательному развитию.

Трансформация общественно-политической и экономической системы Республики Казахстан кардинально изменила принципы и механизмы функционирования бюджетной системы, бюджетного процесса, формы и способы мобилизации и аккумуляции потенциала бюджетных ресурсов на общественные потребности, определила закономерность включения в государственную бюджетную политику рыночных регуляторов и

инструментов. Проведение взвешенной политики государственных расходов неразрывно связано с анализом характера и целей государства, его экономической, социальной, финансовой стратегией, общими перспективами развития страны и, следовательно, с реальными путями достижения намечаемых при этом задач. Тем более актуально изучение бюджетной политики в наше время, когда осуществляется поворот страны в сторону ускоренного интенсивного развития и достижения передовых конкурентных позиций в мировой экономике.

На каждом этапе развития Казахстана как независимого государства ставилась цель - достижение прозрачного, эффективного и стабильного бюджета, обеспечивающего в максимальной степени нужды населения и качественное выполнение государственных услуг и функций. Совершенствование практики бюджетного планирования является механизмом повышения эффективности государственных расходов. Меры совершенствования бюджетного процесса могут иметь краткосрочный эффект, а могут приводить к радикальным изменениям [1]. Именно к таким изменениям приводит внедрение бюджетирования, ориентированного на результат, меняющего в корне не только содержание всех стадий бюджетного процесса, но и саму концепцию управления государственными расходами.

Формирование принципиально новой системы государственного планирования позволяет формировать бюджет исходя из целей и задач государственной политики и осуществлять распределение бюджетных ресурсов между администраторами бюджетных программ с учетом достижения конкретных результатов в соответствии со стратегическими целями, задачами, приоритетами. В Республике Казахстан начаты бюджетные преобразования с целью переориентации на результативность и эффективность государственных расходов. Суть новых подходов к бюджетному процессу состоит в том, что результаты исполнения бюджета измеряются не степенью освоения выделенных бюджетных ассигнований, а достижением конкретных социально

значимых результатов проводимой бюджетной политики. Основные преимущества модернизации бюджетного процесса следующие:

- переход на бюджет, ориентированный на результат, позволяет пересмотреть сложившиеся направления государственных расходов и отказаться от многих видов расходов, осуществляемых «по инерции», без надлежащего социально-экономического обоснования необходимости этих расходов [2];

- значительно усиливается ответственность министров за конечный результат, под которым имеется в виду не просто предоставление определенного объема услуг или выполнение определенного объема работ, но и достижение определенных качественных показателей. Регулярная публикация отчетов о достигнутых результатах деятельности министерств позволит обществу реально оценивать деятельность правительства;

- выбор решений производится с учетом не только краткосрочных, но долгосрочных целей;

- существенно повышается информационная база принимаемых правительством бюджетных решений. В частности, благодаря наличию информации о том, как могут повлиять разные уровни финансирования программ на социальную и экономическую эффективность государственных расходов, появится возможность сокращать расходы, не сокращая программы;

- государство будет предоставлять населению именно те общественные блага и услуги, в которых общество реально заинтересовано. Программно-целевое бюджетирование обеспечивает финансирование тех общественных благ и услуг, количество, качество, стоимость, время и место предоставления которых в наибольшей мере отвечает потребностям общества и характеризуется наивысшими показателями социальной эффективности при заданных ресурсных ограничениях;

- повышается прозрачность использования государственных расходов.

Список использованных источников:

1. Омирбаев С.М., Интыкбаева С.Ж., Адамбекова А.А., Парманова Р.С. Государственный бюджет – Алматы: ТОО РПИК «Дәуір», 2011. - 632 с.
2. Азизова И.А. Бюджетирование, ориентированное на результат. М.: Инфра-м, 2011. – 147 с.

A. Zhandarbekova, D. Bektleyeva. Priorities of the state program-targeted regulation of housing construction in Kazakhstan.

Summary

The article describes the main directions of improving the efficiency of budget planning in Kazakhstan, outlines the principles of budgeting, results-oriented.

Key words: budget planning; result-oriented budgeting; the state budget.

Ляшенко В.В.

*Доцент кафедри підприємництва,
управління та адміністрування,*

*Миколаївський міжрегіональний інститут
розвитку людини ВНЗ*

*Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»,*

м. Миколаїв, Україна

atvikt@meta.ua

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Розглянуто питання застосування стратегічного управління інноваційно-інвестиційними процесами сталого розвитку на рівні регіону.

Ключові слова: стратегічне управління, інноваційний процес, регіон, регіональний розвиток, сталий розвиток.

Концепція сталого розвитку і парадигма інноваційно-інвестиційного розвитку як взаємодоповнюючі та взаємопов'язані концепції становлять теоретико-методологічне обґрунтування сучасних прогресивних глобальних і національних трансформацій суспільного розвитку.

Інноваційно-інвестиційний процес виступає ключовим фактором інноваційно-інвестиційної моделі національного розвитку. У цьому контексті інноваційно-інвестиційна модель полягає в забезпеченні широкомасштабного генезису, поширення інноваційно-інвестиційних процесів у національній економіці на її загальнодержавному, галузевому, регіональному рівні та на рівні підприємства з метою досягнення прогресивних структурних, технологічних змін, а внаслідок цих змін і конкурентоспроможності національної економіки на всіх її вимірах [1, с. 92].

Сталим розвитком визначається такий розвиток, коли за умов досягнутого стійкого економічного зростання забезпечується справедливий

розподіл його результатів, розвиток людського потенціалу та реалізація прав жінок, збереження та відновлення довкілля для сучасного та наступних поколінь. Для розв'язання завдань сталого розвитку в Україні принципово важливими є нова структурна політика держави та інституційні перетворення, вихід з енергетичної кризи, оптимальне використання ресурсного потенціалу, раціональна система поселень, вдала демографічна політика, сформована ефективна еколого-економічна політика держави тощо, в тому числі з обов'язковим використанням та розробкою теоретико-методологічних підходів стратегічного управління сталим розвитком регіональних соціально-економічних систем де вадливу роль відіграє стратегічне управління інноваційно-інвестиційним процесом на регіональному рівні.

Стратегічне управління є особливий вид управління, що зосереджується на ключових питаннях виконання місії організації, орієнтує на своєчасне реагування на виклики зовнішнього середовища й на внесення необхідних змін у структуру, робочі процедури, баланс ресурсів для набуття «силового» поля відповідного впливу на оточення й закріплення конкурентних переваг, які забезпечують самозбереження й розвиток організації в довгостроковій перспективі [2, с. 128]. Стратегічне управління, стратегічний аналіз інноваційно-інвестиційних процесів базується на аналізі зовнішніх та внутрішніх факторів (SWOT-аналіз).

Однак стратегічне управління сталим розвитком інноваційно-інвестиційних процесів потребує комплексного підходу, врахування всіх складових факторів регіональної соціально-економічної системи на основі сукупності моделей та методів дослідження.

Список використаних джерел:

1. Ляшенко В.В. Інноваційно-інвестиційні процеси сталого розвитку національної економіки /В.В. Ляшенко// Стратегії, проблеми та регулювання економічних систем в умовах макроекономічної нестабільності: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Миколаїв, 18-19 березня 2016 р.). – Миколаїв: ММІРЛ ВНЗ «Університет «Україна», 2016. – С. 91-94.
2. Viktor Lyashenko, Jozef Kaczmarek Strategic management of sustainable development of regional socio-economic systems// Social and economic aspects of sustainable development of regions, Book 2. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2018. – p. 124-133.

V.Lyashenko. Strategic management of steady development innovative-investment processes on regional level

Summary

The article discusses the use of the strategic management of steady development innovative-investment processes is considered at the level of region.

Key words: strategic management, innovative process, region, regional development, steady development.

Раимбекова Г.А.

старший преподаватель кафедры
экономики и международного бизнеса,
Карагандинский Государственный Университет
им. Е.А. Букетова,
г. Караганда, Республика Казахстан
rg2007@mail.ru

ЭНЕРГЕТИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПРОИЗВОДСТВА В СИСТЕМЕ ФАКТОРОВ РОСТА ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТИ ТРУДА НА ПРЕДПРИЯТИИ

Розглядається взаємозв'язок показників енергоозброєності праці і технічного рівня виробництва. Обґрунтовано, що в формуванні енергоекономічних тенденцій розвитку виробництва визначальною повинна стати взаємозв'язок енергії із засобами праці. Показано, що енергоозброєність праці можна представити як добуток двох співмножників: енергоозброєння виробництва і фондоозброєності праці. Фондоозброєність є характеристикою технічної озброєності праці, а енергоозброєння характеризує цю оснащеність праці фондами з якісної сторони.

Ключові слова: енергоозброєність праці, енергоекономічні тенденції, жива праця, продуктивність праці.

Все трудовые и технологические процессы являются энергетическими. Без потребления энергии нет и производства. Все формы воздействия на предметы труда, способы их преобразования осуществляются соответствующими видами энергии, но через определенную систему средств труда. Отсюда объем и структура энергопотребления отражают объем и характер системы средств труда, и наоборот. В результате уровень показателей энерговооруженности труда довольно точно отражает технический уровень производства. Их динамика показывает темпы и масштабы технического прогресса [1].

Каждое промышленное предприятие согласно действующему порядку учета и отчетности собирает и систематизирует по соответствующим формам все первичные данные, необходимые для расчета показателей энерговооруженности. На основании их можно рассчитать систему показателей

энерговооруженности предприятия: энерговооруженность труда, энергооснащенность производства (энергооснащенность основных фондов), энергопроизводительность и энергоемкость продукции.

Все показатели энерговооруженности производства разлагаются на ряд частных показателей, имеющих свою сферу влияния на экономические результаты производства, свои закономерности движения и взаимосвязи.

Из приведенной системы показателей наиболее обобщающее значение имеет энерговооруженность труда. Уровень энерговооруженности труда определяется отношением суммарного энергопотребления по предприятию по первичным затратам топлива на выработку потребляемых энергоносителей (или по подведенной энергии к энергоприемникам или по полезно потребляемой энергии) к численности промышленно-производственного персонала [2].

Для определения уровня энерговооруженности труда необходимо пересчитать все виды энергии в единый измеритель. За приведенную единицу энергии можно принять единицу тепла ($1 \text{ Гкал} = 10^6 \text{ ккал}$) или электроэнергии (1 кВт-ч.). Довольно часто за приведенную единицу энергии принимают 1 т условного топлива (1тут). Данный показатель удобен тем, что цифровые величины его значительно меньше других единиц. Это делает расчеты менее громоздкими. При необходимости указанный показатель легко переводится в другие единицы измерения энергии.

Расчет показателей энерговооруженности труда тремя способами дает различную величину показателей. Эти различия не следствие недостатка методов, они отражают реальное положение вещей. Когда расчет ведется при определенных условиях анализа.

Рост энерговооруженности с экономической точки зрения означает замену живого труда «эквивалентными» затратами энергии, т.е. в результате увеличения энерговооруженности достигается экономия живого труда. В современном производстве человек выполняет разнообразие функции, в том числе еще весьма значителен удельный вес работ, выполняемых вручную и

требующих затрат мускульной энергии. В этом случае происходит замещение человека как источника силовой энергии. Вместе с тем при некотором уровне развития производства возникают процессы (силовые, технологические), которые принципиально не могут быть осуществлены на основе использования энергии человека. Рост энерговооруженности труда не означает тогда непосредственной замены живого труда, а представляет собой условие его экономии в результате повышения производительности оборудования.

В формировании энергоэкономических тенденций развития производства определяющей должна стать взаимосвязь энергии со средствами труда. Это обусловлено прежде всего тем, что средства труда (их активная часть) выступает в качестве энергопотребляющих установок, преобразующих подведенную энергию в полезную работу. Поэтому технический уровень используемых средств труда – одно из определяющих условий формирования многих других энергоэкономических показателей. В частности, уровень энерговооруженности труда предстает как следствие сложившегося уровня энергооснащенности производства (энергооснащенности основных фондов) которая определяется отношением энергии, подведенной за определенный период, к стоимости основных производственных фондов. Если числитель и знаменатель в формуле определения энерговооруженности труда разделить на стоимость основных производственных фондов, то энерговооруженность труда можно представить как произведение двух сомножителей: энергооснащенности производства и фондовооруженности труда. Фондовооруженность является характеристикой технической вооруженности труда, а энергооснащенность характеризует эту оснащенность труда фондами с качественной стороны. Отсюда энерговооруженность также отражает техническую вооруженность труда, но с учетом энергетического уровня применяемой техники.

Чем выше уровень энергооснащенности, тем лучше все другие экономические показатели, такие как фондоотдача, производительность труда и др.

Список использованных источников:

1. Энергоэкономические тенденции развития производства / И. Г. Дейч; Отв. ред. В. Э. Попов. - М.: Наука, 1985. - 176 с.
2. Энерговооруженность труда. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://bse.sci-lib.com/article126649.html> - Дата доступа: 12.11.18.

G. Raimbekova. Power conditions of production in the system of factors of increase in productivity of work at the enterprise.

Summary

The interrelation of indicators of installed power per employee of work and technological level of production is considered in the article. It is proved that in formation of power economic tendencies of development of production of defining there has to be an interrelation of energy with means of labor. It is shown that the installed power per employee of work can be presented as the work of two factors: energy production and capital intensity of labor. The capital intensity is the characteristic of technical armament of work, and power equipment characterizes this equipment of work by funds from the qualitative party.

Key words: installed power per employee of work, power economic tendencies, live work, labor productivity.

Раимбеков Б.Х.

Канд.экон.наук, доцент кафедры
экономики и международного бизнеса,
Карагандинский Государственный Университет
им. Е.А. Букетова,
г. Караганда, Республика Казахстан
rbh2006@yandex.ru

Аубакир Д.

магистрант кафедры
экономики и международного бизнеса,
Карагандинский Государственный Университет
им. Е.А. Букетова,
г. Караганда, Республика Казахстан
diana.aubakir55@mail.ru

ОБОСНОВАНИЕ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ОСНОВЕ СТОИМОСТНОГО ПОДХОДА

Відоображаються складові ефективності, наводяться сучасні методи оцінки. Особлива увага приділяється управлінню, націленому на створення вартості компанії.

Ключові слова: ключові показники ефективності, оцінка, прибуток, рентабельність, вартісний підхід.

Повышение качества жизни, появление новых технологий и развитие рыночной экономики обуславливают применение новых методов оценки экономической эффективности. Наиболее оптимальным способом определения эффективности являются стоимостные модели, в которых повышение

эффективности деятельности предприятия связывается с приростом его стоимости [1, с. 8-14].

Савицкая Г.В., Шеремет А.Д., Негашев Е.В., Гиляровская Л.Т., Сайфулин Р.С. подчёркивают важность системного подхода и обеспечения комплексности в анализе деятельности хозяйствующего субъекта, используя термин «эффективность» для оценки финансово-хозяйственной деятельности предприятия с различных её сторон. Зарубежные экономисты Т. Коупленд и Т. Коллер, предложили более эффективный подход к выделению факторов стоимости, основанный на расчете показателя стоимости как дисконтированного денежного потока компании [2, с. 154-179]. В этом случае учитываются все доступные факторы из внутренней и внешней среды компании, влияющие на результаты деятельности. К таким моделям относятся:

1. Рентабельность инвестиций (return on investment) ROI показывает, насколько высок уровень доходов, который принесет проект [3].

2. Рентабельности активов (return on assets) ROA - показывает финансовую отдачу от использования активов предприятия [3].

3. **Прибыль на акцию** (earnings per share) EPS – является доходом на начальные инвестиции акционеров, величина которого отражается в финансовых отчетах компании на ежеквартальной и годовой основе.

4. **Показатель операционной прибыли до вычета налогов и процентов** (earnings before interest & tax) **EBIT** или операционная прибыль - финансово-аналитический показатель, который равен объёму прибыли до вычета процентов по заёмным средствам и уплаты налогов [4].

5. **Операционная прибыль до уплаты налогов, расходов на амортизацию и процентов по кредитам** (earnings before interest, taxes, depreciation and amortization) **EBITDA** - финансово-аналитический показатель, который отражает финансовый результат компании, исключая влияние эффекта структуры капитала (процентов, которые выплачиваются по заёмным средствам), налоговых ставок и амортизации [4].

6. **Чистая операционная прибыль после налогов** (net operating profit after tax) **NORAT**- посленалоговая операционная прибыль без учета начисленных процентов по кредитам и полученным займам. При ее расчете учитываются все доходы и расходы предприятия, отраженные в отчете о прибылях и убытках, в том числе налог на прибыль. Для определения NORAT к чистой прибыли отчетного периода необходимо прибавить проценты к уплате [4].

7. **Добавленная экономическая стоимость** (economic value added) **EVA** - прибыль предприятия от обычной деятельности за вычетом налогов, уменьшенная на величину платы за весь инвестированный в предприятие капитал [4].

8. **Акционерная добавленная стоимость** (shareholder value added) **SVA** - представляет собой капитализированное изменение текущей стоимости операционного денежного потока, скорректированное на текущую стоимость инвестиций во внеоборотный и оборотный капитал, вызвавших данное изменение.

9. **Добавленная рыночная стоимость** (market value added) **MVA** - позволяет определить величину превышения рыночной капитализации компании над стоимостью собственного капитала (представленной в бухгалтерском балансе). Рыночная капитализация бизнеса представляет собой произведение количества акций предприятия, выпущенных в обращение на их рыночную цену.

10. **Денежная добавленная стоимость** (cash value added) **CVA** - включает только денежные статьи, т.е. из чистого денежного потока следует вычесть затраты, связанные со стоимостью привлеченного капитала.

11. **Внутренняя норма дохода** (cash flow return on investment) **CFROI** - это внутренняя норма дохода по существующим инвестициям, основанная на реальных денежных потоках [5, с. 1169-1171].

Список использованных источников:

1. Болквадзе М.Э., Бусалова А.Д. Стоимостной подход в управлении предприятием / М.Э. Болквадзе, А.Д. Бусалова // Современные тенденции в экономике и управлении: новый взгляд. - 2016. - № 41-1. - С. 8-14.

2. Коупленд Т., Коллер Т., Муррин Д. Стоимость компаний. Оценка и управление. - 3-е изд., - М.: Олимп-Бизнес, 2005. - С. 154-179.

3. Рентабельность активов и капитала. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://e-koncept.ru/2016/56758.htm/>. – Дата доступа: 31.10.18.

4. Показатели операционной деятельности и стоимости компании [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ivan-shamaev.ru/ebit_ebitda_ebitdar_nopat_ebiat_eva_sva_mvva_cva_metrics/. – Дата доступа: 17.10.2018.

5. Дамодаран А. Инвестиционная оценка: Инструменты и методы оценки любых активов; Пер. с англ. - 3-е изд. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. - С. 1169-1171.

B. Raimbekov, D. Aubakir. Evaluation of the effectiveness of the enterprise on the basis of the cost approach.

Summary

The article reflects the efficiency of components; methods of assessment are based on modern experience. Special attention is paid to enterprise aimed at creating value.

Key words: efficiency, methods for assessing effectiveness, assets, profit, profitability, the cost approach.

Хусаинова Ж.С.

*Канд. экон. наук, доцент кафедры
экономики и международного бизнеса,
Карагандинский государственный университет имени Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан
zhibekh11@mail.ru*

Манамбекова А.

*Магистрант специальности «Мировая экономика»,
Карагандинский государственный университет
имени Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан*

РОЛЬ ВАЛЮТНОЙ ПОЛИТИКИ В РЕГУЛИРОВАНИИ ПЛАТЕЖНОГО БАЛАНСА СТРАНЫ

Раскрыта роль валютной политики в регулировании платежного баланса страны. Объективно определенный обменный курс национальной валюты является фундаментальной основой, обеспечивающей равновесие платежного баланса.

Ключевые слова: платежный баланс, валютный курс, валютная политика.

Перспективы улучшения состояния платежного баланса Казахстана также связаны проведением валютной политики, не допускающей переоценки курса тенге. Валютная политика Казахстана должна обеспечивать защиту денежной системы государства и экономики в целом от негативных последствий резких колебаний обменного курса тенге. Объективно определенный обменный курс национальной валюты является фундаментальной основой, обеспечивающей макроэкономическую стабильность государства. В связи с этим основным

приоритетом государства в сфере валютного регулирования должен стать выбор курсовой политики, не допускающей переоценки курса национальной валюты и не оказывающей негативного влияния на конкурентоспособность отечественного производства в условиях постоянно меняющейся мировой конъюнктуры.

Политика обменного курса должна адекватно реагировать на изменения мировых цен, условия внешней торговли, создавая тем самым фундамент для развития внутренней экономики. Строго придерживаясь этой политики в сочетании с такими факторами, как использование новых технологий, оборудования, повышение качества труда, государство сможет выйти на траекторию ускоренного развития. Предполагается сохранение свободно плавающего обменного курса тенге, который предполагает адекватность девальвации изменениям уровня инфляции внутри страны и за рубежом, что будет способствовать сохранению ценовой конкурентоспособности казахстанских товаров на внешних рынках и тем самым укреплению складывающихся благоприятных экономических позиций и созданию предпосылок для будущего успешного развития Казахстана. Сохранение данного валютного режима продиктовано тем, что еще не устранена сырьевая направленность производства и, естественно, экспорта, т.е. сохраняется высокая уязвимость экономики страны от изменения мировых цен на сырье. Кроме того, во внешнеторговом обороте страны высока доля России, поэтому развитие экономики будет зависеть от ситуации в России. Если эти зависимости экономики будут преодолены, то, конечно, возникнет необходимость изменения валютного режима управления обменным курсом национальной валюты. В целом, доминирующей целью валютного регулирования является ограничение притока валюты на рынок краткосрочных капиталов и поощрение притока капиталов на рынок долгосрочных инвестиций. При этом основными инструментами регулирования платежного баланса являются валютное регулирование, политика валютного курса, регулирование процентных ставок и налоговые методы. В политике валютного

курса ключевая роль принадлежит обеспечению эквивалентности международного обмена [1].

В то же время поддержание конкурентоспособности экономики не может решаться только за счет курсовой политики. Во-первых, основную роль в этом должны выполнять меры по повышению производительности труда, качества продукции, структурной перестройке экономики в направлении увеличения выпуска продукции с высокой добавленной стоимостью, а также диверсификации экспорта. Во-вторых, они связаны с поддержанием низкого уровня инфляции. Одной из составляющих монетарной политики является определение допустимого уровня инфляции, не препятствующего экономическому росту. Чрезмерно жесткая антиинфляционная политика в экономике с многочисленными структурными барьерами, делающими конкуренцию несовершенной, вызывает ненужную напряженность в стране, приводит к росту неплатежей, падению производства. В связи с этим основной целью денежно-кредитной политики должно быть поддержание годовой инфляции в пределах от 5 до 10%, что будет способствовать достижению экономикой страны максимальных темпов экономического роста. Темпы роста годовой инфляции, выходящие за указанные пределы, как показывает мировой опыт, снижают темпы реального роста экономики. Более высокие темпы инфляции могут оказать негативное влияние на темпы реального уровня производства в силу снижения эффективности выполнения национальной валютой функций масштаба цен и средства накопления. Более низкие темпы инфляции оказывают угнетающее воздействие на экономическую активность в результате снижения в экономике избытка денежных ресурсов, необходимых для безболезненной структурной перестройки экономики.

В целом, комплексное регулирование платежного баланса должно носить системный и комплексный характер и основываться на анализе взаимосвязей между платежным балансом и состоянием национальной экономики. Стратегической целью внешнеторговой политики в Республике Казахстан, направленной на улучшение состояния платежного баланса и достижение его

сбалансированности является обеспечение конкурентоспособности несырьевого сектора отечественной экономики через интеграцию в мировую экономическую систему, развитие и продвижение экспорта казахстанской продукции несырьевого сектора экономики.

Список использованных источников:

1. Кругман П. Р., Обстфельд М. Международная экономика: теория и политика / пер. с англ. 5-го межд.изд. — СПб.: Питер, 2014. — 832 с.

A. Manambekova, Zh. Khussainova. The role of monetary policy in the regulation of the balance of payments of the country.

Summary

The article reveals the role of monetary policy in regulating the balance of payments of the country. Objectively determined exchange rate of the national currency is the fundamental basis for ensuring the balance of payments.

Key words: balance of payments, exchange rate, monetary policy.

Хусаинова Ж.С.

*Канд. экон. наук, доцент кафедры
экономики и международного бизнеса,
Карагандинский государственный университет
имени Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан
zhibekh11@mail.ru*

Алимжанов Н.

*Магистрант специальности «Мировая экономика»,
Карагандинский государственный университет
имени Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан*

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ МОЛОДЕЖНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В КАЗАХСТАНЕ

Рассматривается институциональная база функционирования молодежного предпринимательства в Казахстане, в том числе проблемы его законодательного урегулирования и институционализации.

Ключевые слова: молодежное предпринимательство, бизнес-активность молодежи.

Молодежное предпринимательство в Казахстане, находящееся на этапе институционализации, требует законодательного оформления и урегулирования. Несмотря на огромный потенциал молодежи в развитии как традиционного бизнеса, так и инновационного предпринимательства, в законодательных, стратегических и программных документах

предпринимательской сферы отсутствует спецификация и определение молодежного предпринимательства, оно не выделяется в отдельную самостоятельную категорию и поддержка его развития осуществляется на общих основаниях наравне с другими субъектами предпринимательства.

Поскольку в действующем предпринимательском законодательстве отсутствуют термины «молодежное предпринимательство», «субъекты молодежного предпринимательства» и «молодой предприниматель», поэтому статистический учет в данной сфере не ведется, что затрудняет оценку фактического уровня молодежной бизнес-активности. В этой связи необходимо дополнить Предпринимательский кодекс Республики Казахстан нормами, относящимися к молодежному предпринимательству, в частности:

- законодательно определить понятия «молодежное предпринимательство», «субъекты молодежного предпринимательства» и «молодой предприниматель» с установлением возрастного ценза и субъектного состава;
- законодательно закрепить институциональные (в том числе инфраструктурные), финансовые, нефинансовые (информационные) и прочие меры поддержки молодежного предпринимательства;
- определить полномочия (права и обязанности) между органами государственной власти и субъектами молодежного предпринимательства;
- законодательно обеспечить ведение единого реестра субъектов молодежного предпринимательства и их статистического учета, а также формирование базы данных молодежных бизнес-идей и проектов.

Помимо надлежащего юридического оформления статуса молодежного предпринимательства в Казахстане, его эффективное развитие невозможно без специальных институтов и институций. В этом аспекте можно выделить четыре направления институционального обеспечения.

Во-первых, это институты поддержки, выступающие и операторами программ по продвижению молодежного предпринимательства. Первым таким институтом был Республиканский фонд поддержки молодежного

предпринимательства. Сегодня наиболее значимыми институтами выступают Фонд развития «Даму», являющийся основным оператором большинства государственных программ по развитию молодежного предпринимательства, Совет по развитию молодежного предпринимательства – консультативно-совещательный орган Национальной палаты, Фонд молодежных инициатив, Национальное агентство по технологическому развитию (НАТР), поддерживающее создание технопарков и бизнес-инкубаторов. Деятельность данных институтов носит двоякий характер: она способствует снижению безработицы, причем в социально-уязвимых регионах, т.е. обеспечивает первичный уровень поддержки для становления традиционного молодежного предпринимательства. Во-вторых, же она способствует формированию инновационного типа молодежного предпринимательства за счет развития предпринимательского потенциала, поддержки стартапов, формирования стратегических параметров молодежного предпринимательства.

Исходя из этого, второе направление институционального обеспечения формируют программы содействия молодежной занятости в сложной региональной среде.

Третье направление - это программы поддержки молодежного предпринимательства. Наиболее актуальные сейчас – это программы в рамках «Дорожной карты бизнеса 2020» [1].

И, наконец, четвертое направление институционального обеспечения, это – стратегическая подготовка молодежи к предпринимательской деятельности. Она предполагает внедрение предпринимательского образования, переход к преимущественно предпринимательским университетам для формирования новаторского бизнес-мышления учащейся молодежи. Для этого создана Ассоциация предпринимательских вузов страны, разработаны программы продвижения предпринимательского образования.

Таким, образом, становление институциональной основы молодежного предпринимательства в Казахстане связано с формированием правового блока, обеспечивающего законодательные рамки развития бизнес-активности

молодежи, а также развитием конкретных форм институционального обеспечения: институтов и программ поддержки, которые способствуют как росту занятости молодежи, так и самостоятельному развитию традиционного и инновационного молодежного предпринимательства.

Список использованных источников:

1. Программы Фонда «Даму» // URL: <https://www.damu.kz/programmi>.

Zh. Khussainova, N. Alimzhanov. Institutional support of youth entrepreneurship in Kazakhstan.

Summary

The article discusses the institutional framework for the functioning of youth entrepreneurship in Kazakhstan, including the problems of its legislative settlement and institutionalization.

Key words: youth entrepreneurship, youth business activity.

Шегенов Д.Г.

*Магистрант специальности «Деловое администрирование»,
Карагандинский государственный университет
имени Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан*

Бектлеева Д.Е.

*Канд. экон. наук, доцент кафедры
экономики и международного бизнеса,
Карагандинский государственный университет
имени Е.А. Букетова,
г. Караганда, Казахстан
bektleeva@bk.ru*

ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОМПАНИЙ В СТРОИТЕЛЬНОЙ ИНДУСТРИИ

Рассматриваются организационно-технические и экономические мероприятия по повышению эффективности деятельности строительных предприятий.

Ключевые слова: строительство, строительные предприятия, эффективность.

В общем виде все организационно-технические и экономические мероприятия по повышению эффективности деятельности компаний в строительной индустрии могут быть дифференцированы по следующим группам:

- 1) Внедрение в производство прогрессивных средств и предметов труда, совершенствование методов воздействия орудий труда на предметы труда, совершенствование общей организации производства;

2) Выявление и мобилизация резервов повышения эффективности производства в условиях конкретной строительной организации [1];

3) Внедрение методов и способов оптимизации планирования и управления производственной, хозяйственной и финансовой деятельностью предприятий;

4) Совершенствование форм и методов планово-экономической работы на предприятии.

Первое направление предполагает:

1) Повышение уровня механизации и автоматизации производства (внедрение более производительной техники, внедрение комплексной механизации, расширение сферы автоматизированных направлений);

2) Повышение уровня сборности путем внедрения сборных конструкций с более высокими технико-экономическими показателями;

3) Применение эффективных новых строительных материалов, а также более оптимальное использование местных строительных материалов;

4) Совершенствование технологии производства;

5) Установление оптимальной производственной структуры строительной организации на стадии ее формирования;

6) Улучшение использования строительной техники экстенсивным и интенсивным путем;

7) Экономия трудовых ресурсов;

8) Совершенствование системы материально-технического снабжения;

9) Экономное расходование материалов.

Второе направление включает в себя резервы повышения эффективности, которые можно классифицировать следующим образом:

1) по сфере деятельности: народнохозяйственные, межотраслевые, внутриотраслевые, внутрипроизводственные и внутрипостроечные;

2) по срокам реализации: перспективные и текущие;

3) по месту образования: на строительном-монтажных работах, в подсобных производствах, в обслуживающих и прочих хозяйствах и в сфере управления;

4) по степени влияния: интенсивные и экстенсивные;

5) по условиям реализации: резервы, требующие дополнительных затрат для своей реализации и резервы, не требующие дополнительных затрат для своей реализации.

Третье направление характеризуется использованием экономико-математических методов и моделей для обеспечения оптимального планирования и руководства строительным производством. Использование данных методов должно осуществляться на стадии преддоговорной работы, обеспечивая формирование оптимального портфеля заказов, а, следовательно, оптимальной производственной программы.

Четвертое направление направлено на повышение качества управления персоналом и повышением качества выпускаемой продукции.

В общем виде повышение эффективности производства за счет организационно-технических мероприятий проявляется в следующих формах:

1) сокращение сроков строительства на основе повышения производительности труда и улучшения использования строительной техники и, следовательно, снижение трудоёмкости;

2) снижение себестоимости строительном-монтажных работ за счет всех организационно-технических мероприятий;

3) сокращение потребности строительной организации в оборотных средствах, а также снижение срока их оборачиваемости.

Залогом выживаемости и основной стабильности положения предприятий служит его устойчивость. На устойчивость предприятия оказывают влияния различные факторы: положение предприятия на товарном рынке; выпуск пользующейся спросом продукции; его потенциал в деловом сотрудничестве; степень зависимости от внешних кредиторов и инвесторов; наличие неплатежеспособных дебиторов. Высшей формой устойчивости

строительного предприятия является его способность развиваться в условиях нестабильной внутренней и внешней среды.

Список использованных источников:

1. Комлева М.И. Развитие строительной организации как необходимого элемента повышения ее эффективности // Экономика и менеджмент инновационных технологий. - 2012. - № 11. – С. 34-39.

D. Shegenov, D. Bektleyeva. Ways to improve the efficiency of companies in the construction industry.

Summary

The article discusses the organizational, technical and economic measures to improve the efficiency of construction enterprises.

Key words: construction, construction enterprises, efficiency.

СЕКЦІЯ

«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ»

Янишин Я. С.

Канд.екон.наук, в.о. професора кафедри міжнародних економічних відносин та маркетингу

Брик Г. В.

Канд.екон.наук, доцент кафедри обліку та оподаткування

Поверляк Т. І.

Канд.екон.наук, ст.викладач кафедри обліку та оподаткування

*Львівський національний аграрний університет,
м.Львів, Україна*

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК АГРОТУРИСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ

Обґрунтовано доцільність створення агротуристичних кластерів у регіонах України. Визначена система інтересів учасників агротуристичного кластера. Представлені компоненти агротуристичного продукту (послуг). Описано приклади агротуристичних кластерів у деяких регіонах України. Визначено проблеми та перспективи розвитку агротуристичних кластерів.

Ключові слова: агротуризм, агротуристичний кластер, агротуристичний продукт (послуга), сільський туризм, зелений туризм.

Агротуризм є специфічним видом відпочинкового туризму, який здійснюється в сільській місцевості і органічно поєднує в собі зелений, сільський та екологічний туризм. Особливість агротуризму полягає у можливості здійснення відпочиваючими технологічних процесів із виробництва сільськогосподарської продукції, що поєднується з відпочинком, оздоровленням та участі в різноманітних атракціях [5]. Ідея агротуристичного кластера полягає в залученні до співпраці фермерів, підприємців, які надають послуги зеленого туризму, а також у використанні історичних, культурних пам'яток кожної області України. При таких умовах усі сторони можуть «заробити», а туристи отримають доступ до цілого спектру послуг, що посилить бажання людей подорожувати по своїй країні [2].

Для забезпечення позитивного та активного відпочинку агротуристів слід забезпечити необхідні умови та цікаву атмосферу. Саме атмосфера такого кластеру може забезпечити привабливість для туристів, тобто постійно

потрібно організовувати ярмарки з цікавими новинками та особливостями виробництва, фестивалі, дні збору врожаю та інші цікаві, нові події [3].

Сьогодні в Україні вже почали з'являтися перші агротуристичні кластери. В ході XXIX Міжнародної агропромислової виставки «Агро-2017» було презентовано п'ять кластерів: агроекологічний кластер «Медвін» в Іванківському районі Київської області; агротуристичний кластер «Диканька» в Диканському районі Полтавської області; агроекологічний кластер «Фрумушика-Нова» в Тарутинському районі Одеської області; агрорекреаційний кластер курорт «Коблево» в Березанському районі Миколаївської області; агротуристичний кластер «ГорбоГори» в Пустомитівському районі Львівської області [1].

Для популяризації агрокластерів особливої популярності зараз набуває проведення масштабних фестивалів. Так, 25-26 серпня 2018 року поблизу с. Хоросно (Пустомитівський район, 20 км від Львова) відбувся II Фестиваль «ГорбоГори». Основна мета фестивалю – створення агротуристичних кластерів як платформи сталого розвитку сільських територій. Згідно програми фестивалю було проведено ярмарок регіональної продукції «Добрі традиції Галичини»; гастропрезентації регіональної продукції– кулінарні майстер-класи, частування і дегустації локальних продуктів; розваги для дітей – зоокуточок із вівцями, конями, павичами, декоративними птахами, творчі майстер-класи, лабіринт, батут, гірки; майстер-класи з валяння вовни, різьблення по-дереву, видуванню скла, плетіння пшеничного перевесла; равликові перегони; кінні прогулянки; вело- та пішохідна екскурсія територією агротуристичного кластеру; тест-драйв автомобілів; політ на повітряній кулі; шоу дронів; скеледром; катання на квадроциклах; укротека від Dj Micik Gonibez (україномовний танцювальний саунд); презентація обладнання сільськогосподарської техніки.

Як свідчить практика, кластерні утворення є потужним механізмом вирішення питань, пов'язаних з соціально-економічним розвитком регіону, посилення його конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому

ринках. Але існує безліч проблем, які гальмують формування агротуристичного кластера. В першу чергу, вони стосуються системи управління, тобто визначення органу, який виконував би організаційно-управлінську функцію. По-друге, це розроблення методичних рекомендацій до оцінки діяльності агротуристичного кластера. По-третє, необхідний інтегральний показник, за допомогою якого можна було би визначити рівень інфраструктурних переваг та рівень сприятливості умов підприємництва [4].

Отже, на сьогодні застосування кластерного підходу в Україні є необхідною умовою для відродження вітчизняного виробництва, підвищення ефективності інноваційного розвитку регіонів, досягнення високого рівня економічного розвитку та конкурентоспроможності. Таким чином, створення агротуристичних кластерів – це ефективна форма співпраці на локальному рівні, яка дозволяє розширити горизонти підприємницької діяльності, поєднати виробництво сільськогосподарської продукції, туризм, задіяти об'єкти культурної та історичної спадщини.

Список використаних джерел:

1. Агротуристичні кластери – ефективний механізм розвитку села в Україні [Електронний ресурс] URL: <http://vassr.org/node/3586>
2. Іванов Ю. Б. Теоретичні підходи до розробки класифікацій кластерних структур/ Ю. Б. Іванов, О. В. Анненкова// Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління».- 2012. -№ 640.- С. 93-100.
3. Можливості працевлаштування молоді у сфері зеленого туризму: методичні рекомендації щодо започаткування власної справи / за заг. ред. О. В. Кулініча. Х. : Інститут соціальної політики регіону, 2011.-124 с.
4. Перевознікова О. В. Формування кластерів як засіб підвищення конкурентоспроможності економіки регіону [Електронний ресурс] // Економічний простір.2010.№ 43. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2010_43/statti/12.pdf
5. Проект підтримки малих та середніх підприємств в пріоритетних регіонах: посібник з кластерного розвитку [Електронний ресурс] URL: www.sme.ukraine-inform.org.ua

Ya. Yanyshyn, G. Bryk, T. Poverlyak. Forming and development of agroturism clusters.

Summary

The feasibility of setting up agrotourist clusters in the regions of Ukraine is substantiated. The system of the participants' interests of the agrotourism cluster and its purpose is determined. The components of the agrotourism product (services) are presented. Examples of agrotourist clusters in some regions of Ukraine are described. The problems and prospects of agrotourist cluster development are determined.

Key words: agrotourism, agrotourist cluster, agrotourism product (service), rural tourism, green tourism.

Олійник Т.Г.
*Канд.екон.наук, старший викладач
кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Анотація. Досліджено сучасні тенденції розвитку туризму в Україні. Визначено пріоритети розвитку туристичного бізнесу. Охарактеризовано основні проблеми розвитку туризму в Україні. Обґрунтовано перспективні напрями розвитку туристичного галузі в Україні.

Ключові слова: туризм, туристичні послуги, привабливість, оцінювання, туристичні потоки, туристичний потенціал.

Сьогодні туризм виступає однією з високодохідних галузей господарювання, яка в сучасних умовах глобалізації безперервно та динамічно розвивається, сприяючи вирішенню цілого комплексу соціально-економічних проблем. Розвиток туризму відіграє важливу роль у вирішенні соціальних проблем. У багатьох країнах світу саме за рахунок туризму виникають нові робочі місця, підтримується високий рівень життя населення, створюються передумови для поліпшення платіжного балансу країни. Таким чином, туризм у сучасній світовій системі господарювання займає провідні позиції та виступає невід'ємною складовою розвитку світового ринку.

Розвиток туризму в Україні особливо актуальний, оскільки саме завдяки йому ми можемо поліпшити соціально-економічну ситуацію. Сфера туризму істотно впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого вжитку, та є одним з найперспективніших напрямів структурної перебудови економіки, що підтримує національні традиції, стимулює розвиток народних промислів, відродження рецептів приготування цікавих і смачних страв, вимагає збереження природи та створення сприятливих соціальних умов для свого функціонування.

В Україні існують всі передумови для розвитку туристичної сфери. Зручне географічне розташування, сприятливий клімат, різноманітний рельєф,

унікальне поєднання природно-рекреаційних ресурсів, культурно-історичної спадщини, розгалуження санаторно-курортної бази - всі ці фактори зумовлюють конкурентні переваги України в пропозиції туристичного продукту.

Сьогодні Україна швидко проникає у сферу міжнародного туризму і прагне заволодіти якомога більшою часткою доходів у туристичному бізнесі. З 1997 р. Україна є дійсним членом Всесвітньої туристичної організації, що значно підвищило імідж і авторитет нашої держави у туристичному співтоваристві, створило передумови подальшого розвитку національного туризму відповідно до тенденцій світового туристичного ринку із залученням до інформаційної мережі, прогресивних технологій, інвестиційних пропозицій, системи професійної підготовки, наукових досліджень, передових надбань найбільш розвинених туристичних держав світу, відкрило нові можливості налагодження взаємовигідної співпраці з країнами-членами на всіх рівнях – двосторонньому, багатосторонньому, регіональному.

Але розвиток туристичної галузі в Україні стримують проблеми, які потребують уваги та пошуку шляхів їх вирішення. А саме: недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази, відсутність розгалуженої системи інформаційно-рекламного забезпечення діяльності галузі та туристичних представництв за кордоном, недостатньо кваліфікований персонал, невідповідність рівня якості послуг та засобів розміщення міжнародним стандартам, відсутність достатньо розвинутої інфраструктури, незадовільний стан доріг. Негативно впливає також напружена політична ситуація. На наш погляд, анексія Криму та події на Сході та Півдні України вже сьогодні вплинули на зниження розмірів в'їзних і внутрішніх туристичних потоків та на збільшення обсягів виїзного туризму. Адже частина українських туристів, яка надавала перевагу відпочинку біля моря, змушена їхати за кордон або відмовитися від такого виду відпочинку.

Для вирішення цих проблем необхідно законодавчим та виконавчим органам сприяти створенню організаційно-правових та економічних засад

становлення туризму як високорентабельної галузі економіки, залучати інвестиції, упроваджувати передовий зарубіжний досвід, підвищити конкурентоспроможність українського туристичного продукту, поліпшити інформаційне та рекламне забезпечення, усувати адміністративні бар'єри.

Як висновок, можна сказати, що незважаючи на значний потенціал, туристична галузь України має цілий ряд проблем, нагальне вирішення яких покращить перспективи її розвитку вже найближчим часом. Аналізуючи перспективи розвитку туризму в Україні, насамперед необхідно підкреслити, що сучасний туризм - це сфера економіки та життєдіяльності суспільства, яка загалом тією чи іншою мірою інтегрує практично усі галузі. Саме це і повинно стати головним у формуванні нового державного підходу до туризму як галузі, пріоритетний розвиток якої може позитивно вплинути на економічний і соціальний стан країни, стимулювати важливі галузі економіки, сприяти зміцненню позитивного іміджу України на світовій арені.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про туризм": [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>
2. Гордієнко В. Туризм - рушій соціально-економічного розвитку країни [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/gordienko.pdf.
3. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В.Ф. Кифяк. – Чернівці: Книги-XXI, 2003. – 300 с.
4. Мальська М.П. Туристичний бізнес: теорія та практика : підручник / М.П. Мальська, В.В. Худо. – К. : Центр навч. літ-ри, 2012. – 368 с.
5. Савіцька О.П. Сучасні тенденції розвитку туристичного бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2013/23_1/125_Saw.pdf
6. Талалай В.В. Сучасний стан та перспективи розвитку туристичної галузі в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/lozova.htm

T. Oliynyk. Tourism in ukraine: the modern state, problems and prospects of development.

Summary

The modern tendencies of tourism development in Ukraine are explored. The priorities of tourism business development are determined. The main problems of tourism development in Ukraine are described. The perspective directions of development of the tourism industry in Ukraine are substantiated.

Key words: tourism, tourist services, attractiveness, estimation, tourist flows, tourist potential.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ «ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Баришевська І.В., Деденко К.С. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	4
Брик Г.В. ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЩОДО ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
Лугова О.І. РИЗИКИ І НЕОБХІДНІСТЬ ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ У ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
Молчанова Т.В., Ксьонжик І.В. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИПЛАТИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	12
Потриваєва Н.В., Каверіна В.В., Габелюк Н.В. ГАРМОНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ...	15
Раимбеков Б.Х., Аубакир Д. СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ОЦЕНКИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	18
Рудковський О.В. ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	21
Сирцева С.В., Кушнірук В.С. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО АУДИТУ ПІДПРИЄМСТВА.....	24

СЕКЦІЯ «СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ГАРАНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ»

Бобровська Н.В., Костирко А.Г. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ ДЕРЖАВИ.....	28
Есенгельдин Б.С., Жартай Ж.М. АНАЛИЗ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ КАЗАХСТАНСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В МИРОВЫХ РЕЙТИНГАХ....	31
Есенгельдин Б.С., Жартай Ж.М. ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ОТРАСЛЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАЗАХСТАНА.....	35
Хусаинова Г.С., Мамраева Д.Г. СОВРЕМЕННЫЕ ОСОБЕННОСТИ АНТИМОНОПОЛЬНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В РАЗВИТЫХ СТРАНАХ...	39

СЕКЦІЯ «АКТУАЛІЗАЦІЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ОПОДАТКУВАННЯ: ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО І ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ»

Рябова С.С. НАЛОГООБЛАЖЕНИЕ НЕДВИЖИМОСТИ И КАДАСТРОВАЯ ОЦЕНКА.....	42
---	-----------

СЕКЦІЯ «ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

Жигало В.І., Боднар О.А. СВІТОВИЙ РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ: ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ.....	45
Макаренко М.І., Артеменко А.С. ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В ПРОЦЕСІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	48
Мікуляк К.А. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ.....	51

СЕКЦІЯ «ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНУ СИСТЕМУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Мороз Т.О. ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ.....	54
--	----

СЕКЦІЯ «СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА, РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ НА ЗАСАДАХ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ»

Вишневська О.М. ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ: СУТНІСТЬ Й ПРОЯВИ...	57
Мусина С.Т. ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕГАТИВНЫЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ПРОЦЕССА ГЛОБАЛИЗАЦИИ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ.....	62

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»

Ананійчук Ю.В. ІНФРАСТРУКТУРНІ СКЛАДОВІ АГРАРНОГО РИНКУ.....	65
Баришевська І.В. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ.....	67
Булик О.Б. ПЕРСПЕКТИВНІ РИНКИ ЗБУТУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА.....	71
Галунець Н.І. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ АДАПТАЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ДО УМОВ СВІТОВОГО ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ.....	74
Лесік І.М. ВПЛИВ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ.....	77
Пісоченко Т.С. ОСНОВНІ ЦІЛІ ЕКСПОРТНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ.....	80
Сіренко Н.М., Мікуляк К.А. ТЕНДЕНЦІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ М'ЯСОПРОДУКЦІЄЮ.....	81
Смалюх Я.В. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА.....	84
Стамат В.М., Дубочинський М.М. ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ ПРИ ВИХОДІ НА ЗАКОРДОННИЙ РИНОК ЯБЛУК.....	87

**СЕКЦІЯ «ЗБАЛАНСОВАНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ В СУСПІЛЬСТВІ
ТА БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ»**

Альтемиров Р.Р., Бектлеева Д.Е. НАПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННОГО СОТРУДНИЧЕСТВА СТРАН ЕВРАЗИЙСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОЮЗА.....	91
Аманбай Н.М., Бектлеева Д.Е. ПРИОРИТЕТЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО ПРОГРАМНО-ЦЕЛЕВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЖИЛИЩНОГО СТРОИТЕЛЬСТВА В КАЗАХСТАНЕ.....	94
Арыстанбекова Г.К., Хусаинова Ж.С. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА.....	97
Байбек З.Д., Хусаинова Ж.С. БЮДЖЕТИРОВАНИЕ В СИСТЕМЕ ВНУТРИФИРМЕННОГО ПЛАНИРОВАНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	100
Баришевська І.В., Гринчук Ю.В. ФОРМУВАННЯ АСОРТИМЕНТНОЇ І ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ МАКСИМІЗАЦІЇ МАРЖИНАЛЬНОГО ДОХОДУ.....	103
Гордеева Е.А. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ПРОГРАМ И ПРОЕКТОВ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ.....	106
Жандарбекова А.М., Бектлеева Д.Е. НАПРАВЛЕНИЕ МОДЕРНИЗАЦИИ СИСТЕМЫ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНИРОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ.....	109
Ляшенко В.В. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	112
Раимбекова Г.А. ЭНЕРГЕТИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПРОИЗВОДСТВА В СИСТЕМЕ ФАКТОРОВ РОСТА ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТИ ТРУДА НА ПРЕДПРИЯТИИ.....	114
Раимбеков Б.Х., Аубакир Д. ОБОСНОВАНИЕ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ОСНОВЕ СТОИМОСНОГО ПОДХОДА.....	117
Хусаинова Ж.С., Манамбекова А. РОЛЬ ВАЛЮТНОЙ ПОЛИТИКИ В РЕГУЛИРОВАНИИ ПЛАТЕЖНОГО БАЛАНСА СТРАНЫ.....	120
Хусаинова Ж.С., Алимжанов Н. ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ МОЛОДЕЖНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В КАЗАХСТАНЕ.....	123
Шегенов Д.Г., Бектлеева Д.Е. ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОМПАНИЙ В СТРОИТЕЛЬНОЙ ИНДУСТРИИ.....	126

**СЕКЦІЯ «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО
БІЗНЕСУ»**

Янишин Я.С., Брик Г.В., Поверляк Т.І. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК АГРОТУРИСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ.....	130
Олійник Т.Г. ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	133

Наукове електронне видання

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ І ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ:
НАЦІОНАЛЬНІ, ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ
АСПЕКТИ**

Матеріали міжнародної
науково-практичної конференції
м. Миколаїв, 21-22 листопада 2018 р.

Технічний редактор:	Н.В. Бобровська
Комп'ютерна верстка:	Н.В. Бобровська